SÖZLÜK SERİSİ | 4
Editör: FATİH BAKIRCI

Nilgün Marmara *Sözlüğü*

Sanat Kritik
YAYINLARI

SÖZLÜK SERİSİ | 4
Editör: FATİH BAKIRCI

Nilgün Marmara *Sözlüğü*

Hazırlayan:
Güzel Zeynep Tunçok

Sanat Kritik
YAYINLARI

SANAT KRİTİK YAYINCILIK 0038

SÖZLÜK SERİSİ
Sözlükler – 4
NİLGÜN MARMARA SÖZLÜĞÜ

ISBN: 978-625-98058-9-4

Sözlük Dizisi Editörü: Fatih Bakırcı
Edebiyat Yayın Yönetmeni: Seval Şahin
Yayıma Hazırlayan: Güzel Zeynep Tunçok
Mizanpaj: Bilge Sönmez
Kapak: Mehmet Ali Kalacı

Baskı-Cilt: Dijitol Baskı Merkezi (Osman Sami Solak)
İvedikköy Mahallesi, 1492. Sokak, No: 39/8
Yenimahalle, Ankara

Yayınevi Sertifika Numarası: 72456
Matbaa Sertifika Numarası: 70810

© Sanat Kritik Yayıncılık
Şubat, 2025
Kitabın bütün yayın hakları Sanat Kritik Yayıncılık'a aittir.
Yayınevinin izni olmadan çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

SANAT KRİTİK YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ.,
Hüseyinağa Mahallesi, Meşrutiyet Cad. Avrupa
Pasajı No: 8/23 Kat: 1 Beyoğlu 34440 İstanbul

dukkan.sanatkritik.com
yayinevi@sanatkritik.com

İÇİNDEKİLER

Ön Söz 7

Nilgün Marmara Sözlüğü 11

Taranan Eserlerin Kaynakçası 207

ÖN SÖZ

80 kuşağı şairlerinden Nilgün Marmara (1958-1987), kendini dilde inşa etme çabasıyla bir varlık biçimi olarak ortaya koyduğu şiir ve denemelerinde, gerek söyledikleri gerek söylemeyip sezdirdikleriyle biricik bir varlık alanı oluşturmuştur. 29 yaşında hayata veda eden Nilgün Marmara, yaşam ve ölümü daha yakından görmemizi sağlayan edebî üretimleriyle yazın dünyamızda özgün bir yer almıştır.

Marmara'nın şiir ve denemelerinde, kullandığı dil ve anlatımın çarpıcılığı dikkat çekicidir. Yapıtlarında kullandığı kelimeler ise onun kendine özgü üslup özelliğinin de belirleyici unsurlarındadır. Şairin/yazarın üslup açısından belirleyici bu durumu bütüncül bir biçimde ortaya koyabilmek ve Türkçenin çağdaş edebiyatının sözvarlığının deşifresine katkıda bulunmak amacıyla sözlük serimizin dördüncü çalışması olarak *Nilgün Marmara Sözlüğü* hazırlanmıştır. Bu sözlük için sırasıyla Marmara'nın yayımlanması için bıraktığı şiirleri; *Daktiloya Çekilmiş Şiirler* (1988), şiir taslakları ve günlük karalamalarından oluşan *Metinler* (1990) ve *Kâğıtlar* (2017), günlük niteliği taşıyan ve dönemin mektuplaşmalarını da içeren *Defterler*'i (2016) içeren bir korpus meydana getirilmiştir. Toplam dört yapıttan oluşan bu korpus Güzel Zeynep Tunçok tarafından taranmış ve yaklaşık bir yıl süren bir çalışmanın sonucunda bu sözlük ortaya çıkmıştır. *Sylvia Plath'in Şairliğinin İntiharı Bağlamında Analizi* (1985) adlı çalışması ise Marmara'nın İngilizce olarak kaleme aldığı lisans bitirme tezi olup, İngilizceden Türkçeye Dost Körpe tarafından çevrilmiştir. Körpe'nin kelime seçimleri, Marmara'nın kelime seçimlerini yansıtmadığı için bu sözlük çalışmasına dahil edilmemiştir.

Nilgün Marmara Sözlüğü hazırlanırken şairin/yazarın yukarıda sıralanan yapıtlarındaki bütün kelimeler değil, özellikle üslubunu sözvarlığı açısından belirleyen dilsel göstergeler büyük bir titizlikle taranmıştır. Bunlar arasında günümüzde çok sık kullanılmayan ve Türkçe sözlüklerde bulunmayan şairin kendi üretimi olduğunu düşündüğümüz kelimeler, deyim ve kalıp ifadeler yer almıştır. Bu taramaya göre *Daktiloya Çekilmiş Şiirler*'de 445, *Metinler*'de 203, *Defterler*'de 227 ve *Kağıtlar*'da 271 madde başı tespit edilmiştir. Madde başlarının yazım özellikleri hususunda Marmara'nın tarama yapılan yapıtlarına sadık kalınmıştır. Tespit edilen kelimelerin hangi kaynak dilden alındığı madde başından hemen sonra yaylı ayraç içinde kısaltma hâlinde verilmiştir: Arapça (Ar.), Fransızca (Fr.), Yunanca (Yun.) vb... Bu alıntı kelime tabanlarına Türkçe ekler getirilerek elde edilen türemiş kelimeler Türkçe kabul edilmiştir: *farklanmak, pansumanlanmak, ruhlanmak* vb...

Kelimeler, köken bilgisinin yanı sıra bağlama dayalı anlam bilgisi bakımından da değerlendirilmiştir. Kelimelerin geçtikleri cümle(ler), şairin/yazarın yapıtlarındaki sayfa numarasıyla birlikte verilerek çalışma tanıklı bir sözlüğe dönüştürülmüştür. Bu tanıklama kısmında yazarın yapıtları için şu kısaltmalar kullanılmıştır: *Daktiloya Çekilmiş Şiirler* (DÇŞ), *Metinler* (M), *Defterler* (D) ve *Kağıtlar* (K).

Marmara'nın genel olarak tüm taranan eserlerde en çok kullandığı kelimeler arasında *devinim* (23 kez), *yitmek* (13 kez), *ürküng* (12 kez) *içkin, içre, utku* (11 kez), *yitik, dirim, sevi, tiksinç* (10 kez) yer almaktadır. Ayrıca *Daktiloya Çekilmiş Şiirler*'de geçen *cücelmek, duyumlamak, eskil, meleksi, ölçümsüz, ruhlanmak, şeytancıklı, usyarılımlı, üzüntüdaş, yoksamak, yontusal*; *Metinler*'de geçen *ayinsi, eskil, farklanmak, gömütsü, ilksel, köpeksi, şimdilenme, tansıksı, yaşamışlı, Kağıtlar*'da geçen *ağlatısal, denizaşırı ve taşırı, gecece, pansumanlanmak, kıvılcımlamak, yalvarmaklı, yomlu, yönetken*; *Defterler*'de

geçen *bisaire, boştrak, cinssiz, çüktüf, dışardansı, hâlbuyse, izlekli, sarsaklaşmak, serimlemek tabutumsu, tepe ütülemek* gibi sözlüklerde karşılaşılmayan kelimeler bulunmaktadır.

Yukarıda dikkat çektiğimiz Nilgün Marmara'ya ait kelime tespitlerinin yer aldığı bu sözlüğün, onun "giz taşıyıcı simgelerle örülü" metinleri üzerine yapılacak olan farklı çalışma alanlarına faydalı olması ümidiyle...

Fatih Bakırcı
İstanbul, 2025

NİLGÜN MARMARA

SÖZLÜĞÜ

A

Acun: Dünya.

"Yakalanan bir hiç acun peteğinde, ısının çevriminde." (31) **[M]**

"Ah! Bir oluk geceden acuna yönelmiş," (41) **[DÇŞ]**

Acunsal: Evrensel.

"Ah! Bir oluk geceden acunsala yönelmiş,
bir ağaç çığlığını yerküreye vuran," (77) **[K]**

Açımsamak: Açmak, genişletmek.

"Unutuşa engel aşkın bilinci açımsayan bağlar var," (64) **[DÇŞ]**

Açımsanmak: Açılan, yarılan.

"İşittim
Bir şimşekle açımsanan gökgürültülerinin
adımlarını," (33) **[DÇŞ]**

"... iyi ağlatı iyi güldürü için." (52) **[DÇŞ]**

"Geceleri böyle eksi imgelerle
böyle ağlatı başlığı
tekrarlı böyle, gölü acının!" (55) **[DÇŞ]**

Ağış: Yükselme, yukarı doğru çıkma.

"Bir elma ağıyor göğe birden" (51) **[M]**

"Yeter, dinlemek her ağışı kımıltısız!" (58) **[DÇŞ]**

Ağlatı: Trajedi.

"Sen de ölüyordun ön-bilisinde ağlatıyla giyinecek sonuçları." (35) **[M]**

"Bilemez hünsa yürekler; gidişin gereksiz
ağlatısından uzak kalanlar,
bulanmışlar bir kez sevgiye." (64) **[DÇŞ]**

"... iyi ağlatı iyi güldürü için." (52) **[DÇŞ]**

"Geceleri böyle eksi imgelerle
böyle ağlatı başlığı
tekrarlı böyle, gölü acının!" (55) **[DÇŞ]**

"İzleyenler vardı her zaman, katılmadan ağlatına
Kımıldayan, devinen görünen." (88) **[DÇŞ]**

"...aşklarımızla, ağlatılarınızla, güldürülerinizle, yüceliklerle, bayağılıklarla..." (293) **[D]**

Ağlatısal: *mec.* Ağlatı özelliği taşıyan, acıklı, hazin, dokunaklı.

"Ağlatısal her şey nasıl da katılım bolluğu ekliyor cesedime." (23) **[K]**

Ağmak: Yükselmek, yukarı doğru çıkarmak.

"Bir elma ağıyor göğe birden" (51) **[M]**

"Nedensiz varlığında yok yerinden
ağan çiçeklere gülüyor, gülüyor." (40) **[DÇŞ]**

Ağu: Zehir.

"Çığlık sürer, çatal koridorlardan
taşar, ağu don gözlü güzellerin
pipolarından üflenir düzlüğe." (106) **[DÇŞ]**

"... sırtımda ve sırtında gezinen bu ürperti kim,
Bir damla süt yerine bu ağu kim?" (132) **[DÇŞ]**

Ağulu: Zehirli.

"... beynin densiz aralarla saatten çıkan bir kuş deşen kuytuları diken gözlerini bilince anın ana düşmanlığı o ağulu gerçek." (16) **[DÇŞ]**

"Ölüm dönmüş eve
Ağulu güllerden
iki memesiyle." (86) **[DÇŞ]**

Akaşa/Akaşik Kayıt: Dünya hafızası. Dünyada olmuş, olacak tüm eylem ve duygu durumlarının yoğunlaşıp kayıt altında bulunduğuna inanılan sistem.

"(Levh-i Mahfuz)

Saklı kitap.

Akaşa -akaşik kayıt- dünya belleği.

Eğer kâğıt (hamur) anneyse kalem de babadır ve her sözcük içindeki harflerin diziliş bağlantılarıyla avlularda, bahçelerde, kumda oynayan kardeşlerin kendilerine ördükleri zarif ilmeklerdir. Beyaz perde gergin bir çarşafsa (duvar) sinemada onu örten kıvrımlı ağır kumaş da annenin eteğidir, yavaşça kalkınca duvardaki gölgeler göze geri döner." (121) **[K]**

Akçıl: Beyazımsı, beyaza çalan renk.

"Neyi söylemek sözden geride?
Sevinçleri böyle yarım sunaktan
böyle söylenir doğuşu güzel
akçıl böyle, sesi aşkın!" (55) **[DÇŞ]**

"Bu alanda ne görürüm böylesine
akçıl ve saf?" (77) **[K]**

Akışmak: Sel gibi akmak; saldırmak, üşüşmek.

"Bilmez ki tüyle kaplanmış et ve kanda akışan hayvan erincini." (290) **[D]**

Akrobat: Cambaz.

"Boy boy renk renk fareler banyoda, akrobatları bile var." (67) **[K]**

"Banyo da banyo ha, evlere şenlik, akrobat fareler elektrik kordonlarının üzerinde reveranslar yaparak bize 'ne iyi ettiniz de geldiniz' dediler." (19) **[D]**

Alâim: (<Ar.) Belirtiler, alametler.

"Ey gözyaşı ey kan ey yürü
Buzlu alâim sema.
Ebemkuşakları donmuş, niçin?" (105) **[K]**

Alaşım: Bir metalin belli oranlarda bir veya birkaç metalle ergimesiyle oluşan yeni metal, halita.

"Kurumak yeter övüncünde yalnızlığımızın,
Geri almak gümüş alaşımını varlıktan" (58) **[DÇŞ]**

Alay: Tüm, hepsi.

"Alayımı ve yüzümü olumluyor göz topağı," (45) **[DÇŞ]**

Alegorik: Bir görüntü, bir yaşantı veya bir davranışın daha iyi kavranmasını sağlamak için göz önünde canlandırıp dile getirme hâli ile ilgili olan.

"Kalık, geleneksel, geçerli, çağa uygun yüzeyel amaçlar var ve tüm bunların alegorik temsilcileri gelip bu çölü yurt edinenler." (47) **[D]**

Amansız: Göz açtırmayan, nefes aldırmayan.

"... kurak doğanın amansızlığında," (69) **[DÇŞ]**

Anlak: Zekâ.

"Neden siz büyüdünüz, gençleştiniz, yayıldınız gövdelerinizle, aletlerinizle, anlaklarınızla, aşklarınızla, trajedilerinizle, yücelik-bayağılıklarınızla, bu dünyaya nasıl böylesine sahip çıkmaya, onu alt etmeye çalışıyorsunuz?" (267) **[D]**

"Uyuyan arzunun düşün imgelemenin anlağın belleğin leş kokularını duymaya geliyorlar." (397) **[D]**

Anlamlamak: Anlamlandırmak, anlam vermek.

"... işte bu sarsıcılığının bana neler anlamlayabileceğini hiç düşünebiliyor musunuz?" (17) **[M]**

Ansımak: Anımsamak, hatırlamak.

"Bir ansıyan değişim..." (31) **[DÇŞ]**

"Bir ansıma penceresi asla diye yanıtlar; arzusu kış çıplaklığıdır, uzlaşmacı örtünme değil," (92) **[DÇŞ]**

Ansıtmak: Hatırlatmak.

"Dokununca tuhaf budunların büyülerini ansıtır." (99) **[K]**

Ant içmek: Bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek; yemin etmek.

"Bu yer ölümü tanımamıştı, henüz, yaşama tanıklığına ant içmişti." (21) **[M]**

Anti-Nostaljin: Geçmişe karşı, geçmiş etkisini silmeye yönelik.

"... her gün Anti-Nostaljin iğneleri yaptırıyorum, biraz daha dayanabilmek için." (84) **[D]**

Apla: Abla.

"... insanlar demez mi 'bu yüzyılda işin ne apla?'" (17) **[K]**

Argo: (<Fr.) Serserilerin, külhanbeylerinin kullandığı söz veya deyim.

"Ece Ayhan'ın şiiri
ya da
Aklın (Belleğin) Argosu
Bir deneme başlığı olabilir." (189) **[D]**

Arılık: Yabancı şeylerden arınmış olma durumu, temizlik.

"... yaratının ürkünç arılığı ve donuk izleği yaşamanın..." (27) **[M]**

Ark: İçinden su akıtmak için toprak kazılarak yapılan açık oluk, arık.

"Açar açmaz arkı daldı bir kelebek içeri,
Döndün sandım beyazı görünce," (59) **[DÇŞ]**

Arp: Dik tutularak parmakla çalınan ve köşeli çalgı.

"Arzu! Neye?
Bir seçkin kıvrımı arptan yayılan için." (24) **[DÇŞ]**

Artakalmak: Arkada kalmak, geride kalmak.

"Dinliyoruz iletilmeyen vücutlarımızı:
yorgun bir tansıktan artakalan
kıvılcımlar sanki..." (88) **[DÇŞ]**

Asabi: (<Ar.) Sinirli.

"Asabi yaşlı kadın döndü, iyi de oldu çünkü her gün tepemi ütülüyordu abuk sabuk dedikodularıyla." (144) **[D]**

Aşina: (<Far.) Bildik, tanıdık olan.

"Aşina mekânda nasıl oluşlar? İnsanlar?" (58) **[D]**

"(Ben *l'espace etrangen*'den *l'espace familiér*'ye derken, yabancı mekândan, aşina mekâna demek istemiştim, belirtmekte yarar var, tadından yenmeyen acı her zaman/zaten var, ama artık söz konusu edilemeyecek denli yaygın, bazen belki örtük olarak işaret edilebilir.)" (61) **[D]**

Aşkın: Ötesine geçmiş; benzerlerinden üstün.

"Titreyerek uçurulan köpükten balonlar,
anlık aşkın tasarımlar mı?" (11) **[DÇŞ]**

"Unutuşa engel aşkın bilinci açımsayan bağlar var," (64) **[DÇŞ]**

Aşkınlaştırmak: Üstün kılmak.

"Büyük katmerli içkinliği aşkınlaştıran ses..." (22) **[DÇŞ]**

Atılgan: Çekinip korkmadan kendini tehlike ve güçlüklere atan, acar.

"Bir an kısacık bir önsezi anında, bir bileşim umudunda, kalkanın gözü değişiyor; konutun, kızgın ve atılgan, tehditleriyle geri bıraktırıyor bu önseziyi ya da devinim umudunu." (21) **[M]**

Atılım: Hızlı ilerleme, hamle.

"Bu tuhaf bir atılımla size ulaşan betik." (14) **[M]**

"Deniz içre zamanlarımın belki de en haz veren anlarıydı belki bu geç atılım." (44) **[D]**

Atmık: Tohum

"İşte güneş atmıklarını yağdırmaya başladı yeryüzüne." (13) **[M]**

"Bir seçkin kıvrımı arptan yayılan için." (24) **[DÇŞ]**

Atomik: (<Fr.) Atomal; atomlarla ilgili olan.

"Düşlediğimizin atomik olanaksızlığı..." (154) **[D]**

Artılamak: Çoğaltmak, artırmak.

"Acıyı artılamıştı bir sabah yürüyüşü
başka kayaların." (52) **[DÇŞ]**

Avaz: Ses, seda.

*Bir avazı yerde bir avazı gökte gülüyor" (133) **[K]**

Avaz avaz: Yüksek sesle, bangır bangır, bar bar.

"Dinliyor o beşik mağarada yankılanan
avaz avaz gülüşümü, dolduramadığım
yaşamımı." (131) **[DÇŞ]**

"Küçük ölümcül bir şakaydı
bir avazım yerde bir avazım gökte
gülüyordum örümcek minesine." (134) **[DÇŞ]**

"*Avaz avaz gülüyorum
*Bir avazı yerde bir avazı gökte gülüyor" (133) **[K]**

Avra: Avara; geminin yanaştığı kıyı veya iskeleden hareket ederek uzaklaşması.

"Dışarı, denizden öteye, gemiden uzağa
hiç incinmeyecek cesetleri,
görev tutkusu bir avra." (59) **[K]**

Aygömütlü: Göğünde ayın gömülü olduğu soluk, ölgün gece.

"Değersiz taşları yontarsın, kesmenin
büyüleyiciliğiyle,
Taşlarsa susturur çekiçlerini,
Aygömütlü şenliğe çökertir." (49) **[DÇŞ]**

Ayırdında olmak: Farkında olmak.

"O çocuksuluğun ayırdında olamayan
ve direnmeye karşın etkilerini
zorbalıkla yayan kurnazlarca
huniler ve sinsilikle
içirilen beklentiler..." (10) **[DÇŞ]**

"Sorunu kadına, bu ikinci cinse çekmek gerekiyor, onlar gizli gizli her şeyin ayırdında olup, yönetenleri daha alttan ve içeriden yönetiyorlar. Bu bir giz olarak aramızda kalsın e mi? Ponpona ve bilirliğe, yaşarlığa ve gizli kibire karşı!" (125) **[K]**

"Korkarız ortak sayılmaktan bir an'a, herkesin unutmaya yaşadığı, ayırdında olmadan içinden geçtiği sonsuz gün sırçası bakışından, korkarız!" (37) **[M]**

"Herkes sözcüklere doğuyor, içlerinde yaşıyor, onlarla yapılanıyor, ama bu böyleliğin ayırdında olmak 'gerçek gülünç acı'..." (40) **[D]**

Ayinsi: Ayin gibi, ayine benzer.

"Ayinsi bir yazma eylemini yaşamak tini tümüyle doyurabilir." (17) **[M]**

Aylaklık: Avarelik, boş gezme, işsizlik.

"Aylaklık baskısını arttırdıkça (ben işte o ikinci tür aylaktanım deyu yüreğime su serpiyorum; hani hep o yüreğinde ve zihninde bir şeyler yapma potansiyelini barındırıp da, dileğini su yüzüne çıkaramayanlardan) özlem kısılıyor ..." (15) **[K]**

Aymak: Uyanmak, birden gerçeği anlamak, farkına varmak.

"Bir gün o kuyular aydığı,
o bilinmezlik ağının çözüldüğü," (12) **[DÇŞ]**

Aynılık: Aynı olma durumu, özdeşlik; aynıyet.

"Tüm anlar köpeksi bir zamana, düşkün bir kımıltısızlığa, aynılığa dönüşüyor, geride kalmanın tiksinç yalnızlığına!" (29) **[M]**

Ayrım: Fark.

"Bir yaşamın bir düşe eklenmesiyle, bir düşün yaşamdan çıkarılmasının hiçbir ayrımı yok." (215) **[D]**

"Ardında bir karaltı bazen; izleniyor, bunun da ayrımında." (286) **[D]**

"Gerçekliğin benim düşlerimden bir ayrımı yok." (398) **[D]**

Ayrımlı: Aralarında benzerlik bulunmayan, farklı.

"Şiirinin yapısında bir değişimden söz ediyorsun, *Sulara Gömülü Çağrı*'dakilerle[1] karşılaştırdım (belleğimde kaldığınca), özellikle 'Esir' şiiri o kitaptakilerden pek ayrımlı değil." (55) **[D]**

Ayrımsamak: Bir şeyin farkına varmak, fark etmek.

"Aralıklarla gözlerimi size çevirdiğimde bana sessizce ve dümdüz baktığınızı ayrımsıyordum" (17) **[M]**

"Sürüklediğimiz cesetlerimizdi
ayrımsadık kıvançla." (24) **[DÇŞ]**

"Öyle; kuşbakışının ayrımsadığı, doğal
bir düzendi bir zamanlar." (44) **[DÇŞ]**

Azımsanmamak: *mec.* Küçümsenmeyecek derecede, hafife alınmayacak ölçüde.

"Azımsanmayacak kadar ölmüşüm!
Azımsanmayacak denli ölüyüm!" (397) **[D]**

[1] Gülseli İnal'ın şiirleri, Burhan Uygur'un ithaf ve resimlerinden oluşan ve 1985 yılında yayımlanan kitap.

B

Babafingo: Yelkenli gemilerde direklerin ve gabyanın üstünde bulunan en yüksek bölüm.

"... yelkenlemeyi körpe bir kıtaya ve
ulaşmak yıldız topacına babafingodan savurduğumuz sonsuz
altın örgü bir kaytanla,
is
te
mez
miy
dik?" (129) **[DÇŞ]**

Bakışımlı: Simetrik.

"Gece vardı; her zamanın esrik ve karanlık suyunun sonsuza yönelmiş akışıyla bakışımlı değil." (47) **[M]**

"... bakışımlı çiçek tarhları" (7) **[DÇŞ]**

Bakışımsız: Aralarında bakışım bulunmayan, asimetrik.

"Mısırlılar yürürdü pervazında
gecelerimizin,
Bengi bir uçuma doğru, bakışımsız
adımlarıyla." (115) **[DÇŞ]**

Balkımak: Işık saçmak, parlamak, parıldamak, ışıldamak.

"Balkıma pek kendiliğinden; kimse sezemiyor doygunluk sınırını ve bengilik isteğini." (31) **[M]**

Balkır: Parlak, ışıltılı.

"Yıldızı sürgün, yine de balkır yüzeyleri
içkin yoluyla yaklaşan uzaklığın" (56) **[DÇŞ]**

Barışsızlık: Uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortamın yoksunluğu.

"Güz, kırmızı gülün düşmanı, el alıyor donuk karadan kalın oklara karşı. Barışsızlık sürüyor." (27) **[M]**

Başıboş: Bir şeye veya kimseye bağlı olmayan.

"Ürkünç başıboşluğu yayılıyor sonsuz yüzeye," (23) **[K]**

Başkaldırırlık: Kıyamcı, isyancı tavır.

"Şu tuhaf başkaldırırlığım, suskunluğum ve umarsızlığım gözler önüne en uç noktada serildiği, dışarı açıldığı karanlık." (17) **[M]**

Bayağılık: Sıradanlık.

"Neden siz büyüdünüz, gençleştiniz, yayıldınız gövdelerinizle, aletlerinizle, anlaklarınızla, aşklarınızla, trajedilerinizle, yücelik-bayağılıklarınızla, bu dünyaya nasıl böylesine sahip çıkmaya, onu alt etmeye çalışıyorsunuz?" (267) **[D]**

Baz: Temel.

"Karanlık bir yüz bırakıp bana, gitti. Sürahinin içinde oturan bir canbaz, kendi sürahi olan bir can bazına kapanın kapanışını duyduğundan beri." (129) **[K]**

Bekinmek: Direnmek, inat etmek, kararında direnmek, sağlam durmaya çalışmak.

"... göreceli tutuncalar bularak onlara sarılıp ana memelerini bırakmak istemeyenler örneği yaşamlarını sürdürmekte bekinenler ..." (7) **[M]**

"20 Şubat'ta dönüyorum Kağan'ın tüm bekinmesine karşın, inatçıyımdır." (207) **[D]**

"... bekinmek, beki-ne-bilmek güzelce." (382) **[D]**

Belit: Kendiliğinden apaçık ve bundan dolayı öteki önermelerin ön dayanağı sayılan temel önerme.

"Can çekişirken belitler konutlar çöplüklerde,
ayak dibinde," (17) **[DÇŞ]**

Bengi: Ölümsüz.

"İletilir mi bengi ay?" (90) **[DÇŞ]**

"Bengi bir uçuma doğru, bakışımsız
adımlarıyla." (115) **[DÇŞ]**

Bengilik: Zamanla ilgisi, başlangıcı ve sonu olmayan varlık, sonsuzluk.

"Kimse sezemiyor doygunluk sınırını ve bengilik isteğini." (31) **[M]**

Benzeş: Birbirine benzeyen, aralarında benzerlik bulunan.

"Benzeş özdeşliklerine küçük, renkli bölünmüşlüklerin,
ne hoş, ne düzenli, ne dağınık, ne düşlenmez
yer değişimlerini!" (9) **[DÇŞ]**

"Günler benzeş hep ..." (39) **[D]**

Besleme Perçemi: Çok kısa ve özensiz kesilmiş kâkül.

"Yüzüme düşen besleme perçemi çocuk taşkınlığım şimdi." (165) **[D]**

Betik: Kitap.

"Bu tuhaf bir atılımla size ulaşan betik." (14) **[M]**

"Betik, geçen aylar süresince ve dilenen alanın yaratımı süresince farklanmayacak, hep aynı kalacaktır." (15) **[M]**

Beylik: Bey gibi bir tavırla.

"Beylik bir alaycılıkla, küçük gülümsemelerle, o dondurulmuş suların beyin hücrelerime etkidiğini söyleyip, yazılanları izleyerek, göz kırpıncaya dek geçen incecik zaman kadar bile sürmeyecek bir edimle kâğıdı böylelikle düşüncelerimi, örneğin bir ateş kütlesi içinde yok edebilirsiniz." (19) **[M]**

Bezeksiz: Süssüz.

"Tanın bezeksiz kendi olmaya
and içerek
dilerse erisin dilerse kar olsun
ve yunsun gök taşında!" (77) **[K]**

Bezenmek: Süslenmek.

"Çatallı bahçeler, melek değnekleriyle
gümüş yalımlarla bezendiğinde..." (12) **[DÇŞ]**

Bıkkınlık: Tekrarlanan, doygunluk veren olaylardan dolayı gelinen usanmışlık hâli.

"Öyle korkunç bir otoanaliz ki bu artık her şeyi bilmek (megalomani ya da gnostizm değil bu) bir bıkkınlık veriyor, sıyrılmak istiyorum bu iç ve dış kuşatılmışlıktan, anlamlandırmadan, dile getirmeden, dilden götürmeden..." (40) **[D]**

Biçimlemek: Biçimlendirmek.

"Ah! Ya benim ele geçirilemez coşkularım,
varolmamış henüz
biçimleyemediğim." (13) **[DÇŞ]**

Bilemek: Kesici aletlerin ağzını çark, zımpara, eğe, bileği taşı vb.ni kullanarak keskinleştirmek, keskin duruma getirmek.

"Bilinceye dek bilemeyi ta en uçlarına mavinin" (147) **[K]**

Bileşim: İki veya daha çok ögenin bir araya gelerek yeni bir öge oluşturmuş hâli.

"Bir an kısacık bir önsezi anında, bir bileşim umudunda, kalkanın gözü değişiyor; konutun, kızgın ve atılgan, tehditleriyle geri bıraktırıyor bu önseziyi ya da devinim umudunu." (21) **[M]**

Bilgiç: Bilgili olan.

"Bu bilgiç ve ölümcül suyun şerefine, haydi!" (39) **[K]**

"Kayıtsızlık kipinin bilgiççe ayrımındasınız." (244) **[D]**

Bili: Bilgi.

"Yutuyorduk düş sellerini zamanın
uzaklık bilisinde." (72) **[DÇŞ]**

Bilisiz: Bilgisiz

"Yerleşik yabancılığın acısı
Öz düşmanları kendilerinin sevgisiz, bilisiz" (8) **[DÇŞ]**

"Bilisiz aşkı
(nı) ver bana!" (75) **[DÇŞ]**

Billur: (<Ar.) Çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıltılı olan.

"Billur leke varoluşun parçalı duyumunu kendini sergileyerek, kendinde sürdürmeli." (47) **[M]**

"Omuzlarda billur güller mi taşınır?" (32) **[DÇŞ]**

"İyilik yoklukta üreyen billur," (49) **[DÇŞ]**

Billurlaşmak: *mec.* Billur gibi pürüzsüz, duru ve berrak hale gelmek.

"Bir zaman önce elmalar omuzlarında billurlaşmış," (23) **[DÇŞ]**

Bir örnek: Aynı biçimde olan.

"Bir örnek giysili çalışkan cüceler bile, hiçbir etkin düşsüzlük parçası bile geri alamayacak bu belirlenmeyi bizden." (23) **[M]**

Bireşim: Parçaların veya ögelerin bir araya getirilip bir bütün olarak birleştirilmesi.

"Göklü günlerin bireşimi bu,
Yatay bir zamanın okşaması." (27) **[DÇŞ]**

Bisaire: Vesaire.

"Pizza hamurunu yakarak bir kitabeye çevirdim Kağan denize fırlattı onu, falan, filan, vs, vs, ve bisaire." (132) **[D]**

Bitimsiz: Sonsuz, bitmek bilmeyen.

"Ar ovanın bitimsiz doğusunda kaynağa kavuştu,
Orada kendi pak görümüyle kucaklaştılar." (34) **[DÇŞ]**

"Beklerim bir atlıyı değilse de bir piyadeyi,
Bitimsiz savaşlarının kan ve gözyaşını, saydam
Bir anı şişesinde biriktirmeyi..." (39) **[DÇŞ]**

"Yalnızlık, yalnızlık bitimsiz." (109) **[DÇŞ]**

"... özgürdür artık seçilmesi gereken kimi zaman bitimsiz bir acı da olsa..." (39) **[K]**

"Öç bitimsiz, Ece[2] bana 'Tanrı yoksa her şey mübahtır, diyorsun sen' demişti. Oysa ben, Tanrı var olduğu için her şey mübahtır diyorum." (71) **[K]**

"Ve her gün nasıl yaşadığıma, yaşayabildiğime, her an her durumda yine ve yeniden usanmadan bitimsiz şaşırıyorum." (150) **[D]**

"Her yerde ve her şekilde yaşanıyor; bitimsiz bir arzu!" (199) **[D]**

"Zamanın suyunda bitimsiz
bir uzun kürek yarışı" (441) **[D]**

Bitimsizlik: Sonsuzluk

"Ufuğun bitimsizliğine yakarı;
Birliği gökyüzü haritasına işlemek,
Hedef! Suda bu işlemenin yansımasında..." (35) **[DÇŞ]**

---

[2] Ece Ayhan.

Bitkisel: Bitki ile ilgili, bitki cinsinden olan. Bitkiden elde edilen; nebati.

"Korkusuyla, değişimin olanaksızlığını bağıran bitkisel gün!" (47) **[M]**

Boğuntu: 1. Zor soluk alma. 2. Bunaltı, bunalma; ruhsal tedirginlik, endişe, yürek daralması.

"Karanlık toprak boğuntusunu serinletiyor kendi içrek odağından şimdi." (25) **[M]**

"Uyku, boğuntulu, karabasanlı beyin ölmesi." (61) **[K]**

Bolgönüllülük: Yeterli imkânlardan yoksun olmasına karşın cömert, eli açık davranmak isteyen kimse.

"Koylarda konaklıyorduk sonra,
bolgönüllülük payınca kaptanın
Çünkü denizin de düzeni vardır,
yaşayanı içine dönüştürür,"(14) **[DÇŞ]**

"Farklanmıyor hiçbir tekil boğuntuyla." (88) **[DÇŞ]**

Bombardıman: Bir yeri top mermileri atarak tahrip etmek; topa tutmak.

"...bir pencere önüne kibritçi kız[3] edasıyla kıvrılıp üstüme pardesümü örtüyorum, aylar süren bir bombardımanmış da yeraltından yeni çıkmışım..." (203) **[D]**

"Sonra her gün tepemizden helikopterler ve uçaklar geçiyor ben de geceleri bombardıman karabasanlarına uyuyorum- ve daha bir yığın garip düşe." (208) **[D]**

Boştrak: Anlamsız, boş.

"Dilsiz şarkıcıları düşünüyorum da dilleri var elbet, dilimize benzemez. Pek-tik-el! Boştrak bir tuzak -onlar için ve onlara sunulmuş." (215) **[D]**

Bozuşturmak: Dağıtıp, bozmak; düzeni altüst etmek.

"Elfriede Jelinek'in (Alman oyun yazarı) tuhaf! oyununda kadınlar üzerine yazdıklarını anmamak elde de ayakta da değil. Artık diyor, kadınlar dişlerini uzatsalar, kendi çocuklarının kanını emseler, lezbiyen olsalar, her tarafa o uzun yaşamcıl ve ölümcül düşleriyle saldırsalar da bu oyun baştan yitiktir çünkü erkek toplumu insanlığı bozuşturdu ve felaket her yanı sarmış bir kez." (123) **[K]**

Bozuşturucu: Bozan, bozuşturan kimse.

"Çocuklar tılsımlı bozuşturuculardır." **(133) [K]**

Bu ara'lık: Bu süre içerisinde.

---

[3] Hans Christian Andersen masalı.

"Nasıl bir kaçışla vazgeçmek bu ara'lıktan?" (21) **[M]**

Budun: Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı olan, soyca veya boyca birbirlerine bağlı insan topluluğu; kavim.

"Dokununca tuhaf budunların büyülerini ansıtır." (99) **[K]**

Buluntu: Ortaya çıkarılmış olan. Herhangi bir yerde bulunup gerçekten veya hükmen sahibi bulunmayan.

"Düşüneceğim bu buluntuların ne kadar sonsuz olacağından başka hiçbir şey ve yaşamın tüm kolaylığı içindeki erişilmez gizem ve güçlük..." (7) **[M]**

Bulutsu: Bulut gibi; buluta benzer.

"Ya yetkin bulutsular?" (30) **[DÇŞ]**

Bun: Sıkıntı.

"Görmüyorlardı giysisindeki acı dokusunu
ve bun kımıltısını." (57) **[DÇŞ]**

Buyruk: Emir.

"Sonra neden tedirgin suskunun buyruğunu duyuyor süregiden?" **(29) [M]**

"... çünkü yaşamın şen döngüsü böyle olmasını dilemektedir ya da ben bu dileği bir buyruk bilmek istiyorum." (39) **[K]**

Buyurgan: Sık sık emir veren, kesin hüküm bildiren.

"-ve kapanması ve yitişi bir böcek gibi kısır ve buyurgan kanatları altında, zor sevi hep." (23) **[K]**

Bürümcük: İpek böceği.

"Artarak bölünen göz, ben bölünen bürümcük." (25) **[M]**

"Bu karşıtı bürümcüğün sessiz sesine, yunma zamanları dışında." (25) **[M]**

"Zamanı çalıyor yetkin camda parmakları bürümcüğün, gizli bir yanardağın lavlarıyla dokunan ağzını çözmek için." (25) **[M]**

Bürünmek: Herhangi bir görünüşe, kimliğe girmek.

"... türlü kılıklara bürünür yeniden yeniden çıkar karşınıza..." (17) **[K]**

Bütüncül: Birbirini tamamlayan birlikte bir bütün oluşturan.

"İşte, salgısı tikellik ve değişmezlik olan bu bütüncül arzu yaydığı cömert tiniyle kuşatıyor bizleri," (29) **[M]**

Bütünlenmek: Tamamlanmak.

"Elinize geçtiğinde bu ortamın koşulları bütünlenmemişse beklenmeli; betik, geçen anlar süresince ve dilenen alanın yaratımı sürecinde farklanmayacak, hep aynı kalacaktır." (15) **[M]**

Büyüküz: Büyüğüz.

"Öğrenildiğinde artık büyüküz daracık
bir aynada" (147) **[K]**

Büzük: Toparlanarak büzülmüş.

"...göğün aydınlık ve loş alanlarından, kara delikler, ak deliliklerden; ozon tabakaları ve diğer katlardan; kaplardan; dingillerden ve büzüklerden ve yomlular ve yomsuzlardan; yıldızlardan ve yıldızcık kümelerinden, 'kıtlıklar'dan ve 'bollular'dan; varmışçasına belli sınırlarla ve sularla çevrili bu karalarda doğan ölen doğup ölebilir olan mert namert erlere ve erbaşlara sunulmuştur: ÖZELDE VE GENELDE!" (137) **[K]**

C

Canbaz: Cambaz; erde ve tel, at, bisiklet, ip, at vb. üzerinde dengeye dayanan, tehlikeli, heyecan verici gösteriler yapan kimse.

"Karanlık bir yüz bırakıp bana, gitti. Sürahinin içinde oturan bir canbaz, kendi sürahi olan bir can bazına kapanın kapanışını duyduğundan beri." (129) **[K]**

Candaşlık: Can dostu olma durumu. Can değerine eş; canlı olma hâli.

"Ve tüm insanların candaşlıkları
serildiğinde yüzeye
derin bir kilim gibi," (12) **[DÇŞ]**

"Gizlendiğini sende Candaş Üzüntüdaş
Arkadaş Yıldız biliyorum." (20) **[DÇŞ]**

Canevi: En duyarlı yer; kalpgâh.

"... sürdürülen canevi yıkımı, sis, buhur ve ıslaklık yemini." (92) **[DÇŞ]**

Cemaat: (<Ar.) Bir araya gelmiş, toplanmış insanlar.

"Bir makine ve erkek cemaati burası." (131) **[D]**

"Bu ülke ve bu şantiye (doğunun kaderi) pis bir 'erkek cemaati'. Ve ben katlanmam, katlanamam." (143) **[D]**

"İğrenç bir şantiye burası ve Türk cemaati." (211) **[D]**

Cinssiz: Soysuz.

"Ben bir tehdidim onlar için çünkü XXXXXXXXX bir varlığım cinssiz bir bebek, rolünü bulamamış iyi ezberleyememiş bir hayvan, her yöne savrulabilir, dağılabilir bir atom..." (493) **[D]**

Curriculum Yitae: (<İng.) CV; özgeçmiş.

"Bitirdiğim liseye öğretmen olarak girecekmişim bir *curriculum vitae* yazmam gerekiyor." (149) **[D]**

Cüce: Kısa.

"Bu bir Ocaktır
Cüce Şubat'ın yatağıdır." (15) **[K]**

"O uzun boylu bir cüceydi." **(37) [K]**

"Anne, göbeği kıllı anne,
Kasığı kasıtlı anne!
Cüce sözcükler içinde olanaksız artık
senin ilahilerini dinlemek!" (104) **[DÇŞ]**

"... cüceler var evin çevresinde, damında söz ve eylem birliği ederek sürekli evin üstüne işiyorlar." (161) **[D]**

Cücelmek: Kısalmak.

"-boy atmış da salgıları,
cücelmiş sezgileri-" (132) **[DÇŞ]**

Ç

Çağrılatmak: Davet ettirmek.

"Güvenli; yakın yanıtından,
yumuşak ölümü çağrılatandır,
bir bakıma." (29) **[DÇŞ]**

Çalçene: Durup dinlemeden konuşan, çenesi düşük kimse; geveze.

"Sevgili Yaramazlar, Asi Kızlar, Çalçene Canavarlar," (15) **[D]**

Çandır: Karışık, melez, aşılanmamış, yaban.

"Gök çandır bağışlanan hep kendi!" (24) **[DÇŞ]**

"Ama çandır, hem üzerinden kahkaha çiçeklerinin
doğrulmasını bile bağışlar,
Ama çandır, hem göğsünün yıldızları
vardır." (27) **[DÇŞ]**

Çark-ı felek: (<Far.) Tâlih, baht, kader.

"Kaçınılmaz, tiksinç ve gülünç... Ve yine de döngü dönerken döndürüyor -ağlatıyor, güldürüyor- çark-ı felek. Pek mi kaderci oluyorum?" (85) **[K]**

Çeper: Bir boşluğu çepeçevre saran yüzey.

"Çoğul güneşin çeperi,
hüzün, coşku ve hüner yansılayandır." (29) **[DÇŞ]**

Çevrim: 1. Devir. 2. Art arda gelen ve daima başlangıç haline dönen sürekli ve düzenli hareket.

"Yazık; gece uçuşu çiçeklerin açılışı kadar! Gösterilmeye çalışılan çevrim kendi tutsaklığını taşırmış, yaşamanın ve yazmanın yapay zorlanması boyunca." (47) **[M]**

"Nurdan çehresi yağmurun, kasnağın tepinişi kendi bağnaz çevriminde, çekilişi bir o yandan bir bu yana yalnızlık ısrarıyla." (92) **[DÇŞ]**

"... çevrimi kapatmak için
bir lokma çocukluğun üzerine." (101) **[DÇŞ]**

"Verevlenen denize karşı bir kuruş çizgisi
ay ve çevrim içre-" (28) **[DÇŞ]**

"Nedense bir köşede hayalî bir çevrimin varlığını daha derin hissediyorum," (15) **[K]**

"... oradan yine çevrime katılıyor, döngü dönerken döndürüyor." (49) **[K]**

"Gözlerimin önünde olan biten yiten her şey bir çevrimin içinde tutsaklandığım ben ve rastlantıyla aynı çevrim içre bulunan diğerleri, bize değen değmeyen her şeyi." (91) **[K]**

Çığlıklamak: Çığlık atmak.

"Gözü ağzı elinden alınmış, yosunlar
sarmış bedenini çığlıklarken bunu
su içinde..." (132) **[DÇŞ]**

Çığlık-söz: Vaveyla, çığlık etkisi yaratan.

"Ses sonsuzla bir olmuş, söylenecek
söz çeşitliliğin biridir ancak,
gizilgücün yeğin karmaşasından
Bir çığlık-söz,
doğru sona erecek!" (22) **[DÇŞ]**

Çirkef: mec. İğrenç, bulaşkan, kötü, berbat.

"Arınalım, arınalım artık yozluklarından, şu densiz yeryüzünün kalık çirkefinden." (39) **[M]**

"Artık, çirkef ilişkilerden, utku ve yenilgi ikileminden, her hamlede mat hevesinden, ele geçirme savaşımından vazgeçmek gerekir." (149) **[K]**

Çoraklık: *mec.* Yetersiz duyuş ve düşünüş.

"'Oyun mu yazıyordu, birilerine oyun mu yapıyordu?' Oğuz Atay'ın *Oyunlarla Yaşayanlar*'dan bir repliği. Oyun yazma ya da yapma dışında acıklı bir aynılık her gün her gece. Bellek ve imgelem olmasa katlanılmaz bir çoraklık." (28) **[D]**

Çük: Erkeklik organı.

"... cüceler var evin çevresinde, damında söz ve eylem birliği ederek sürekli evin üstüne işiyorlar. Sonra çüklerini yerlerine koyup uzaklara gidiyorlar..." (161) **[D]**

Çüktüf: Uyduruk.

"...zehir zıkkım okuma, pis alışkanlık, uyuşturucu yatırımı:
-John Berger (hıyarının) çüktüf romanı." (294) **[D]**

D

Dalkavuk: Kendisine çıkar sağlayacak olanlara aşırı bir saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse.

"Boynuzunun yalnızlığına yetiş!
Koş artık düş selinde
Dalkavuk geleceğinin." (87) **[DÇŞ]**

Değillenmek: Kendi kendini inkâr etmek, reddetmek.

"Oysa renk demetleri ölümlerimizdi birlikte,
İçine gizlendiğim ve orada değillendiğim!" (63) **[DÇŞ]**

Değirmi: Yuvarlak, topalak.

"Korku ağına sarınarak, değirmi bakışını yineliyor." (23) **[M]**

"Bakıldığında göz değirmisinden bir bir çiçek dürbününün
değil midir renklenme olasılıkları tabanında
görülen parçacıkların" (8) **[DÇŞ]**

"Değirmi oluşun ezgin uçuşu," (33) **[DÇŞ]**

"Yoksananın gözüne dalıyor kızıl değirmi." (43) **[DÇŞ]**

"Söyle güneş!
Değirminin nerede gözleri?" (67) **[DÇŞ]**

"Gerçek bilinsin, diliyoruz,
Düz, eğri, çapraz ya da değirmi." (78) **[DÇŞ]**

"Çembere katılmamak, merkezle donanamamak, değirmi dilin sözcükleriyle sarınamamak..." (279) **[D]**

Dehliz: (<Far.) Üstü kapalı, dar ve uzun geçit; zindan.

"Bulurum yeni güneşler yeni dağlar yeni dehlizler yeni sevi titreşimleri." (7) **[M]**

"Dehlize iniyor, ürpertiyle kıvrılıyor karanlığa." (289) **[D]**

"Dehlizimde tetikte beklediğimi düşünüyor, tedirgin olduğumu." **(290) [D]**

"Ancak bu oda ve aynanın dehlizlerini bilmek önemli." (489) **[D]**

Dem vurmak: Bir şeyden söz etmek; konu açmak.

"... kendimden günlerden, gecelerden, iklim ve coğrafyalardan yani bir tür hayat bilgisinden dem vururum." (15) **[K]**

Denk: Yatak, yorgan, kumaş vb. eşyanın sarılıp bağlanmış biçimi; balya.

"Gök kaçınca üzerimizden ve
yıldız dengi çözüldüğünde
neydi yaklaşan
yanan yatağından aslanlar geçirmiş
ve gömütünün kapağı hep açık olana?" (133) **[DÇŞ]**

Denizaşırı ve taşırı: Denizlerin ötesini aşan ve taşan; uçsuz bucaksız.

"'Bakınız' derim 'öncelikle melankoli tarih ve denizaşırı ve taşırıdır, türlü kılıklara bürünür yeniden yeniden çıkar karşınıza..." (17) **[K]**

Dertoplanmak: Derlenip toparlanmak.

"Benim ağım dertoplanarak aklanıyor bir
mermer diskte." (39) **[DÇŞ]**

"Tanıklık dertoplanmalara arttırır
onların arz suçunu" (64) **[DÇŞ]**

Devim: Hareket; davranma.

"Devimimiz: Felcimizin kaynağından fışkıran,
Güçsüzlüğümüz: Kıvrak istemimizin yatağı." (21) **[DÇŞ]**

Devindirmek: Hareket etmesini sağlamak.

"*Nemesis*, arzuyu sorgular; fıçısı deliktir Danaidlerin[4], suçları onları atar yeraltına, kocalarının ruhları sonsuz bir kovalamacada devindirir kolları..." (405) **[D]**

Devindirilmek: Devinmesi sağlanmak.

[4]Yunan mitolojisinde Danaos'un elli kızı.

"... geçip gitmekte, ötede uzakta durmakta, yeniden devindirilmekte..." (145) **[K]**

Devingen: Hareketli.

"Gözleri dalgın ay, gizil yurtluğunda bu devingen dağılıma tanıktır." (23) **[M]**

"Gözleri dalgın ay, gizil yurtluğunda bu devingen dağılıma tanıktır." (25) **[M]**

Devinim: Hareket.

"Bir an kısacık bir önsezi anında, bir bileşim umudunda, kalkanın gözü değişiyor; konutun, kızgın ve atılgan, tehditleriyle geri bıraktırıyor bu önseziyi ya da devinim umudunu." (21) **[M]**

"Ey, olmayan bir yalımı bekleyen devinim, susuyor öteye var olurken kıydığı çığlıklarını." (27) **[M]**

"Su üzerinde, yalnız başları, boyunları ve kolları görünen insanlar ve çığlıklar içre, elma dansını sürüyor, kimsenin eline geçmemeye devinerek." (51) **[M]**

"Kaçıyor elma, düşüyor yanlarına, yörelerine, avuçlar kapanmıyor üzerine, kapanamıyor; kayıyor ellerden, gözlerin üzerinden; yönsüz hedefini kendi saptıyor ve sonsuzca uzatıyor çift katlı devinimini, denizin ve insanın..." (51) **[M]**

"Bir iskeletler zinciri tutuyor beni havada, uzay konusunda bir unutkanlık yüklemeye ve devindiğim cılız önlemleri yıkmaya çalışarak." (53) **[M]**

"Kaskatı bir devinimsizlikte, unutulmuş yitik beden arzuları!" (45) **[M]**

"Ürkünç devinimine zincirlenme korkusu; o esriten
kızıl değişimin." (18) **[DÇŞ]**

"Orada yosunlar ürkünç büyüdü birden,
Devinimi sardılar." (43) **[DÇŞ]**

"İnce devinimlerle örtüyor onu,
yerden, küreselden." (45) **[DÇŞ]**

"Çünkü derin etkisini bekler bellek
nicenin, boz yöreden sıyrılarak
devinimini başlatacağını hoşgörünün." (60) **[DÇŞ]**

"İzleyenler vardı her zaman, katılmadan ağlatına
Kımıldayan, devinen görünen." (88) **[DÇŞ]**

"Devinimi sağlayan, uzayı ve sonsuzu çoğaltan bu kıpkızıl kan bize uzak gezegenlerin, kansız varoluşun düşünü pekiştirmemize yardımcı oluyor." (7) **[K]**

"... birilerine bir şeyler anlatabilir miydi bu çılgın devinim, ölme değil ancak nasıl dirim sayılır ki?" (61) **[K]**

"Çünkü özün soğuması çok tehlikeli, başkalarıyla olan ilişkiyi yalıma veriyor, unutulan ben başkayı yakarak yeniden doğacakmış gibi... Tersine devinimi Phoneix'in" (67) **[K]**

"Yoksa cinayetler, cinayetler ürkünç bir kan devinimi." (71) **[K]**

"Kervanın düşlenemez devinimi yeryüzü kabuğunu etkilemiyordu." (99) **[K]**

"Canlı bir sürahi var konutta artık, kendi kendine ip üzerinde devinen, bir ışık huzmesinin içine girebilen." (129) **[K]**

"Bütün küreler ince sicimlerle yukarıdan döndürülmektedir (mobile) düzenli bir kipte. En küçük küre her yana devinmektedir, hepsinin arasından geçip gitmekte, ötede uzakta durmakta, yeniden devindirilmekte..." (145) **[K]**

"Artoud'yu anarken (onunla ilgili olarak) yıllar önce Yazko çeviri dergisinde yayımlanan geleneksel tiyatronun kokuşmuşluğu üzerine bir yazısı vardı belleğimde, sahnede devinimin ve düşüncenin tüm *spactacle*[5] olanaklarının uç noktalarında sınırlarında gezinebilme olasılığından söz ediyordu bu yazıda." (66) **[D]**

"Ama *inanima*'[6]ya kayıyorsa biri, devinme güdüsü sık sık eksikleniyorsa gülün..." (123) **[D]**

"-daha çok yaşamak istemek gerek sanırım, daha yaşam, çok soluk, çok dirim, çok devinim vs." (123) **[D]**

"... hızlı bir dans tutturur onların devinimlerine öykünerek." (234) **[D]**

---

[5] Gösteri.

[6] Cansızlık.

"... kadının çevresinde dolaşmaya başlar müziğe uygun devinimlerle." (238) **[D]**

Deyu: Diye.

"(...) ben işte o ikinci tür aylaktanım deyu yüreğime su serpiyorum (...)" (15) **[K]**

Dışardansı: Dışarıya ait.

"Diyorum ki herkes evinin önündeki çölü süpürmelidir, içerideki çölü dışardansıymış olarak görüyorsa beklesin ağır ağır dışarı aksın kum tanecikleri; biriksin ve dışarının çölüne bitişsin." (226) **[D]**

Dışbükey: Düzeyi tümsek, çıkık ve şişkin olan; tümsekli, konveks.

"Her yüzeyi tahtadan küçücük bir ev içi kızıyım ben şimdi. *İnterior* Nilgün! Mutfak-oturma birimi tek mekân, kaynayan çaydanlığın dışbükey yüzeyinde oturduğum kaltuğu görebiliyorum." (43) **[D]**

"Bir kezzap kabı artık ay-kabı. Dışbükey bozuşturucu." (382) **[D]**

Dışlaştırılmak: Dışa vurulmak.

"Haftalardır, içerden dışarı bakıldığında, dışarıdan içeriye bakılıp görülebilir bir kar yağışı... Oyuncak saydam küreler dışlaştırılıyor ya da içle dış bir oluyor," (31) **[K]**

Dingil: Tekerleklerin merkezinden geçen ve taşıtın altına enlemesine yerleştirilmiş mil; eksen.

"...göğün aydınlık ve loş alanlarından, kara delikler, ak deliliklerden; ozon tabakaları ve diğer katlardan; kaplardan; dingillerden ve büzüklerden ve yomlular ve yomsuzlardan; yıldızlardan ve yıldızcık kümelerinden, 'kıtlıklar'dan ve 'bollular'dan; varmışçasına belli sınırlarla ve sularla çevrili bu karalarda doğan ölen doğup ölebilir olan mert namert erlere ve erbaşlara sunulmuştur: ÖZELDE VE GENELDE!" (137) **[K]**

Dingin: Sakin, durgun olan.

"Hiç bitmesin diyoruz dingin tavrımız, bir kez seçilmiş uğraşı yaşamdan ayırmamakla." (39) **[M]**

"Eskiden özlem fırtına olabilirdi, dinginlik kasırga. Burası kasırga, evler damlar uçuyor, çılgın bir yağmur ve günlerce hiç dinginlik yok." (67) **[K]**

"Gündüzleri yine esintili geceler çok dingin bugünler." (27) **[D]**

"Görünümü dingin bir mavi olur, gümüş bir göl kadar kıpırtısızdır..." (111) **[D]**

"Bir yaz gecesi dinginliğini özlüyorum, bana hiçbir gıcığı olmayan bir yaz gecesini..." (178) **[D]**

Dinleti: Sanat eserlerini bir topluluğa çalma veya söyleme.

"Mavinin doruğunda diz çöküşü biricik varlığın, öyle süren aşk çok katlı bir çiçeğin yalnızlığı kadar, bir safir alana doğrulan

çocuksu dilegelişte, karanlık dinletiden uzak şiirin açıklayabileceği öte uzam." (27) **[M]**

Direngen: İnatçı.

"Şimdinin açığa çıkarılması sayrı bilincin bulaşıcı akımıyla olası; acı yüzlü odalar donuk portakal rengi; portakalın tersi, direngen tanine sığmayan kara boşluklarda." (45) **[M]**

Dirim: Yaşam.

"Şimdi yaz, gömü ilksel dirimle oynaşıyor sonsuz tekrar bağlantısında." (31) **[M]**

"Bu dirime olan şükran borcudur," (32) **[DÇŞ]**

"Hiç katılmadan sende yaşıyorum,
dirimimsin benim,
doğarken öldüğüm." (56) **[DÇŞ]**

"Dirimi deliyor, zamanını ılımın..." (58) **[DÇŞ]**

"Diriminde toprağın, örtüşmez
yola çıkışlar; çatallar doğrulmaz
sıfırlara, can buluşamaz
Yazıyla, bulutla, aşkla!" (79) **[DÇŞ]**

"Dirim çürüyor yanıbaşımızda!" (82) **[DÇŞ]**

"Diriminiz yakıyor kendinizi, çevrenizde lamalar,
alpakalar dansederken." (137) **[DÇŞ]**

"... nereden geliyor bu dirim, bu nasıl açılması çiçeklerin," (23) **[K]**

"... birilerine bir şeyler anlatabilir miydi bu çılgın devinim, ölme değil ancak nasıl dirim sayılır ki?" (61) **[K]**

"-daha çok yaşamak istemek gerek sanırım, daha yaşam, çok soluk, çok dirim, çok devinim vs." (123) **[D]**

Disk: Ruhun bütün bilgilerini barındıran bir materyal şeklinde tasarlanmış bir mezarlık.

"Benim ağım dertoplanarak aklanıyor bir
mermer diskte,
Dilek: bu disk seçkin ve yeğni özleri izlemesin," (39) **[DÇŞ]**

Dizge: Bir bütün oluşturacak biçimde birbirine bağlı ögelerin bütünü; sistem.

"Bir şemsiye, bir pantolon, bir kravat
ceketler bir boyu dizgede" **(115) [K]**

Dok: Gemilerin yükünün boşaltıldığı veya onarıldığı, üstü örtülü havuz.

"Karanlık doklar. Yürüyordum, rıhtımlar üstünde, insan-kuşu bir gemiden çıkacak." (45) **[K]**

Dolaysız: Doğrudan doğruya, vasıtasız.

"Seçiminiz dolaysız unutuş yanlısı olabilir." (19) **[M]**

"Buradaki doğayla en dolaysız tek ilişkim şimdiye dek." (44) **[D]**

Don: *mec.* Somurtkan, soğuk.

"Çığlık sürer, çatal koridorlardan
taşar, ağu don gözlü güzellerin
pipolarından üflenir düzlüğe." (106) **[DÇŞ]**

Donakalmak: Şaşırıp bir süre ne yapacağını, ne diyeceğini bilememek. Taşlaşmak.

"Sen ne getirdin bana çocukluğundan
Şen kahkahalar ulumalar donakalmalar mı?" (11) **[DÇŞ]**

Doygun: Her türlü gereksinimini gidermiş, tatmin olmuş; müstağni.

"Doygun çan kırıldı bir kez." (87) **[DÇŞ]**

Dönenmek: Olduğu yerde veya bir şeyin çevresinde dönmek.

"Sözün tınılarını dönendiren de bir duvar, duvarlar kümesi..." (21) **[M]**

Döngün: Sürekli tekrarlayan

"Döngün sorunları olan bir çocuk, çocukluk ve yetişkinlik arasında bocalayan bir imge." (11) **[M]**

Dövmelenmek: Dövünmek.

"Çolak mırıltılarla dövmelenen çocuk ..." (132) **[DÇŞ]**

Duende: Müziğin, dansın, güçlü bir sanat eserinin bireyde bıraktığı esriklik hâli ve o hâli terk etmek istememeyi anlatan ikircikli yoğun duygu durumu.

"Efendim, *duende* denen şey bir küçük şeytancığın olup yalnızca sıcak iklimler, baygın kokular içre kalmaz, yağmurdan kara kardan yağmura savrulan uçuculuğun soğuk duyumları da kıvılcımladığı bilinebilir. Ne ki utopia denen nesnenin ısının düşürülmesi olduğunu varsayacak -yaşam ne *utopia* ne de gerçeklik ise- çok parçalı bir sıçrama ve geri tepme ve aynı... oluyor gibi. Ve ben şimdi huzurunuzda şeytancıkların elele verip hoş bir dans tutturmalarını dileyerek belirsiz gecemi kapıyorum kuşku götürmez bir güne." (19) **[K]**

Durakalma: Ne yapacağını bilemez bir biçimde durmaya devam etme hâli.

"Bir uzaklaşma sürecinde onlar da başka noktalarda durakalmaya seçiliyorlar, bir sonraki kayışa dek!" (29) **[M]**

"Karanlıkta durakalınan bu boşluk değil" (88) **[DÇŞ]**

Dural: Hep aynı durumda ve değişmeden kalan.

"Dural bir yol isterim, öyle bir yer ki hem yürüyüş duyumunu yaşatacak hem de duruk." (7) **[M]**

"İçinden geçmeyi seçerken bir durallığın..." (18) **[DÇŞ]**

Duruk: Hareketli olmayan, belirli bir süre değişmeyen statik, dinamik karşıtı.

"Sonra zifir durukluğu; söndü, çekip gitti yıldızlar da" (21) **[M]**

"Mavinin duruğunda diz çöküşü biricik varlığın, öyle süren aşk çok katlı bir çiçeğin yalnızlığı kadar." (27) **[M]**

"Sonra, zifir durukluğu söndü, çekip gitti yıldızlar da." (21) **[M]**

"Dural bir yol isterim, öyle bir yer ki hem yürüyüş duyumu yaşatacak hem de duruk." (7) **[M]**

"... duruk sevgisini; kılıfından sıyrılmışçasına..." (47) **[DÇŞ]**

"Kalan yıldızlarla ay oldu altında,
karanlığın duruk özdeği." (57) **[DÇŞ]**

Duyarga: Önceden belirlenmiş ışığı veya nesneyi algılayıp gerekli hareketi başlatan aygıt.

"Her an, hoş geldin diyorum bana doğru gelene, dalgalanan duyargalarımla." (53) **[M]**

Duyum: Kişinin duyular yoluyla elde ettiği izlenim. İhsas.

"Bir bilinmeyen nicelikte duyumlarının sevinci," (9) **[DÇŞ]**

"... bir gelecek duyumu bulanık," (11) **[DÇŞ]**

"Sevgileri böyle duruk ellerle
böyle görünür yüzeyel
tekrarlı böyle, gölü acının!" (55) **[DÇŞ]**

"Aynası yitik ve kaçmaz yansıtmaktan
göksel ağzını kıvırmış bir kez
duyum gülüşüne." (56) **[DÇŞ]**

"Yükü, ancak duyumun belirsizliğinde
kendilerini açığa çıkaran dalgın
ve tuhaf vücutlar..." (60) **[DÇŞ]**

"Gece vururken alnımıza gitmeli,
Yanıtı eksik kalan, duyumu çiçeklenen alışkanlığa." (76) **[DÇŞ]**

"Kimliği karışmış öz duyumuna mavinin
gecesi aşıklar çığlığının bezdiren
gözetimiyle korumuş bir kez daha
karabasanlığını" (65) **[K]**

"Yeğnilik duyumu değil bu, önce bir ağırlık duyumu olmalı yeğnilikle karıştırabilmek için." (157) **[D]**

"Bu şen ve çılgın metincikler bende gülmek ve ağlamak arası bir duyum yaratıyor; eğlenmekte ölüyorum..." (469) **[D]**

Duyumlamak: Hissetmek. Bilinir kılmak.

"Bir duyumlanmaz imgeleme-" (13) **[DÇŞ]**

"Billur leke, var oluşun parçalı duyumunu kendini sergileyerek, kendinde sürdürmeli." (47) **[M]**

Duyumsamak: Duyular aracılığıyla bir şeyi algılamak.

"Renkler çoğunlukla kırmızının tonları ve kan vahşeti ve dehşeti duyumsanıyor." (525) **[D]**

Düpedüz: Yalın, basit, süssüz, sade bir biçimde.

"Niye çevrilmiyor hâlâ bu düpedüzlük biraz anlayışa" (88) **[DÇŞ]**

Dürmek: 1. Toplamak, derleyip toplamak. 2. Ortadan kaldırmak; saklamak.

"Neydi dürdüğümüz karanlığında ormanın;
karın al suyun ak mı süzülmesi?" (58) **[DÇŞ]**

"Dönemiyorum artık ezinç bilgisiyle sınırı dürülmüş
geçmiş renklere; böyle karşı karşıyayım geri çekilen
farkın ağıdıyla!" (70) **[DÇŞ]**

E

Edim: Yapılmış, gerçekleşmiş davranış; amel.

"Beylik bir alaycılıkla, küçük gülümsemelerle, o dondurulmuş suların beyin hücrelerime etkidiğini söyleyip, yazılanları izleyerek, göz kırpıncaya dek geçen incecik zaman kadar bile sürmeyecek bir edimle kâğıdı böylelikle düşüncelerimi, örneğin bir ateş kütlesi içinde yok edebilirsiniz." [19] **[M]**

"Duysaydım kuşku benimi bensizliğimi
önce bir ediminle çevre bulutlarının
yükselebileceğine bir köşesine eğer," (20) **[DÇŞ]**

Eğirmek: Yün, pamuk vb.ni iğ ile büküp iplik durumuna getirmek.

"Gümüş sırtına binince zamanın
Ayağı yerden kesilen indirir sedef kırbacını
Tahta aynadan kopmuş artık
Işığın haz yüzeyinde eğirir tozları" (58) **[D]**

Eğlenti: Neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı.

"Bu çılgın eğlentinin karşıtı bir yürek hangi kuşun sesinde dinlensin?" (27) **[M]**

Eğretilik: Sağlam ve köklü olmama durumu, geçicilik; uyumsuzluk.

"ve eğretilikten arınmış parçacıkların
uyumsuz hiçbir üstüstelenişi düşünülemez." (13) **[DÇŞ]**

Eklemlenmek: Bir araya getirilmek; topluca bitiştirilmek.

"Her gün bizim burada ne işimiz var, ne yapıyoruz şimdi gibi sorular soruyoruz birbirimize, sonra birkaç ay daha katlanmaya karar veriyoruz. Yaşamı kendilerine eklemeye, her şeyi, her şeyi ele geçirmeye, kendilerine katmaya çalışıyor buradaki insanlar, bizlerse kör topal yaşama eklemlenmeye çalışıyoruz." (31) **[D]**

Eksiklenme: Eksiklik duyma durumu, azalma.

"Olanaksızlığın solak bedeni sonsuz eksiklenmede; şimdi elleri soğuyor, yalnız yüreği ağlıyor, aç!" (49) **[M]**

"Eksiklenenler denizde bütünleniyor,
Sessizlik uyumunda büyüyen ufuk çizgisi
eğiminde." (35) **[DÇŞ]**

"Sanki her anlaşılabilir *expression*[7] var oluştan bir şeyler eksiltiyor. Böyle bir eksiklenme sevinç vermez de değil, ama tümü de yazılmaz, yazılamaz. Onun için hâlâ şiir, roman, öykü, oyun, kurdukça kurulmuyor." (79) **[D]**

"... devinme güdüsü sık sık eksikleniyorsa gülün (...)" (123) **[D]**

[7] Anlatım.

"Sonsuz ve sayılamayacak zamana eklenebilir bir zaman dilimi; göz acıtan yürek çarpıtan birkaç anı, birkaç aşk daha katan ve aslında bizi olduğumuz için, zamanda ve göründüğümüz konumda eksiklendiren tuhaf bir parça..." (217) **[D]**

El almak: Bir sanatı yapmak için ustanın iznini almak.

"Güz, kırmızı gülün düşmanı, el alıyor donuk karadan kalın oklara karşı." (27) **[M]**

Eli açıklık: Cömertlik.

"Nasıl geceler eli açıklığında üzüm tanelerinin sesine tanıklık kaçınılmazsa, öyle yükselen servilerle göğe daha yakın olmak." (27) **[M]**

"Saklamışlar onlar da; arzu nesnelerinin biz olduğunu üsteleyerek, sevginin bir tehdit ve eliaçıklık olarak doğruya yöneldiğini yineleyerek." (49) **[M]**

"Bu uyumlar eliaçıklığıyla ulaşacak hep
çembere..." (13) **[DÇŞ]**

"Her yüz kabulü parçalanmayı çağıran eliaçıklık," (18) **[DÇŞ]**

"Serseri aşkın eliaçıklığıyla,
Azalıyor işte gün tutukluğu!" (66) **[DÇŞ]**

Emeklemek: *mec.* Bir işe yeni başlarken deneyimsizlikten ötürü acemilik geçirmek.

"İşlerin emeklemesi; çok geçmeden
yetkin doğruluşu için." (65) **[DÇŞ]**

Ender: (<Ar.) Çok az, çok seyrek.

"Bu büyülü uçuş toprağı imliyor, pek ender farklı filizler veren bir toprağı." (89) **[K]**

"Kente ender iniliyor (Kent demek öyle tuhaf ki, garip yıkıntı yığınına, taş toz toprak çöp deryasına)." (32) **[D]**

Enstantane: (<Fr.) Bir an süren, bir anda olan.

"Sanırım bir ilkyaz, bir yaz, bir güz ve hemen hemen bir kış geçti bu enstantane üzerinden." (217) **[D]**

Epitaph: (<Yun.) Yazıt, mezar yazıtı.

"Üstelik *Epitaph*'ına da şöyle yazarsam;
Gül, ey saf çelişki, nice gözkapağının altında
Hiç kimsenin uykusu olmamanın sevinci."[8] (19) **[K]**

Ergin: Olmuş, yetişmiş, kemale ermiş.

"Çocuğum dinle;
Ergin parmakları dündü
kırmak ve öz uçuşuna yönelmek," (74) **[DÇŞ]**

[8] Rainer Maria Rilke.

Eril-dişi: Erdişi. Hem erkek hem dişi gametleri bulunan; erselik, hünsa, hermafrodit.

"Eril-dişi suyun kardeşi olduğuma diretirken ben, tenin adsız olduğuna; hiçliği kusan uzaklıklar yazgımdı ve öğrettiler hoşnutluğu, yaşamdan sıyrılacak gizleri." (33) **[M]**

Erim: Erişilebilir uzaklık, menzil. 2. Aşınmak, eskimek, eprimek.

"Düşünmemiş kısacık erimini alınlık utkuların," (130) **[DÇŞ]**

"... bir farkla; iç evinde barındırılan korku dış evdeki erime ve çamur için, dış-ev tarafından, ben evinin böyle bir olasılığı taşımadığının belirlenmesi." (31) **[K]**

Erimli: Menzilli.

"Dalgalanır bir uzun erimli ezgiyle," (51) **[DÇŞ]**

Erinç: Hiçbir eksiği, üzüntüsü ve acısı olmama durumu.

"Her zaman onu anlatır ozan. Sonradan en karanlık yüzlerimizle, arı suçlarla bir yere döneceğimizi, bıkmadan sevinçle." (37) **[M]**

"Bekleme bir anı gelsin kurtuluşun
parlak renklerden ve
karanlık soyutta haz kırıntılarını
düşlemenin, sokak bilincine göre
erince kavuşmanın." (10) **[DÇŞ]**

"Bu dışı derinden tanıma ile gerçekleşecek kurtuluş içselliğimizi de derinleştirirken, bize özgürlük ve erinç duyumunu sunuyor." (149) **[K]**

"Çünkü belki de hoşnutsuz olmak için hiçbir neden yoktur bu hayatta, ya da hoşnutsuzluğu ifade etmek için, çünkü her şeyi aşmak gerekir, çünkü belki acı, sevinç, sıkıntı, erinç gibi kavramlar da yoktur bunların içerikleri de." (136) **[D]**

"Hayvanın erincine kavuşmak ne denli zor!" (157) **[D]**

"... ışık duygusuna kapılırsa erinci yok olur." (158) **[D]**

"Hayvanın erincine kavuşmak ne denli zor!" (232) **[D]**

"Hayvan bir dem ışık duygusuna kapılsa erinci yok olur, yiter." (232) **[D]**

"Bilmez ki tüyle kaplanmış et ve kanda akışan hayvan erincini." (290) **[D]**

Eriyik: İçindeki katı madde erimiş bulunan sıvı.

"Değirmi oluşun ezgin uçuşu,
Her anın meleksi yakınlığı,
Yakalanır bir eriyik yolunda." (33) **[DÇŞ]**

"İnsan bir yüzeyinde bir dibinde yaşar onun, tabanı erişilmez kuyumların eriyik haliyle kaplıdır, bunu içinde olmayanlar bilemezler." (39) **[K]**

Eskil: Eski olana ait.

"Üzüncün senin hangi çağrışımlara uzandı
benim eskil saatlerimde?" (11) **[DÇŞ]**

"Eskil çocuksuluk ışıltısını soğuk var oluşa bırakarak yetinememeyi ilk yalnızlıkla birederek ağları çekmeye engel oluyor bilgi doyumundan." (29) **[M]**

"Geriye kalan bir eskil tutkunun dinsel doyumu: saydam mavi kavanozlarda deniz kabukları biriktirmek sanki..." (45) **[M]**

"Dolaysız acı ve sevinçle oyulmuş eskil beşik," (51) **[DÇŞ]**

"Gök-gül yabanıl kumu gereksiyor,
bildik eskil şiddeti." (62) **[DÇŞ]**

"Hatırlar mıyız eskil bir kapı üstündeki
gökkuşağını?" (77) **[DÇŞ]**

"Genç bir yangında ölünür,
Kara-lav-göldür yüzeyi, açılmaz.
Şimdi kırgın eskil bir aşktır; gidilmez." (124) **[DÇŞ]**

"Değişiyor düşlerde
En eskil nesnenin anısı
acıyla birleşince" (47) **[K]**

"Eskil sığır kanları biterken
-Tasları yeniden dolduran deşilmiş
-Taslar yeniden doğan göz çukurları
deşilince-
Bir şemsiye, bir pantolon, bir kravat
ceketler bir boyu dizgede." (115) **[K]**

Esrik: Sarhoş.

"Gece vardı; her zamanın esrik ve karanlık suyunun sonsuza yönelmiş akışıyla bakışımlı değil!" (47) **[M]**

"Neredesiniz siz ey bilinçsizliğin bilinçlere
varılamaz yengisinden sonra
ulaşılır esriklik alanları?" (13) **[DÇŞ]**

"Şimdi bugün Shostakovich'in *Cello Concerto*'sunu çok ağır bir *incence*[9] kokusuyla, esrik bir durumda, bulunduğum bu küçük kulübede dinliyorum ve seni son gördüğüm anı anımsıyorum." (217) **[D]**

Esritmek: Sarhoş olmasına yol açmak, sarhoş etmek.

"... o esriten kızıl değişimin." (18) **[DÇŞ]**

Eşdeşlik: Bir olma; aynı olma hâli.

---

[9] Tütsü.

"Gök eşlikti
eş-deş-lik
acıyla" (24) **[DÇŞ]**

Eteğine pis olmak: Fazla cinsî arzu duyan, tatmin olmayan insan.

"Kağan eteğine pis bir herif oldu, her gün barlarda sürtüyor." (75) **[D]**

Etkimek: Etkide bulunmak, tesir etmek.

"Beylik bir alaycılıkla, küçük gülümsemelerle, o dondurulmuş suların beyin hücrelerime etkidiğini söyleyip, yazılanları izleyerek, göz kırpıncaya dek geçen incecik zaman kadar bile sürmeyecek bir edimle kâğıdı böylelikle düşüncelerimi, örneğin bir ateş kütlesi içinde yok edebilirsiniz." [19] **[M]**

Etöz: Vücut.

"Gözevinden vururlar onu,
Karartırlar etözünü." (130) **[DÇŞ]**

Evcilik: Genellikle kız çocuklarının ev işlerini örnek alarak oynadıkları oyun.

"Üzerimden trenler, kamyonlar, tırlar ve tüm araçlar geçiyor sana doğru yürürken bu sonsuz evcilik oyununda..." (474) **[D]**

Evetlemek: Onaylamak.

"Bir hiç iyilik için gözlerim
evetliyor bir mavi, bir gri,
bir kırlangıç, bir buz pembeyi." (7) **[DÇŞ]**

Evvel: (<Ar.) Önce.

"Evvel zaman bitince, kalbur saman dışında, ben de çöl rengi bir elbise giydim işte." (234) **[D]**

Eytişim: Doğruya varmak, kavramları açıklığa kavuşturmak, belirgin hale getirmek ve kesin tanımlarını yapmak için birtakım zıtlıklar arasından tartışmalar yoluyla ilerleme yöntemi; diyalektik.

"Eytişim perisi!" (150) **[D]**

Eytişimsel: Diyalektik ile ilgili.

"İlhan Berk'e kızıyorum, İlhan Berk'e kızmıyorum, kitaplar okuyorum, kitaplar okumuyorum, şiirler yazıyorum, şiirler yazmıyorum, kimleri unutuyorum, kimleri unutmuyorum, kaç sevinç kaç acı yaşıyorum, ölüyorum, Nilgün'üm, Nilgün değilim. Ne kadar eytişimsel değil mi?" (101) **[K]**

Ezgin: *mec.* Kederli, gamlı, üzüntülü.

"Değirmi oluşun ezgin uçuşu," (33) **[DÇŞ]**

Ezinç: Bedensel ve ruhsal acı; ıstırap.

"Dönemiyorum artık ezinç bilgisiyle sınırı dürülmüş geçmiş renklere; böyle karşı karşıyayım geri çekilen farkın ağıdıyla!" (70) **[DÇŞ]**

F

Fantezist: Fantezi meraklısı, fanteziye düşkün kimse.

"Siz erkek fantezisttir, kadınsa pratiktir derdiniz." (123) **[K]**

Farbela: Süslenme amacıyla kullanılan geniş kurdele.

"Saygılıyken ak kürklerine, kızıl figürlere, donuk
mankenlere
Gölge yüzlerine ve mor farbelalarına Petra" (88) **[DÇŞ]**

Farklanmak: Farklı hale gelmek, farklılaşmak.

"Hangi karşılık sana kucak açar, belli sayı için, sıfırdan farklanan?" (21) **[M]**

"Elinize geçtiğinde bu ortamın koşulları bütünlenmemişse beklenmeli; betik, geçen anlar süresince ve dilenen alanın yaratımı sürecinde farklanmayacak, he aynı kalacaktır." [15] **[M]**

"Farklanmıyor hiçbir tekil boğuntuyla." (88) **[DÇŞ]**

"... bir farklanma sezinliyorum ama bu küçük değişimi açıklayamıyorum." (100) **[D]**

Fecaat: (<Ar.) Çok acıklı; yürekler acısı durum.

"... var olanların yanısıra bir de var oluş haleleri, yüklediğim anlamlar ve yumuşacık fecaat darbeleri," (150) **[D]**

"Yıkıntı, sökük lük, kırıklık, uyuşukluk, kanlı gözler, yarım kalmışlık. Ne güzel bir fecaat!" (200) **[D]**

Ferdiyet: (<Ar.) Bireysellik.

"Yine de 'ferdiyet' bilinci galebe çalar ve az da olsa kendimden, günlerden, gecelerden, iklim ve coğrafyalardan yani bir tür hayat bilgisinden dem vururum." (15) **[K]**

Fotofobi: Yoğun ışığa karşı farklı sebeplerle oluşan yoğun hassasiyet ve duyarlılık.

Başlık. (85) **[DÇŞ]**

G

Gaddar: (<Ar.) Acımasız.

"... pencerenin önünden gözlerinde gaddar bir tebessümle içeriye bize bakarak, kanatlarını müthiş bir dengede tutarak süzülen bir kartal geçti." (153) **[D]**

Gaflet: (<Ar.) Aymazlık.

"... birkaç kez polise başvurmak gafletinde bulundu!" (514) **[D]**

Galebe çalmak: (<Ar.) Üstün gelmek, baskın çıkmak.

"Yine de 'ferdiyet' bilinci galebe çalar..." (15) **[K]**

Gecece: Geceye ait özellikler barındıran; gece dili.

"Gecece, hem de ölümce konuşurlar;
'Yazgı budur, yazgı bu' sürüklerken" (59) **[K]**

Gecesel: Geceye ait; gece ile ilgili.

"Gün de yürüyecek bir zaman,
geceselle birlikte." (65) **[DÇŞ]**

"Alıkoyuyor geceselden bundan böyle," (70) **[DÇŞ]**

Geçirgen: İçinden kolaylıkla geçiren.

"Biz görmüştük, sen ve ben, bu örtük yoldan sızan doğrudan ışığı, ötesindeki geçirgen kum yığınında mutlu eşlenmeyi..." (37) **[M]**

Genlik: *mec.* Refah, bolluk.

"Dilsizliğimi, uzam ve insanın eksikliğinin genliğinde öğrendim." (529) [D]

Gerçeklenmek: Doğrulanmak.

"Bilseydim bile gerçeklenen bu arzu
sonrasında
zamanlardan kaç zaman" (20) **[DÇŞ]**

Gereksinmek: İhtiyaç duymak.

"İşte, salgısı tikellik ve değişmezlik olan bu bütüncül arzu yaydığı cömert tiniyle kuşatıyor bizleri, bir tekrar noktasında yer edinmiş tıkanıklığımızı gereksinerek." (29) **[M]**

"Gereksiniyorum kollarını doğmazdan önceden
ve ölüm sonrasızlığında." (20) **[DÇŞ]**

"Gök-gül yabanıl kumu gereksiyor,
bildik eskil şiddeti." (62) **[DÇŞ]**

Gergef: (<Far.) Üzerine kumaş gerilerek nakış işlemeye yarayan çoğu dikdörtgen biçiminde olan çerçeve.

"Hiçbir gergefe sığmayan uzam,
Yakalayamadığımız tan!" (58) **[DÇŞ]**

Gerzek: Geri zekâlı.

"O biraz konuşabilir dediğim kadın nihayet İstanbul'a döndü çünkü hergün beni esir alıyordu -şimdi iki adet var ben hariç, biri Sivaslı biri Gerzeli iki gerzek. (Gerzek sözcüğü açana Gerze'den mi geliyor?" (131) **[D]**

Gıcık olmak: Sinirlenmek; sıkılmak.

"Bir yaz gecesi dinginliğini özlüyorum, bana hiçbir gıcığı olmayan bir yaz gecesini..." (178) **[D]**

Gılman: (<Ar.) Cennette hizmet eden delikanlılar.

"Okşarken ve korkarken erkek anamızdan,
Babamız bir gılman, pir şefkat," (118) **[DÇŞ]**

Girift: (<Far.) Birbirinin içine girip karışmış; girişik, çapraşık.

"Oldukça girift bir bölgeye geliyorum, tropikal ormanlar..." (525) **[D]**

Giz: Sır.

"Sorunu kadına, bu ikinci cinse çekmek gerekiyor, onlar gizli gizli her şeyin ayırdında olup, yönetenleri daha alttan ve içeriden yönetiyorlar. Bu bir giz olarak aramızda kalsın e mi? Ponpona ve bilirliğe, yaşarlığa ve gizli kibire karşı!" (125) **[K]**

"Neyi söylemek sözden geride
Geçmişi mi böyle giz sanrıdan
böyle bilinir kargışı büyümenin
Her böyle anlatılmaz..." (75) **[D]**

"Siz de görüyor musunuz, aynayla kaplısınız, etraftaki her şey de aynayla örtülü, gizlerini siz çıkarmadıkça öyle kalacaklar." (248) **[D]**

"... her an açıkta olan ve görmezlikten gelinen gizi..." (485) **[D]**

"Süzüyor kendini Ananke[10]
hiç açmadan hamurunun gizini
ve içine dalmış bukalemunun
yolunu" (513) **[D]**

Gizil: Henüz varlığı ortaya çıkmamış, gizli kalmış; potansiyel.

"Her varlığın içsel karanlığının birlikte oluşturduğu gizil kın..." (51) **[M]**

"-düşün öğütleri bölümünde mektubunuzun, düşünmek gizil bir yaymadır, yıllarca böyle yaptı... Kim- çıkaramadım, anlayamadım." (79) **[D]**

Gizilgüç: Henüz yapılmış değil de güç olarak var olan, gerçekleşmeyen ancak gerçekleşebilecek olan, imkân durumunda olan, saklı olan güç; potansiyel.

---

[10] Yunan mitolojisinde kader tanrıçası.

"... taşıdıkları gizilgüçten habersiz olanlar ..." (9) **[M]**

"Kendi gizilgücüyle zıplayan elmayı yakalamaya, birbirlerine ulaştırmaya çabalıyorlar." (51) **[M]**

"Ses sonsuzla bir olmuş, söylenecek
söz çeşitliliğin biridir ancak,
gizilgücün yeğin karmaşasından
Bir çığlık-söz,
doğru sona erecek!" (22) **[DÇŞ]**

Giz sözü: Sırlı söz.

"Gündüz kaçağı gözün geceye saldı bizi, susku karanlığında yazdı hep giz sözünü." (21) **[M]**

Gnostizm: Bilgi kaynağının keşif ve ilham olduğunu savunan tasavvufî ve felsefi akım.

"Öyle korkunç bir otoanaliz ki bu artık her şeyi bilmek (megolamani ya da gnostizm değil bu) bir bıkkınlık veriyor, sıyrılmak istiyorum bu iç ve dış kuşatılmışlıktan, anlamlandırmadan, dile getirmeden, dilden götürmeden..." (40) **[D]**

Godard'sı: Godard vari; Godard'ın eserlerini andıran.

"Geceleri de ulu artıtma tesislerinin yayıldığı geniş şantiye sahasında makinelerin, su havuzlarının garip varlıklarını izleyerek Godard'sı bir atmosferde, ay ışığında gezintiler." (27) **[D]**

"Godard'sı bir atmosferde dans ederek, şarkı söyleyerek, kimi zaman da karete numaraları çekerek..." (44) **[D]**

Gökboşluğu: Gökyüzü.

"Kendi uçuşlarının yalnız yargısıyla gökboşluğunda yer değiştiriyorlar." (47) **[M]8**

Gökçe tütsü: Maviye çalan buhur; gökyüzü.

"Alayımı ve yüzümü olumluyor göz topağı,
kıvranarak dans ediyor
bana, gökçe tütsüden!" (45) **[DÇŞ]**

Gökdil: Gökyüzü.

"Koştu su yaman bir gökdil zarfında, ağladı." (127) **[DÇŞ]**

Gökeller: Gökyüzü.

"...Gökeller,
parmakların efsunla yunarak hayatın
özsuyunu damlatacaktı dev sevgilerinin
gözkapaklarına
evrenin." (34) **[DÇŞ]**

Gök otağı: Gökyüzü.

"Gök otağı paramparça üstünde onun da,
kanı yerde kalmaz derin oyuklara atılanların." (131) **[DÇŞ]**

Göksel: Gökle ilgili, semavî.

"Gök bir gece dışına kıvrıldı, değişti dönemleri kürenin; güneş yerde doğuyor, saçıyor huzmelerini göksel boşluğa." (25) **[M]**

"Orada, motorları geçen işleyişiyle beynimin, yalanlar, gerçekler, düşsellik, geçmiş, olacaklar, tüm olasılıklar, göksellik, yersellik ..." (7) **[M]**

"Göksel haleyle çevrelenmiş
Ölümün ve yaşamın ikircilliği." (19) **[DÇŞ]**

"Bir kez göksel sayılmış döşekle
şimdi yayıldı sonsuza olanaksızlığın tekrarıyla" (24) **[DÇŞ]**

"Bir kez göksel sayılmış döşekte,
Şimdi yayıldı sonsuza olanaksızlığın tekrarıyla." (25) **[DÇŞ]**

"Aynası yitik ve kaçmaz yansıtmaktan
göksel ağzını kıvırmış bir kez
duyum gülüşüne." (56) **[DÇŞ]**

Göksel Çardak: Gökyüzü.

"Dönüyorduk göksel çardağın altında," (15) **[DÇŞ]**

Gök üstü: Gökyüzü.

"... yeraltında, göküstünde olmamanın
İvmesini hesaplıyor," (101) **[DÇŞ]**

Gömüt: Mezar.

"Katlanan uzay, arındır gömütleri yalnızlıktan!" (52) **[DÇŞ]**

"Gömütler gören bir pencerede,
Gömleklerimizi değiştirmiştik!" (73) **[DÇŞ]**

"Kayalıklarda oyulmuş gömütler,
kızın hayatını eğik kılmış bir kez," (95) **[DÇŞ]**

"Ey avuçiçleri, çekip çıkarın
bu eskici dükkânı benden,
Karanlık tabutlarınızı, mavi göztaşlarınızı
beyin salatalarınızı, cilâlarınızı, gömüt taşlarınızı,
helâ taşlarınızı..." (131) **[K]**

Gömütlük: Mezarlık.

"Sizin bileceğiniz gömütlük ayinleri, yüzyılların sözü ses olarak, ancak terk edilmiş yıkıntılarda bulunur." (21) **[M]**

"Her kıvrımından bir tat
Yükledikçe açık gömütlüğe sonsuz
Kübik dizeleri, çarpık harfleri" (13) **[K]**

Gömütsü: Mezara benzeyen.

"Burdan böyle baktığımda gömütsü ince boşluğa bilemem
martılar neye göre toplanırlar..." (59) **[DÇŞ]**

Göreceli tutunca: Kişiden kişiye, zamandan zamana, yerden yere değişebilen tutunulan fenomenler.

"... göreceli tutuncalar bularak onlara sarılıp ana memelerini bırakmak istemeyenler örneği ..." (7) **[M]**

Göreli: Göreceli; mutlak olmayan.

"İki göreli güç dövüşürken yerellik çıkmazında." (7) **[DÇŞ]**

Görmekli: Görür gibi olmak.

"Görmekli oldum yüzgöz içlerini pek akıllı
dışavurumlarda," (33) **[DÇŞ]**

Görüm: Görüntü.

"İç karanlığımda yineliyorum
Görümünü; kusan aslan başlarının
Bakışımlı çiçek tarhlarının," (7) **[DÇŞ]**

"Bütün çiçeklerin iskeletleri gezinmekte şimdi
görümün yörüngesinde-" (23) **[DÇŞ]**

"Su kadar karanlık ve uçucu görümü tozanların diziyor ürkünç renksizliğini, canlılara yalım veriyor." (27) **[M]**

"Orada kendi pak görümüyle kucaklaştılar." (34) **[DÇŞ]**

"Delta, delta görümün anısında..." (37) **[DÇŞ]**

"... bunca değişken mavinin görümünde uçarım." (59) **[DÇŞ]**

"... görümünün cama yansısında anlamı gördüm." (23) **[K]**

"Ve yine de düşkündürler ölüme, yüz görümüyle, ölüme!" (285) **[D]**

Gövermek: Yeşermek.

"Böylece önbilisi öpülür göveren maviliğin
farklarını ele veren iyicilliğinde." (49) **[DÇŞ]**

Gözerimi: Göz alabildiğince.

"Şimdiyse bir hiç gözerimi,
Toprağa, kayaya, zakkuma, ben'e!" (44) **[DÇŞ]**

Gözevi: Göz yuvası.

"Evdedir anne kaşığıyla, sapıyla,
Gözevinden vururlar onu," (130) **[DÇŞ]**

Göztaşı: Bazı göz, deri, bitki hastalıklarında ve bağcılıkta kullanılan, koyu mavi renkte, zehirli bir tuz.

"Ey avuçiçleri, çekip çıkarın
bu eskici dükkânı benden,
Karanlık tabutlarınızı, mavi göztaşlarınızı
beyin salatalarınızı, cilâlarınızı, gömüt taşlarınızı,
helâ taşlarınızı..." (131) **[K]**

Göz topağı: Göz bebeği. İris tabakasının ortasında yer alan yuvarlak siyah renkli kısım; göze giren ışık miktarını kontrol ederek net bir görüş sağlar.

"Bir fısıltıyla ışıklanmış boncuk kümesi;
Madeni kütleler, zaman aşırı göz topağı,
İnce devinimlerle örtüyor onu,
yerden, küreselden.
Alayımı ve yüzümü olumluyor göz topağı,
kıvranarak dans ediyor
bana, gökçe tütsüden!" (45) **[DÇŞ]**

Güğüm: Yandan kulpu, boynu uzun, genellikle bakırdan su kabı, debbe.

"Sonra her çınlamayla endişe güğümleri omzumuza biniyor." (39) **[M]**

Güleç: Her zaman gülümseyen, mütebessim.

"Güleç bir ölüye el vermek?" (23) **[K]**

Gümüşî: Gümüş rengi.

"gümüşî bir kaydırak var
ağlayarak kayıyorum üstünden,
geri dönüp merdivenleri
çıkarken gülüyorum." (25) **[K]**

Gün süreci çevrimi: Gün içerisi.

"Gün süreci çevriminde bakım gereksinen bir bebek, döngün sorunları olan bir çocuk, çocukluk ve yetişkinlik arasında bocalayan bir imge." (11) **[M]**

Gürbüz: Sağlam, güçlü ve iyi yetişmiş.

"Gürbüz bir yolculuk bu bildik kalık köprüde sağa sola bakınarak en sona varma ve tekrar geriye dönme..." (154) **[D]**

Gütmek: Hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatmak: İdare etmek.

"Boy boy renk renk fareler banyoda, akrobatları bile var. Elektrik kordonunun üzerine zıplayıp keyif-panik arası sallananlar bile. Ben kavalımı unutmuşum, güdemiyorum, geri dönüp bir kaval edinemiyorum." (67) **[K]**

"Develer de güdülmüyor, diyardan da gidilmiyor," (31) **[D]**

H

Hâlbuyse: Oysa.

"Hâlbuyse biliyorum ki 'nereye dönersen dön kıçın arkadadır,' bu müthiş önemli gerçekliğin asla değişmeyeceğini de..." (207) **[D]**

Hale: (<Ar.) Bazı yıldızların, özellikle ayın çevresinde görülen geniş ve aydınlık teker; ayla, ayevi, ağıl.

"Göksel haleyle çevrelenmiş
Ölümün ve yaşamın ikircilliği." (19) **[DÇŞ]**

"... var olanların yanısıra bir de var oluş haleleri, yüklediğim anlamlar ve yumuşacık fecaat darbeleri," (150) **[D]**

"Dalgalar mı, atomların dizilişlerindeki düzenin benim atomlarımın dizilişiyle çakışması mı, halelerin örtüşmesi mi, olanaksızlığın paylaşımı mı?" (200) **[D]**

Halt etmek: Uygunsuz bir davranışta bulunmak.

"... örtük anlamının halt etmek olduğu açıkça anlaşılabileceği gibi -halt etmiştim, etmekteyim, edeceğim..." (15) **[K]**

Harikulade: (<Ar.) Olağanüstü.

"Harikulade kırolar var burada, çalışanlar ve eşleri, gerizekâlı çocukları felân." (19) **[D]**

Haşarat: Haşerat. Böcekler.

"Ve gömütlük açık (boyun eğer) yalnızca
Haşarat arzusuna" (13) **[K]**

Hatırı Kalmak: Gücenmek, kırılmak.

"Hayat hep yüzünle seviştik,
Tersinin hatrı kaldı." (379) **[D]**

Hâttâ: (<Ar.) Bile, dahi, üstelik, bundan başka, hem de anlamlarında anlamı kuvvetlendirmek için kullanılan bağlaç.

"... hâttâ bir gün şöyle bir şey vuku bulmuştu..." (17) **[K]**

Hayalî: (<Ar.) Gerçekte var olmayan, gerçek olmayan; fantastik, ütopik.

"Nedense bir köşede hayalî bir çevrimin varlığını daha derin hissediyorum," (15) **[K]**

Helâ: (<Ar.) Tuvalet.

"Ey avuçiçleri, çekip çıkarın
bu eskici dükkânı benden,
Karanlık tabutlarınızı, mavi göztaşlarınızı
beyin salatalarınızı, cilâlarınızı, gömüt taşlarınızı,
helâ taşlarınızı..." (131) **[K]**

Hemi: Hem; bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki" anlamlarında kullanılan bağlaç.

"Ben de tanırım o bir Aralıktır
hemi de mavi bir tansıktır." (15) **[K]**

Hiç buluş: Bulunamayan.

"Onları da katoyorduk acılara sınırsız,
ltın simyasının hiç buluşunda,
ökük ellerimizin güçsüzlük iminde," (72) **[DÇŞ]**

Hiç iyilik: Olmayan iyilik.

"Bir hiç iyilik için gözlerim
evetliyor bir mavi, bir gri,
bir kırlangıç, bir buz pembeyi. (7) **[DÇŞ]**

Hiçlemek: Yok saymak. Önem vermemek.

"Hiçlemeye annemi ve uykuyu
Öğle sonlarından ürkünç odaların." (11) **[DÇŞ]**

Hiç sözcük: Var olmayan sözcük.

"... boş bir kâğıtta bir ya da hiç sözcük..." (15) **[K]**

Hödük: Görgüsüz, kaba, anlayışı kıt kimse.

"Kağan işinden hiç memnun değil, birçok hödükle kuşatılmış durumda." (31) **[D]**

Hünsa: (<Ar.) Erdişi.

"Orada, motorları geçen işleyişiyle beynimin, yalanlar, gerçekler, düşsellik, geçmiş, olacaklar, tüm olasılıklar, göksellik, yersellik, erlik, dişilik, hünsalık, görülenler, görülmeyenler, yaşadıklarını sananlar ..." (7) **[M]**

"Ben mi koştum bu hünsalığa?
Gece taşarken kadın topraklarından,
Bilerek ya da bilmeden sevdim diyenler,
Yasını kazarken yüreğimin." (19) **[DÇŞ]**

"Bilemez hünsa yürekler; gidişin gereksiz
ağlatısından uzak kalanlar,
bulanmışlar bir kez sevgiye." (64) **[DÇŞ]**

"Ben mi koştum bu hünsalığa?
Gece taşarken kadın topuklarından
Bilerek ya da bilmeden sevdim diyenler,
Yaşını kazarken yüreğimin." (109) **[DÇŞ]**

"Çok üzüldü zaman, bir çift hünsa terlikte uzaklaştı ve ay çarpmasıyla birlikte kendine döndü." (388) **[D]**

Hüsnükuruntu: Herhangi bir durumu safça kendinden yana iyiye yorma.

"Kayıtsızlıkmış! Bu hüsnü kuruntu bence!" (244) **[D]**

I

Ilım: İstek ve tutkularda ölçülü davranma erdemi itidal.

"(...) tezcanlı arayışların ritmine ılımla yuvarlanarak-" (38) **[DÇŞ]**

Iralamak: Bir şeyin ayırıcı özelliğini belirterek benzerlerinden farkını ortaya koymak; karakterize etmek.

"Sırt dönüşler, yalanlar, aşağılamalarla
daha da ıralıyor canı
varoluş sevincinin." (82) **[DÇŞ]**

İçki evi: Meyhane.

"Hayal çiçeklerini mi koklarlar
kafes içkievlerinde?" (90) **[DÇŞ]**

İçkin: Varlığın içinde bulunan, varlığın yapısına karışmış olan, mündemiç.

"Sevgili karagönüllülüğüm ve karamsarlığım içkinliğinde sunabileceğim olasılıkları çoğaltabilirim." (19) **[M]**

"Küçük sürünün içkin yolculuğunda yetkeyi silmenin kıvancıyla, korunaklılığın ince güveninde konaklıyordum." (29) **[M]**

"Büzüldükçe içkinlik kabuğumda, aşıyordum kötücül yakınlıkların niyetlerini, dolaylı elde edişleri süreye yayılmış saklı yol izlemeleri, sayrı tarihine tutsak hınzır önerilerini." (33) **[M]**

"Sürükleyeceğim ki, açığa çıkarılamayacak, tanımlanabilir gün ve gecelere mal edilemeyecek bir sevi karabasanından aldığım pay, saygısını bulsun içkin dünyasında belirsiz 'Ben'in." (43) **[M]**

"Süresiz dolun ve sonsuz bir ay
Patlaması tüm içkinliğimde!" (13) **[DÇŞ]**

"Ada.
İçkinliğini denizle aşan karacık." (14) **[DÇŞ]**

"Sonra çığlık! Büyük katmerli içkinliği
aşkınlaştıran ses." (22) **[DÇŞ]**

"Sesi durduran sözü uzatan
her vücudu içkin maviliğe katandır." (29) **[DÇŞ]**

"... içkin yoluyla yaklaşan uzaklığın." (56) **[DÇŞ]**

"İçkin alana tutsaklanmış,
Korkularsa ilerinin şimdi!" (73) **[DÇŞ]**

"Sürer içkin gri kendi soğukluğunda," (103) **[DÇŞ]**

İçre: İçerisinde.

"Ve o gün beyaz gülüşler içre dişler,
birbirlerine yaseminler sunduğunda" (12) **[DÇŞ]**

"Meleksi birliktelik içre..." (19) **[DÇŞ]**

"Öyle gözlerin ardına itilmeksizin
ve el içre..." (28) **[DÇŞ]**

"Verevlenen denize karşı bir kuruş çizgisi
ay ve çevrim içre-" (28) **[DÇŞ]**

"Morötesi çuvallar içre gizlenmek isterdim," (30) **[DÇŞ]**

"Su üzerinde, yalnız başları, boyunları ve kolları görünen insanlar ve çığlıklar içre, elma dansını sürüyor, kimsenin eline geçmemeye devinerek." (51) **[M]**

"Şimdilik, hava akımının istenciyle boyun eğmişim, sinekler ırzına geçerken uzantılarımın, sürüyorum dansımı bu tabut içre, günden geceye, geceden güne, ben tümünü ezip geçinceye ve 'Bana doğru giden kim?'in yatay bilgisine ulaşıncaya dek!" (53) **[M]**

"... yalnızca sıcak iklimler, baygın kokular içre kalmaz," (19) **[K]**

"Gözlerimin önünde olan biten yiten her şey bir çevrimin içinde tutsaklandığım ben ve rastlantıyla aynı çevrim içre bulunan diğerleri, bize değen değmeyen her şeyi." (91) **[K]**

"Deniz içre zamanlarımın belki de en haz veren anlarıydı belki bu geç atılım." (44) **[D]**

"Tüm tahta duvarlar arsızca çatırdıyor yağmur yağınca da ev içre bir gölümüz oluyor (içinde yunulabilir!)" (200) **[D]**

İçrek: İçe ait. İçe özgü olan, bâtını, ezoterik.

"Karanlık toprak boğuntusunu serinletiyor kendi içrek odağından, şimdi." (25) **[M]**

"Serin bir orman oluşumundan yükselen
bu deli uğultuya kulakların; içrekliğin
boğaz tıkayan yağmura açılıyor sanki." (48) **[DÇŞ]**

İçsel: İçle ilgili, içe ilişkin.

"Her varlığın içsel karanlığının birlikte oluşturduğu gizil kın..." (51) **[M]**

"...içsel yakarı..." (18) **[DÇŞ]**

İğrenköy: İğrenilen yer.

"Karanlık, iğrenköyde her sabah ..." (129) **[DÇŞ]**

İkircillik: İki anlama da gelen ve iki türlü yorumlanabilecek nitelikte olan; iki anlamlılık

"Göksel haleyle çevrelenmiş
Ölümün ve yaşamın ikircilliği." (19) **[DÇŞ]**

İkon: (<Fr.) Bir kişi, düşünce, akım veya herhangi bir şeyi tek başına simgeleyen ve anlatan şekil veya resim.

"... çanağın içinde ikon kukla arası nesneler var; biz kapıdan içeri girerken ikon kuklalardan biri (Pamuk Prenses'e benziyor nedense) canlanarak ayağını çanaktan dışarı atıyor..." (517) **[D]**

İlenç: Beddua.

"...Tanrısızlar, yakaranlar, ilençleyenler, yeni canlar yaratmak için çırpınanlar, bu olayı unutmuş olanlar ..." (9) **[M]**

"Belki zorluluklara, birini o anda bırakıp gidememe, kalık yapıya ilençler yağdırıyordunuz, belki kadınlara..." (17) **[M]**

"Işıltılarını geri alan şimşekler ilenciyle, yer dışı kaldık." (21) **[M]**

"Ve bu an ilediğim ilençlediğim
kutlandığım, tapınarak sarmalandığım
bu anda" (7) **[DÇŞ]**

"Bazen Zeus[11] ve Poseidon[12] ilençlerini geri çekiyor üstümüzden işte o zaman koyda kayalıklarda kumsalda çok güzel yürüyüşler yapılabiliniyor." (200) **[D]**

İletki: Bir açıyı ölçmeye ve başka bir yerde aynı açıyı çizmeye yarayan, yarım çember biçimindeki araç.

"İletkinin gönyenin deltasında otursaydın
Kurtulurdun çarkın sille ve tokadından." (111) **[DÇŞ]**

İlinti: İlişki.

"İlintimizin haklılığına kim susmaz?" (14) **[DÇŞ]**

İlişmek: Bir şeye hafifçe dokunmak, yaklaşmak.

"Usulca iliştim bir kanada
Uzunca uçtum bulutlar üzerinden." (115) **[K]**

"Gürültüye ilişiyoruz işte ama söz kesilince de büyük sessizliğe..." (248) **[D]**

İlksel: İlk hâle ilişkin.

---

[11] Yunan mitolojisinde gök tanrısı.
[12] Yunan mitolojisinde deniz tanrısı.

"Şimdi yaz, gömü ilksel dirimle oynaşıyor sonsuz tekrar bağlantısında." (31) **[M]**

"Hüzün ikizleri uyurlar ilksel sevgi boşluğunda," (51) **[DÇŞ]**

İm: İşaret.

"... ökük ellerimizin güçsüzlük iminde," (72) **[DÇŞ]**

"Birlikte atılsa da sesler varla yok arası birbirleri için bile çünkü süslü cam kutular sıvı imleri." (75) **[K]**

"Bir kâhkül kestim alnıma geri döndürmek için el yazısını garip imlere." (162) **[D]**

"Tebessüm, güncel-geçici ile evrensel-kalıcı arasındaki ayrımı görebilmek ve özümseyebilmenin imidir." (405) **[D]**

İmgelem: Hayal gücü.

"'Oyun mu yazıyordu, birilerine oyun mu yapıyordu?' Oğuz Atay'ın Oyunlarla Yaşayanlar'dan bir repliği. Oyun yazma ya da yapma dışında acıklı bir aynılık her gün her gece. Bellek ve imgelem olmasa katlanılmaz bir çoraklık." (28) **[D]**

İmgelemek: Bir şeyin imgesini zihinde canlandırmak, hayal etmek.

"Bir duyumlanmaz imgeleme-" (13) **[DÇŞ]**

"İmgeleriz birbirimizi içsel yakarıyla, bilirim." (18) **[DÇŞ]**

"Geçmişe doğru bir yükselmeyle elde edilen herhangi bir menekşe alanı, düşlerin kurulduğu ve orada tutsaklandığı bölge; kendini ancak bizim imgelememizde var kılan hep oraya yinelenen mor şenlik türküsü." (109) **[K]**

"Uyuyan arzunun düşün imgelemenin anlağın belleğin leş kokularını duymaya geliyorlar." (397) **[D]**

İmlemek: 1. İşaretlemek, işaret etmek. 2. Dolaylı olarak anlatmak, ima etmek.

"İmliyor sessizce; 'Tamam bu kadar işte!' diyor, oluş tarihine bizi geri gönderen." (23) **[M]**

"Sevinç sözcüğünün neyi nasıl imlediği bilinemiyor hâlâ!" (29) **[M]**

"... Son inancı hangi parmaklar imleyebilir?" (32) **[DÇŞ]**

"... özlem kısılıyor hele iletilmesi -bunu böyle yazmayı istemiyorum- çünkü boş bir kâğıtta bir ya da hiç sözcük de onu imleyebilir." (15) **[K]**

"Bu büyülü uçuş toprağı imliyor, pek ender farklı filizler veren bir toprağı." (89) **[K]**

İris: Saydam tabaka ile göz merceği arasında bulunan, ince, kasılabilen bir zardan oluşan, gözün renkli bölümü.

"Göz gözü görmesin, irisler donsun ya da!
Ses boğulsun,
Boyum bu boy kalsın!" (41) **[DÇŞ]**

"Dağ kızı, al irisli güvercin!" (48) **[DÇŞ]**

"İrisleri kırmızıyla döşeli,
teninde dantel izleri..." (95) **[DÇŞ]**

"Ve suyu ve ateşi ve yaprağı, ve mavi ve yeşili ve camı ve sinekleri ve böcekleri ve atları ve fareleri ve sırtlanları ve cüzzamı ve irini ve irisi..." (234) **[D]**

İrme: İki bahçeyi ayıran, sınır oluşturan, dar toprak yol.

"Zakkumun iniltisini bir sağır kadar
duydum ben de!
Hiç kuyusuna karıştı belirsiz yankısı,
İrmenin ağzını sardı hiçler." (44) **[DÇŞ]**

İsis ve Osiris: Mısır Tanrıçası İsis'in, hem kardeşi hem de kocası olan Osiris'in diğer kardeşleri Set tarafından parçalara ayrılıp öldürülmesi üzerine, Osiris'in bedeninin parçalarını bulup bir araya getirerek üzüntüsünün ve yasının gücüyle onu tekrar hayata döndürmesi böylelikle de ölümün ve dirilişin efendisi olarak anılan Osiris'in ve İsis'in tutkusu vurgulanmıştır.

"Zamansızlık duygusu içre çizilen
iyi kardeşlerdik biz: İsis ve Osiris,
suçumuzdan korkmadan akardık aşk kenarında
kuş ayaklarımız, boynuz dizlerimiz, kısımsız
etekler, dik yürekler ve beşik gözlerimizde..." (115) **[DÇŞ]**

İsteklendirici: İstek uyandıran; teşvikçi, teşvikkâr.

"Nasıl bir ak konutun isteklendiricisi oldun
anılarıma düz baktıran-" (11) **[DÇŞ]**

İstem: İsteme.

"Evet yıldızlar yalnız ve tek tek beliriyor haritalarında, ama uzayın bütünlüğü bilgisine yöneliyor istemleri." (29) **[M]**

İstenç: İrade.

"Şimdilik, hava akımının istenciyle boyun eğmişim, sinekler ırzına geçerken uzantılarımın, sürüyorum dansımı bu tabut içre, günden geceye, geceden güne ..." (53) **[M]**

İşitkenlik: İşitir olma durumu.

"Işık, ışık hangi titreşimde erermiş işitkenliğe?" (34) **[DÇŞ]**

İştigal: (<Ar.) Uğraşma, ilgilenme, meşgul olma.

"Ne işle iştigal ettiğim sorulacak olursa örtük anlamının halt etmek olduğu açıkça anlaşılabileceği gibi -halt etmiştim, etmekteyim, edeceğim..." (15) **[K]**

İtki: Kişi tarafından önlemesi imkânsız bir şekilde beliren ve bir işi yapmak, harekete geçmek duyulan güçlü istek.

"Aslında pekâlâ da yaşanıyor burada ama garip bir itki dürtüp duruyor beni "dön, dön, dön!" (207) **[D]**

"Saf çizgi ve dar ışık itkisi!" (385) **[D]**

İvme: Hareket eden nesnenin kısa bir zaman içinde, hızında oluşan değişmenin bu zamana oranı.

"İçinde barındırıldığımız konut, yağmuru da gizlemiş, mevsimlerin dönüşüm ve şaşırtma ivmesini de." (47) **[M]**

İvmelenmek: Hızlanmak.

"Bir fırıldak gibi dönmeler, zeminin üzerinde bulanmış yere ve hâlâ ayrı bir nesne, ivmelenen vücudu sadece izleme..." (61) **[K]**

İyelik: Sahiplik.

"... bu yerküreyi nasıl iyeliğinizin bir yapıtı olarak algılıyor onu alt etmeye çalışıyorsunuz?" (293) **[D]**

İyicil: İyi huylu.

"İyicilliğimden neler diye sorulursa-" (19) **[M]**

"Soyumun küskünlüğünü hazırlıyordum, bir kez daha oralarda gezinmeyecek olankardeşlerimin iyicil adımlarını, daha şimdiden saptırıyordum." (35) **[M]**

"Yeniden hatırlanıyor bir zamanın beyaz evleri, dudakların uyarısıyla sonu ertelenen aşkın iyicil kucağı açılıyor, öte dünyanın gerçek konutlarında..." (39) **[M]**

"Yuvarlak bir gözü de var belki
berrak ve iyicil." (27) **[DÇŞ]**

"Böylece önbilisi öpülür göveren maviliğin
farklarını ele veren iyicilliğinde." (49) **[DÇŞ]**

"Aşkımdır aslında tüm sevgim
İyicilliğim değil," (73) **[K]**

İyilikçi: Herkesin iyiliğini isteyen, herkese iyilik etmesini seven.

"Kendi içindeki düşüncesini köpükle kıran, ufalayan su, insanların yüzlerine yükseltiyor iyilikçi beşiğini!" (51) **[M]**

İzbelemek: Kuytulaştırmak.

"Bundan işte izbeler yalnızlığı
Kaçkın bocalayanlar öyle
Kentlerle köyler arası." (90) **[DÇŞ]**

İzlek: Bir edebî eserde işlenen konunun anlamca ortaya koyduğu ana yönelim. Patika.

"Durum diyor bu üstelemenin sarı uzantısı, yaratının ürkünç arılığı ve donuk izleği yaşamanın..." (27) **[M]**

"Işığım denize kayıyor, bir sayıklama
İzleğiyle, bir zamanlar pay verdiğimiz
insanlığa!" (50) **[DÇŞ]**

İzlekli: Anlamca belli bir yönelimi olan.

"*çok izlekli gövdeler" (58) **[D]**

"Işığın haz yüzeyinde eğirir tozları
Çok izlekli gövdeler." (58) **[D]**

İzlence: Program.

"İki kadın var kampta, geceleri çocuklarını ve kendilerini uyutuyorlar, onlar katılmıyor bu soylu izlencelere." (144) **[D]**

J

Jipon: Jüpon; iç etek.

"James olmayan Bond da demiş ya bu vahşetin içinde bir yöntem bulmak 007 değildir. Ah benim jipon öfkem kat kat!" (71) **[K]**

Judas: Yahuda; İsa Mesih'in on iki havarisinden biri olup ona ihanet etmesiyle bilinir.

"Rüzgâr değmesin diye kapıyla
Kapı arasında Judas'ın ayağı..." (509) **[D]**

K

Kadim: (<Ar.) Eskiden beri var olan; bayrı.

"Dibindeyim kral Denys'nin
babacan kaya kulağının," (131) **[DÇŞ]**

Kalbur: (<Ar.) Tahıl ve başka iri taneli maddeleri elemek için kullanılan büyük delikli veya seyrek telli elek.

"Evvel zaman bitince, kalbur saman dışında, ben de çöl rengi bir elbise giydim işte." (234) **[D]**

Kalık: Kalmış, eskimiş.

"Kalık yapıya ilençler yağdırıyoruz." (17) **[M]**

"Arınalım, arınalım artık yozluklarından, şu yersiz yeryüzünün kalık çirkefinden." (39) **[M]**

"Görmek-görebilmek-bilmek aşamaları böylece gerçekleştirilir; sayrılıktan, bu genel geçer, bu ezici, bu kalık tuhaf çoğunluğun sürücül toprağından bir mavi kan yaratacak ve onunla beslenecek, besleyerek." (39) **[K]**

"Lekeli kalık yaralı kuş
gökyüzünde" (115) **[K]**

"Uyanınca yanında yalnızlığın uyuduğunu görmek... Ne kutlu Acı! Yer değiştirsin, kalık rahatlıkla; nesnelerle, nesne olanlarla,

kuşatılmışlığa gözaçmayla, birlikteliğin zorbalığıyla, varlığın, oluşun yalınlığını zedeleyen somut başka'nın sömüren soluğuyla." (115) **[K]**

"Kalık, geleneksel, geçerli, çağa uygun yüzeyel amaçlar var ve tüm bunların alegorik temsilcileri gelip bu çölü yurt edinenler." (47) **[D]**

"Görmek-görebilmek-bilmek aşamaları böylece gerçekleştirilir; sayrılıktan, bu genel geçer bu ezici bu kalık, tuhaf çoğunluğun sürücül toprağından bir mavi kan yaratarak ve onunla beslenerek, besleyerek -çok mu baş edilir olumlanır bir karmaşadır bu mavi kanın yaratılma süreci." (108) **[D]**

"Eytişim perisi! Yeryüzü kadar kalık cadı! Var olduğun için müteşekkirim sana! Sıkılan ve sökülen canıma açtığın pencereler için!" (150) **[D]**

"Gürbüz bir yolculuk bu bildik kalık köprüde sağa sola bakınarak en sona varma ve tekrar geriye dönme..." (154) **[D]**

Kalımlı: Ölümsüz.

"O; ten, talihsiz hayvanın
sonsuzca kalımlı ini..." (104) **[DÇŞ]**

Kalımsız: Ölümlü.

"Dirsek her zaman eksi,
Kalımsız doygunluğun avucunda." (68) **[DÇŞ]**

Kalıvermek: Öylece kalmak.

"Kalıvermeliyim öylece kaskatı!" (80) **[DÇŞ]**

Kama: Silah olarak kullanılan ucu sivri iki ağzı da keskin uzun bıçak.

"Bir kama, bir kının içinde, bilinç dışı taşının gölgesinde bilenmiş, kendini tehdit eden..." (51) **[M]**

Kanıksamak: Alışmak, tepki vermez hale gelmek.

"Gözyaşlarımıza karşın olumluyoruz
sığ ayinleri ve kanıksadığımız
oyuncakları." (89) **[DÇŞ]**

"Karşıtlığın da bir ritmi var, kanıksanması gerekli." (71) **[K]**

"Göklerimize kök salmış
bu ağacın uçucu
salınışı, gözyaşlarımıza
karşın olumluyor
yaşamı, ayinleri
ve kanıksadığımız
tüm oyuncakları" (119) **[K]**

"Yüzlere yapışan maskelerin kim tarafından ve nasıl yapıştığı, yapıştırıldığının yalnızca sözcükleri ve bu yollaoyunları kurmakla kanıksanabilir olduğunu örüyor." (393) **[D]**

Karabasan: Kâbus.

"Karanlık sularda yüzme karabasanı..." (525) **[D]**

"O Yahudi çocuk alacakaranlıkta beni kaçırmak istiyor. Bu kıpkızıl bir düş, kırmızı bir karabasan." (525) **[D]**

Karabasanlı: Kâbuslu.

"Uyku, boğuntulu, karabasanlı beyin ölmesi." (61) **[K]**

Karabasansı: Sıkıntılı ve korkulu bir düş gibi; kâbus benzeri.

"Karabasansı gidiş-gelişler, koşuşturmalar, çarpışmalar, ricalar, neredeyse ağlamalar..." (45) **[K]**

Karaduygu: Melankoli.

"Kov karaduygulu olasılığı bilincinin
gücüyle
Biçimleri kesikler yaratmadan tininde-" (9) **[DÇŞ]**

Karagönüllü: İçine karamsarlık ve sıkıntı çöken.

"Sevgili karagönüllülüğüm ve karamsarlığım içkinliğinde sunabileceğim olasılıkları çoğaltabilirim." (19) [M]

Kargış: Beddua.

"... böyle bilinir kargışı tende." (55) **[DÇŞ]**

"Ağarmaz kanı kargışın;
kent
eklemeden kendine," (61) **[DÇŞ]**

"Neyi söylemek sözden geride
Geçmişi mi böyle giz sanrıdan
böyle bilinir kargışı büyümenin
Her böyle anlatılmaz..." (75) **[D]**

Karşıtlık: Zıtlık.

"Zorba bir tansıktı bu; nasıl da açığa çıkışı karşıtlığın!" (33) **[M]**

"Karşıtlığın da bir ritmi var, kanıksanması gerekli" (71) **[K]**

Kasnak: Nakış işlemek için gergef gibi kullanılan, kumaşı germeye yarayan, tahtadan çember.

"Nurdan çehresi yağmurun, kasnağın tepinişi kendi bağnaz çevriminde, çekilişi bir o yandan bir bu yana yalnızlık ısrarıyla." (92) **[DÇŞ]**

Katre: Damla.

"Her ünlüden bir katre
Her kıvrımdan bir tat" (13) **[K]**

Kayra: Lütuf.

"çünkü su kayrasıyla sarmış
çevresini biricik sarayında." (14) **[DÇŞ]**

"Bu bir içim su tığıyla, işlediği dantellerle sonlunun çukurunu sonsuzla dolduran kayra yükü." (92) **[DÇŞ]**

"Ve son damla Diana kayrasıyla,
Önce kim'in olana döndürülüyor." (96) **[DÇŞ]**

"Hiçlik tanrısının kayrasıyla kutsanmış ben, inansam inansam bir buna inanabilirim." (27) **[K]**

"İsteksizce, ancak, kayra olsun diye cana uzandım." (57) **[K]**

"Bir de senin kayranla bana ulaşan dergiler göreceli ayakta tutuyor ve bu arada oyun savsaklanıyor, sarsaklaşıyor..." (169) **[D]**

Kenef: Pislik.

"... ve onların keneflerinde
su sükûneti aranır." (11) **[K]**

Ket: Engel.

"Saydamlaşan sözcükler ölüm habercileri sürüye,
Ürkeklikleri bundan, ketleri de." (26) **[DÇŞ]**

Ket vurmak: Engel olarak güçleştirmek.

"...Ket vuran esnekliğine pınarlarımın ne uzun zaman." (33) **[DÇŞ]**

Kılgı: Uygulama.

"Sevgilim,
Her gün kötücül bir düşü kurmak ve onu taşımak artık kılgıyı gerektiriyor." (533) **[D]**

Kımıltı: Hareket, kımıldanış.

"Ürkünç tavrıyla başlamanın hiçliğini yineliyor, alıkoyuyor en küçük kımıltıdan." (21) **[M]**

"İki kımıltı yorumu
unutuş çiçeklerinin artık
mut
ve
yoğun
küme, ay
yörüngesinde." (53) **[DÇŞ]**

Kımıltısız: Kıpırtısız, hareketsiz

"Tüm anlar köpeksi bir zamana, düşkün bir kımıltısızlığa aynılığa dönüşüyor, geride kalmanın tiksinç yalnızlığına!" (29) **[M]**

"Yeter, dinlemek her ağışı kımıltısız!" (58) **[DÇŞ]**

Kın: Bıçak kılıç vb. kesici araçların kabı.

"Yalım avcısıdır gece. Her varlığın içsel karanlığının birlikte oluşturduğu gizli kın." (51) **[M]**

Kıpırtı: Çok hafif ve sürekli kımıldama; kımıltı.

"Geçmişsiz ve geleceksiz suç sevinçleri,
deniz kıpırtılarınca yürek dalgalanmaları?" (11) **[DÇŞ]**

"Varlık bir kıpırtının başlangıcıyla bitişi arasındaki an..." (473) **[D]**

Kıpırtısız: Kıpırtısı olmayan; kımıltısız, kıprayışsız.

"Görünümü dingin bir mavi olur, gümüş bir göl kadar kıpırtısızdır..." (39) **[K]**

"... siyahi insancıklar da hayaletler gibi; ya ağır ağır dolaşıyorlar ya da hiç kıpırtısız durup duruyorlar." (16) **[D]**

"(...) gümüş bir göl kadar kıpırtısız (...)" (111) **[D]**

"Yakındaki ev bir canavar, kıpırtısız, tetikte." (286) **[D]**

"Yıllar süren kıpırtısız bir dans..." (355) **[D]**

"Bir göl var bir yerde. Kıpırtsız. Saydam." (385) **[D]**

Kıro: Görgüsüz; kaba,saba kimse.

"İnsanların hepsi kıro, bunlar hangi okullarda ne zaman neler okumuş ve nasıl böylesine ilkeller; buna şapkalar uçar!" (12) **[D]**

"Harikulade kırolar var burada..." (19) **[D]**

"Buradaki Türk kolonisiyle karşılaştırınca, göreceli olarak yeğlenebilir kadınlar, her ne kadar onlar da kendi toplumlarının kıroları olsa da!" (143) **[D]**

Kıskaç: *mec.* İnsanı sıkan, pençesi içine alan.

"Niye tanrı kıskaç sayılsın?
Bir cılız orman o
geçecek." (120) **[DÇŞ]**

Kıvanç: Övünme, sevinç.

"Mutluydum; Bu bir cüret! Küçük sürünün içkin yolculuğunda yetkeyi silmenin kıvancıyla." (29) **[M]**

"Sürüklediğimiz cesetlerimizdi,
ayrımsadık kıvançla." (24) **[DÇŞ]**

Kıvılcımlamak: Alevlendirmek, hareketlendirmek..

"... yağmurdan kara kardan yağmura savrulan uçuculuğun soğuk duyumları da kıvılcımladığı bilinebilir." 19 **[K]**

Kıyım: Kıymak işi.

"Görüyorum geç; kıyım çok yakın!" (78) **[DÇŞ]**

"Bozgunlar kıyımlar öz kıyımlar içre
Dinlerken yürekleri
utanıyor yine de
Krizantem ve kılıç" (69) **[K]**

Kip: Örnek, kalıp.

"İsmin yerini tutanı kullanmış yaşamın
her kipinde" (130) **[DÇŞ]**

"Kayıtsızlık kipinin bilgiççe ayrımındasınız." (244) **[D]**

Koloni: Göçmen topluluğu veya bu topluluğun yerleştiği yer.

"Buradaki Türk kolonisiyle karşılaştırınca, göreceli olarak yeğlenebilir kadınlar, her ne kadar onlar da kendi toplumlarının kıroları olsa da!" (143) **[D]**

Kontrendikasyon: (<Fr.) Herhangi bir ilaç veya tıbbi ürünün kullanılmaması gereken durumlar.

"Neyse maksat sedimentasyon ya da kontrendikasyon olsun!" (489) **[D]**

Koşut: *mec.* (Olay, durum vb. için) Aynı zamanda ve aynı yönde gelişen, birbiriyle benzerlikler taşıyan.

"Sevgilerin örtüşemeyeceği gerçeği serinletiyordu yanan bedenimi, seninse yanına varamadığın acın katlanıyordu, baş edemediğin zevkine koşut." (33) **[M]**

Koyak: Vadi.

"Kendi yakasından arta kalan anlarda sundu böylece
deniz kurdu,
başka koyaklar maviliğini." (14) **[DÇŞ]**

"Yıldızsı kuraklığın kaç koyağında
durulduğunu sorgular." (61) **[DÇŞ]**

Koyaklanmak: Vadi oluşturmak.

"Gölgesi; renklerin uçurumlarından koyaklanan ..." (70) **[DÇŞ]**

Koygun: Acıklı.

"Kim bilebilir koygun yüreğin ince çalkantısında alıkonan tılsımlı geceyi?" (45) **[M]**

Köhne: (<Far.) Eskiyip yıpranmış, bakımsız kalmış, olma durumu.

"Aydınlıkla köhneliği belirginleşen bu kentte ve konutta, hiçbir şey neyse ben oyum." (27) **[K]**

"Kiliseden içeri girildiğinde gördüğüm korkunç köhne bir mekân..." (517) **[D]**

Kösnül: Şehvetli, istek ve arzu uyandıran.

"Kösnül parıltısıyla suyun
Yıpranmış ve hâlâ bilemiyor
Evrenin yumuşakçalarını!" (23) **[DÇŞ]**

"Ay çorabıyla örtmüş bakışını,
Dişlerinin arasındaki karanlığı
Karıştırırken sen, kösnül suya
dalan kan nalları atlarının," (121) **[DÇŞ]**

Kötücül: Kötü huylu.

"Büzüldükçe içkinlik kabuğumda, aşıyordum kötücül yakınlıkların niyetlerini, dolaylı elde edişleri, süreye yayılmış saklı yol izlemeleri, sayrı tarihine tutsak hınzır önerilerini." (33) **[M]**

"... Kötücül cinlere söz vermiş havayla
pençeleşirken." (51) **[DÇŞ]**

"Sevgilim,
Her gün kötücül bir düşü kurmak ve onu taşımak artık kılgıyı gerektiriyor." (533) **[D]**

Köpeksi: Köpek gibi.

"Tüm anlar köpeksi bir zamana düşkün bir kımıltısızlığa aynılığa dönüşüyor geride kalmanın tiksinç yalnızlığına." (29) **[M]**

"Yığınla aydınlıklar köpeksi kendiliklerini
Maviye inat ve tutsakça gizlemediler." (25) **[DÇŞ]**

Kral Denys: Platon'un Devlet adlı eserinde olgunlaştırdığı görüşlerini uygulayabileceği bir alan ararken kendisini dinlemek üzere kabul eden kral olarak karşımıza çıkmıştır. Kral Denys (I. Dionysos), Platon'u dostça kabul edip görüşlerini dinlese de duydukları zamanla kendisini rahatsız etmiş ve Platon'un öldürülmesini emretmiştir. Bu karar araya girenlerle birlikte Platon'un köle olarak satılmasına evrilmiştir. Annikeris tarafından satın alınan Platon'un serbest bırakılarak Atina'ya döndüğü, döner dönmez Annikeris'e parasını geri yolladığı ancak kabul edilmeyip iade edilen para ile meşhur Akademos akademisini

kurduğu bilinmektedir. Marmara'nın buradan hareketle kayakulak ibaresiyle imlediği kral Denys, tıpkı Platon'un gerçekleri gören insanın tekrar mağaraya döndüğündeki hâlinin gülünç olduğunu belirttiği gibi şiir öznesinin gören bir özne olarak mağara içerisindeki avaz avaz gülüşünü dinlettiği kadim bir arketip olarak verilmiştir.

"Dibindeyim kadim kral Denys'nin
babacan kayakulağının,
Dinliyor o beşik mağarada yankılanan
avaz avaz gülüşümü, dolduramadığım
yaşamımı." (131) **[DÇŞ]**

Krizalit: Bazı böceklerde tırtılın, kendi çevresine ördüğü koza içindeki hareketsiz, kelebeğe veya böceğe dönüşme evresindeki durumu.

"Hiçbir biçimde yüzeyde değil böylece,
Krizalitlere yön vermek!" (49) **[DÇŞ]**

Kuçmak: Kucaklamak.

"(...)
ağız kireç kuyusunda
ve sönmüşlük yayılmışlık her yana
hiç istemeden, KUÇMUŞ
GİTMİŞ, değnek soylu çektiren hayatımızı" (80) **[D]**

Kurgun: Kurulmuş; var olan.

"Sizi özler, özdeş piyadeleri,
kurgun yeşil ormanlarda," (69) **[DÇŞ]**

Kuşku götürmez: Şüphesiz, kuşkusuz.

"Ve ben şimdi huzurunuzda şeytancıkların elele verip hoş bir dans tutturmalarını dileyerek belirsiz gecemi kapıyorum kuşku götürmez bir güne." (19) **[K]**

Kuyum: Değerli metal ve taşlardan yapılmış süs eşyası.

"Onlar
gömünün görkemli uzaklığında
kuyumların dokusunu keşfederler;" (38) **[DÇŞ]**

"İnsan bir yüzeyinde bir dibinde yaşar onun, tabanı erişilmez kuyumların eriyik haliyle kaplıdır, bunu içinde olmayanlar bilemezler." (39) **[K]**

"...
Kuşlar kuyumlarımızı çalarlar
Gerdanımızdan." (281) **[D]**

Kübik: Kübizm akımına uyularak yapılan.

"Her kıvrımından bir tat
Yükledikçe açık gömütlüğe sonsuz
Kübik dizeleri, çarpık harfleri" (13) **[K]**

Küçük Prens: 1943 yılında Antoine de Saint-Exupéry tarafından yazılan kitap.

"Küçük makilerin altında deli tarla fareleri yuvaları var, sabahları pencereden izliyorum; koyu, kırılan dalgaları, az uzaktaki hurma ağaçlarını, Küçük Prens'in göründüğü ve kaybolduğu çizgiyi çağrıştıran bir çizgiyle bitişen alçak çöl tepelerini..." (43) **[D]**

Küçümen: Benzerlerinden daha küçük olan.

"Küçümen kurak doğanın amansızlığında,
biter demiş, ben çılgınım-
Özleyin!" (69) **[DÇŞ]**

L

Leş: Çok kötü kokan, kokuşmuş hayvan ölüsü.

"Pencerelerden turkuaz Akdeniz'in bu koyundaki kayalara
oturmuş bir gemi leşi," (24) **[D]**

Lethe: Yunan mitolojisinde Kharon'un ruhları ulaştırdığı ölüler ülkesi Hades'i yeryüzünden ayıran beş nehirden biri olan Lethe, unutuş nehri olarak bilinmektedir. Lethe nehrinin suyundan içen ruhlar, ölüler dünyasına girerken çektikleri acıları ve yaşadıklarını unutmaktadırlar.

"Bil, çünkü kaç tas içtik Lethe'den
İncirli bir yolda rastladığımız canavarı
Unutmaya." (128) **[DÇŞ]**

Levh-i Mahfuz: (<Ar.) Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve bütün olacaklar üzerinde yazılı bulunan kabul edilen levha.

"Defterler eski elbise dolabında,
gündüzleri açık arttırmada!
Geceyse uzun yollar giyinir
ve uyur
Göksüz küçük yıldızımız!
Kırları boyladı.
(Levh-i Mahfuz)
Saklı kitap." (121) **[K]**

Lir: Kaynağı mitolojik çağlara dayanan kirişli bir çalgı.

"Lirimi unutmuşum, renkleri canlı
Ama kurumuş çiçekler yöresinde." (30) **[DÇŞ]**

M

Maruz: (<Ar.) Bir olayın, bir durumun etkisinde, bir olay veya durumla karşı karşıya bulunan.

"Ama gereksiz bir sıkıntıya maruzuz, hepsi bu." (139) **[D]**

"Geniş fırtınalara maruz kalınıyor, evin içi çöl doluyor, boşaltıyorsun yine doluyor." (200) **[D]**

Matrak: (<Ar.) Eğlenceli.

"İris Murdoch'ın *The Sacred and Profane Love Machine* adlı bir romanı. Bu okuduğum en matrak ve yalınkat İrisanım romanı." (169) **[D]**

Megalomani: Büyüklük hastalığı.

"Öyle korkunç bir otoanaliz ki bu artık her şeyi bilmek (megolamani ya da gnostizm değil bu) bir bıkkınlık veriyor, sıyrılmak istiyorum bu iç ve dış kuşatılmışlıktan, anlamlandırmadan, dile getirmeden, dilden götürmeden..." (40) **[D]**

Meleksilik: Meleklere ait olan, melek gibi.

"Sonsuz tiksintin her yalımın canavarlığına güç ekliyordu; benim yanarak özgürleşecek sınırlarıma ise meleksilik." (33) **[M]**

"Meleksi birliktelik içre..." (19) **[DÇŞ]**

"Her anın meleksi yakınlığı," (33) **[DÇŞ]**

Merkezkaç göçerliği: Merkezden uzaklaşan göçebelik hâli.

"Bu merkezkaç göçerliğini hep duyumsamışımdır," (52) **[D]**

Mert: (<Far.) Yiğit.

"...göğün aydınlık ve loş alanlarından, kara delikler, ak deliliklerden; ozon tabakaları ve diğer katlardan; kaplardan; dingillerden ve büzüklerden ve yomlular ve yomsuzlardan; yıldızlardan ve yıldızcık kümelerinden, 'kıtlıklar'dan ve 'bollular'dan; varmışçasına belli sınırlarla ve sularla çevrili bu karalarda doğan ölen doğup ölebilir olan mert namert erlere ve erbaşlara sunulmuştur: ÖZELDE VE GENELDE!" (137) **[K]**

Mertek: (<Far.) Yapıda kullanılan dört köşe veya yuvarlak, kalınca ağaç; düver.

"Dört mertek bir yonga altında,
Altın bedel
bil!" (94) **[DÇŞ]**

Meşakkat: (<Ar.) Güçlük.

"Pek dayanıklı biri değilim, eğer bu meşakkatse pek dayanamıyorum meşakkate galiba." **(135) [D]**

Meşin: İşlenmiş koyun derisi.

"söz başları kırmızı
yazmayı gördüm sandınız
kırgın kâğıtlar buldunuz
hüznü donmuş, küllü meşin
ve birden
acısı acınıza değdikçe" (79) **[K]**

Mezbaha: (<Ar.) Kesimevi.

"Mezbahalarda
Masa sandalye boyu sarmallarda
Gözlere mil-hu çeken söylevler" (115) **[K]**

"Mezbahalarda bağırsak düğümü söylevler." (115) **[K]**

Mika: Ateşe dayanıklı parlak bir mineral, evren pulu.

"Tüm hücrelerinle kus cellat yargıları!
seslen sonra övünçle bir gelecek insanlığa
oynadığın eşsiz mikalarla!" (10) **[DÇŞ]**

Mil: Selin sürükleyip getirdiği çok küçük taneli çamurlaşmış kum ve toprak karışımı.

"Durma artık burada uysal âşık!
Aydınlık milinin yatağında." (50) **[DÇŞ]**

Mil-hu çekmek: Ceza maksadıyla bir kimsenin gözünü kızdıran bir mille kör etmek.

"Gözlere mil-hu çeken söylevler." (115) **[K]**

Mine: İnce ve parlak nakış.

"Küçük ölümcül bir şakaydı
bir avazım yerde bir avazım gökte
gülüyordum örümcek minesine." (134) **[DÇŞ]**

"Örümcek minesi
Çirkin kokuların büyüsü" (135) **[K]**

Miriabilis Jalapa: Akşamüstü açan sabah kapanan Akşamsefası bitkisi.

"Bir tozlaşma... Miriabilis Jalapa'da
görsün her gözenek ait bana," (13) **[DÇŞ]**

Mobil: Hareketli olan, taşınabilir olan.

"BANA DOĞRU GELEN KİM?
YA DA
ŞİMDİKİ ZAMANDA BİR MOBİL,
BİRİNCİ TEKİL ŞAHIS" (52) **[M]**

"İki bebeği yanyana yatırarak şemsiyeyi onların üzerine açık olarak bırakır umutsuz bir ifadeyle, son kez mobillere dokunur, rüzgâr çanlarını çalar..." (234) **[D]**

Monolog: Bir oyunda, kişilerden birinin kendi kendine yaptığı konuşma, (mecaz) çevresindekilere fırsat vermeden bir kimsenin yaptığı konuşma.

"Hayır, monoloğu unutmuyorum ancak taşıdığı sayrı öznellik açısından söz konusu edilemez şimdilik." (17) **[M]**

Morötesi: Gözle görülmeyen, dalga boyları yaklaşık 4000 angströmle 200 angström arasında olan, mor ışının ötesinde yer alan, yapay olarak da elde edilip tıpta kullanılan bir ışınım; ultraviyole.

"Morötesi çuvallar içre gizlenmek isterdim,
Başımı ışıklar altına asmayı." (30) **[DÇŞ]**

Muhafaza: (<Ar.) Koruma.

"Benzer kıskançlıkta muhafazalar ve benzer yürekler olabilir ama özdeşlik asla!" (75) **[K]**

Muştulamak: Müjdelemek.

"İşkencen tüketilen otlarla, çam pürçekleriyle, artarak muştuluyordu yaklaşan özgürlüğü." (33) **[M]**

"Afrikada'daki çöle yolumuz düştü, ama Küçük Prens'le karşılaşamadık, Exupéry bağışlasın ona bir muştu veremiyoruz." (87) **[D]**

Mut: Mutluluk.

"İki kımıltı yorumu
unutuş çiçeklerinin artık
mut
ve
yoğun
küme, ay
yörüngesinde." (53) **[DÇŞ]**

"Mut kaçağımız, onun
süren belirsizliği
ve uzaklığı
katlanıyor arzularımızla." (68) **[DÇŞ]**

"Biliyorum artık mut uzaklığını
Sen yüzümü götürmüyorsun,
Kendi gözüne bile!" (78) **[DÇŞ]**

Mübadele: (<Ar.) Değişim.

"Mübadeleyle toplumsal yapı kurulabiliyorsa ancak aile içindeki mübadelenin yasaklığı yine de açıklanamıyor. İki seçenek söz konusu olabilir, hem aile/akrabalık örgütü içinde mübadele hem de başka soylarla, topluluklarla mübadele" (302) **[D]**

Mübarek etmek: (<Ar.) Kutsal saymak.

"Sen benim için en güzel haklı ve yerinde bir kazasın. Böyle kazalar da olmasa ben kendi kazamı, kime nereye mübarek ederdim?" (165) **[D]**

Mühtehir: (<Ar.) Müntehir; intihar eden.

"*Tutunamayanlar*'[13]a nihayet tutunuldu, okundu bitirildi. Oğuz Atay bir iç burukluğu bırakıyor; önemli olan mühtehir Selim Işık elbette." (297) **[D]**

Müebbet: (<Ar.) Sonu olmayan.

"Müebbet kuşları bahçenin kapısını kapayan
Bir adım izin vermeyen içeri!" (115) **[K]**

Müezzin: (<Ar.) Namaz vakitlerini bildirmek için ezan okuyan din görevlisi.

"O yokuşta onursuz müezzin kuşları,
Sabaha karşılar, akşama karşılar hep," (118) **[DÇŞ]**

Mütehassıs: (<Ar.) Uzman.

"Bu arada bir gün Bingazi Konsolosu ve eşi bu şirketi ziyarete geldiler ve pek mütehassıs olduk hâliyle." (144) **[D]**

Müteşekkir: (<Ar.) Teşekkür borçlu olan.

"Eytişim perisi! Yeryüzü kadar kalık cadı! Var olduğun için müteşekkirim sana! Sıkılan ve sökülen canıma açtığın pencereler için!" (150) **[D]**

[13] Oğuz Atay'ın 1972 yılında yayımlanan romanı.

Müthiş: (<Ar.) Şaşılacak kadar değişik.

"... pencerenin önünden gözlerinde gaddar bir tebessümle içeriye bize bakarak, kanatlarını müthiş bir dengede tutarak süzülen bir kartal geçti." (153) **[D]**

"Anıların müthiş bir dirençsizliği var kişi anmak istediğinde her şeyin içinden geçip, an'ı, şimdi'yi, aşıp anmak istediği anıya dönebiliyor." (196) **[D]**

"Hâlbuyse biliyorum ki 'nereye dönersen dön kıçın arkadadır,' bu müthiş önemli gerçekliğin asla değişmeyeceğini de..." (207) **[D]**

N

Namert: (<Far.) Korkak, alçak.

"...göğün aydınlık ve loş alanlarından, kara delikler, ak deliliklerden; ozon tabakaları ve diğer katlardan; kaplardan; dingillerden ve büzüklerden ve yomlular ve yomsuzlardan; yıldızlardan ve yıldızcık kümelerinden, 'kıtlıklar'dan ve 'bollular'dan; varmışçasına belli sınırlarla ve sularla çevrili bu karalarda doğan ölen doğup ölebilir olan mert namert erlere ve erbaşlara sunulmuştur: ÖZELDE VE GENELDE!" (137) **[K]**

"... bu namert çakıl, kum, çöl beldesinden..." (195) **[D]**

Natıkalı: (<Ar.) Düzgün ve iyi konuşan.

"Burada bir kadın var her şeyi Natıkalı ve Natıkasız diye ikiye ayırıyor. Sanırım Natıkalı olmak olumlu bir şey. Ben kendimi Natıkasız olarak görüyorum. O da beni öyle mi görüyor acaba?" (103) **[D]**

"Bir gün burada, şimdi oraya geri dönmüş olan ve senin gördüğün natıkalı kadının evinde otururken," (153) **[D]**

Natıkasız: (<Ar.) Düzgün ve iyi konuşamayan.

"Burada bir kadın var her şeyi Natıkalı ve Natıkasız diye ikiye ayırıyor. Sanırım Natıkalı olmak olumlu bir şey. Ben kendimi Natıkasız olarak görüyorum. O da beni öyle mi görüyor acaba?" (103) **[D]**

Nemesis: Başta kibir olmak üzere insanlardaki aşırılıkları cezalandıran ve tanrısal öcü simgeleyen bir tanrıça.

"Bir kez tünemiş ensemize Nemesis." (128) **[DÇŞ]**

"Nemesis, arzuyu sorgular; fıçısı deliktir Danaidlerin , suçları onları atar yeraltına, kocalarının ruhları sonsuz bir kovalamacada devindirir kolları..." (405) **[D]**

Nevale: (<Ar.) Azık.

"... gittiğim zamansa bir çocuk safiyetini yitirdiğim için her şeyi akışa bırakıp çayda çıkacak nevaleyi beklemek de hiç oyalayıcı görünmüyor." (120) **[D]**

Nezih: (<Ar.) Kötülükten uzak, temiz, şık.

"... Dolayısıyla biz de davetliyiz ve yine 'ölçülü', 'hoş', 'nezih' bir gece yaşayacağız, bu 'okazyon' gereğince." (144) **[D]**

Nostalghia: 1983 yapımı Andrey Tarkovski filmi.

Başlık. (92) **[DÇŞ]**

Nostalji: Geçmişte kalan güzelliklere olan özlem duygusu ve bu duygunun baskın bir duruma gelmesi; geçmişseverlik, gündedün.

"Ben henüz nostaljiye yakalanmadım, ama bilmem birkaç ay sonra 'İstanbul İstanbul taşı toprağı altın' şarkısını tutturur muyum." (20) **[D]**

Nüfuz etmek: İçine işlemek, sinmek.

"… hafif ise geçmişle geleceğin nüfuz etmemesine çalıştığı şu ana gömülmeye çalışır." (505) **[D]**

O

Odradek: Franz Kafka'nın *Aile Babasının Kaygısı* öyküsünde geçen, dünyada eskiden bir amaç uğruna yapıldığı bilinen ama artık yalnızca var olan ve var olmaya devam edecek olan bir nesne olarak konumlanan materyal.

"Sonra o tebelleş kahkahasıydı Odradek'in
kulaklarımızı zorlayan ve yakalanamayan
küçük ölümcül bir şakaydı
bir avazım yerde bir avazım gökte
gülüyordum örümcek minesine." (134) **[DÇŞ]**

"... geçmiş ve gelecek yok, dönüşün, fır fır dönüşün, *Odradek* gibi zavallı ve güçlü ..." (61) **[K]**

Okazyon: (<Fr.) Fırsat.

"... Dolayısıyla biz de davetliyiz ve yine 'ölçülü', 'hoş', 'nezih' bir gece yaşayacağız, bu 'okazyon' gereğince." (144) **[D]**

Olumlanmak: Olumlu duruma gelmek veya getirilmek.

"Çok mu baş edilir, olumlanır bir karmaşadır bu 'çır çır çırpınma'..." (39) **[K]**

Olurluk: Olabilirlik.

"Yüreğim bu çifte olurlukta," (41) **[DÇŞ]**

"Ancak yüreğim bu çifte olurlukta
Ilığın en karşıtı, deli düşmanı" (77) **[K]**

Onmak: İyileşmek, şifa bulmak.

"Eksikliğinin beni o gece ne denli yıprattığını, ne ölçüde onulmaz yaralar açtığını, ölümle yaşam arasındaki o geçiş yerine nasıl duygusuzca atıverdiğini ve sonra hiç üzüngsüz bir bakan'ı yapıladığını ve o yargılayıcı bakışın, kendi dışındaki herkes için yaklaşık aynı değerlendirmeyi yapabilecek olanın bilincine vardığımda en büyük acıyı bir travma gibi, öç alırcasına elime tutuşturduğunu ve işte bu sarsıcılığının bana neler anlamlayabileceğini hiç düşünebiliyor musunuz?" (17) **[M]**

Otoanaliz: Bir kimsenin kendini, ruhsal durumunu irdelemesi.

"Öyle korkunç bir otoanaliz ki bu artık her şeyi bilmek (megolamani ya da gnostizm değil bu) bir bıkkınlık veriyor, sıyrılmak istiyorum bu iç ve dış kuşatılmışlıktan, anlamlandırmadan, dile getirmeden, dilden götürmeden..." (40) **[D]**

Oylum: 1. İçi oyularak çukur hale getirilmiş; oyuk, çukur. 2. Hacim.

"oylumu sonsuz denize açılan
mermer alanla bütünlenen utku tarhının" (7) **[DÇŞ]**

"Kafeslerinden birine onun oylumu pekâlâ sığıyor, diğerine ise duygular, duyumlar ve düşünceler yığılıyor; işte yetkin eşitlik..." (27) **[K]**

"Plastik ya da herhangi bir başka maddeden yapılmış bu üç boyutlu yürek mor renkli, hayli oylumludur." (220) **[D]**

Ö

Öç: Kötü bir davranış veya sözü cezalandırmak için kötülükle karşılık verme isteği ve işi; intikam, ah.

"Eksikliğinin beni o gece ne denli yıprattığını, ne ölçüde onulmaz yaralar açtığını, ölümle yaşam arasındaki o geçiş yerine nasıl duygusuzca atıverdiğini ve sonra hiç üzüngüz bir bakan'ı yapıladığını ve o yargılayıcı bakışın, kendi dışındaki herkes için yaklaşık aynı değerlendirmeyi yapabilecek olanın bilincine vardığımda en büyük acıyı bir travma gibi, öç alırcasına elime tutuşturduğunu ve işte bu sarsıcılığının bana neler anlamlayabileceğini hiç düşünebiliyor musunuz?" (17) **[M]**

"alıp götürüyorlar elden ayaktan
dirsekten,
Doğru öç için düğümlerden" (69) **[K]**

"Öç bitimsiz, Ece[14] bana 'Tanrı yoksa her şey mübahtır, diyorsun sen' demişti. Oysa ben, Tanrı var olduğu için her şey mübahtır diyorum." (71) **[K]**

"Öç alma duygusuyla yanarak..." (290) **[D]**

Öke: Deha sahibi kimse; dâhi.

"Korkusu bol hem de ürkmez öke isteminden
cesedi arttırır güven için" (56) **[DÇŞ]**

---

[14] Ece Ayhan

Ökük: Cana yakın, sevimli, candan.

"Onları da katıyorduk acılara sınırsız,
Altın simyasının hiç buluşunda,
ökük ellerimizin güçsüzlük iminde," (72) **[DÇŞ]**

Ölçümsüz: Ölçülemeyen.

"... gelecek zamanlı düşler çatıyordum
Kapladığım şuncacık yerde;/ bu ölçümsüz gökyüzünde..." (17) **[DÇŞ]**

Ölgün: Cansız, renksiz, dikkat çekmeyen.

"Böyle düşüş görmemiştim ölgün ve kırık çakılmış," (17) **[DÇŞ]**

"Ölgün ülkenin canlandırılması olanaksız; burada." (39) **[DÇŞ]**

"Piyade ölgün, kum fırtınasında." (69) **[DÇŞ]**

Ölümce: Ölüme ait özellikler barındıran; ölüm dili.

"Gecece, hem de ölümce konuşurlar;

'Yazgı budur, yazgı bu' sürüklerken" (59) **[K]**

Ölümcül: Ölümle sona erme ihtimali olan veya ölümle sona eren.

"Küçük ölümcül bir şakaydı
bir avazım yerde bir avazım gökte
gülüyordum örümcek minesine." (134) **[DÇŞ]**

"Bu bilgiç ve ölümcül suyun şerefine, haydi!" (39) **[K]**

"Elfriede Jelinek'in (Alman oyun yazarı) tuhaf! oyununda kadınlar üzerine yazdıklarını anmamak elde de ayakta da değil. Artık diyor, kadınlar dişlerini uzatsalar, kendi çocuklarının kanını emseler, lezbiyen olsalar, her tarafa o uzun yaşamcıl ve ölümcül düşleriyle saldırsalar da bu oyun baştan yitiktir çünkü erkek toplumu insanlığı bozuşturdu ve felaket her yanı sarmış bir kez." (123) **[K]**

Ömrü şahane: (<Far.) Mükemmel yaşam.

"Ömrü şahaneleri daim olsun?
Zat-ı şahanelerinin ömrü şahaneleri daim olsun!" (63) **[K]**

Ön-bili: Önceden bilme; ön bilgi.

"Sen de ölüyordun ön-bilisinde, ağlatıyla giyinecek sonuçları." (35) **[M]**

"Adaklar her zaman denize sunulmuştur,
Böylece önbilisi öpülür göveren maviliğin" (49) **[DÇŞ]**

Önsezi: Temellendirilmeyen duygu, verilmemiş olanın, bilinmeyenin, özellikle gelecekle ilgili olanın önceden duyulması.

"Bir an kısacık bir önsezi anında, bir bileşim umudunda, kalkanın gözü değişiyor; konutun kızgın ve atılgan, tehditleriyle geri bırakıyor bu önseziyi ya da devinim umudunu." (21) **[M]**

Örselemek: Hırpalamak.

"Kimdi o kedi, zamanın
eşyayı örseleyen korkusunda
eğerek kuşları yemlerine,
bana ve suçlarıma dolanan?" (133) **[DÇŞ]**

Örtük: Örtülü, kapalı.

"Biz görmüştük, sen ve ben, bu örtük yoldan sızan doğrudan ışığı, ötesindeki geçirgen kum yığınında mutlu eşlenmeyi..." (37) **[M]**

"Örtük bakışının dolaysız ısısı,
O kadarcıktı!" (75) **[DÇŞ]**

"İçimizdeki gizli aile
yaşam,
örtük ölüm..." (65) **[K]**

"(Ben *l'espace etrangen*'den *l'espace familiér*'ye derken, yabancı mekândan, aşina mekâna demek istemiştim, belirtmekte yarar var, tadından yenmeyen acı her zaman/zaten var, ama artık söz konusu edilemeyecek denli yaygın, bazen belki örtük olarak işaret edilebilir.) (61) **[D]**

Örtük anlam: İfadede açıkça belirtilmeyen, kapalı anlam.

"... örtük anlamının halt etmek olduğu açıkça anlaşılabileceği gibi..." (15) **[K]**

Öykünmek: Taklit etmek.

"... hızlı bir dans tutturur, onların devinimlerine öykünerek." (234) **[D]**

Özdek: Uzayda yer kaplayan, varlığı duyularla algılanabilen, bölünebilen, ağırlığı olan her şey; madde.

"Kalan yıldızlarla ay oldu altında,
karanlığın duruk özdeği." (57) **[DÇŞ]**

Özdeş: Her türlü nitelik bakımından eşit olan, aralarında fark bulunmayan; aynı.

"Budur sorgulayan özdeş isteklerimizi, bağlansın mı
bağlansın mı bebekliğe?" (18) **[DÇŞ]**

Özdeşlik: Aynılık.

"Benzeş özdeşliklerine küçük, renkli bölünmüşlüklerin,
ne hoş, ne düzenli, ne dağınık, ne düşlenmez
yer değişimlerini!" (9) **[DÇŞ]**

"Benzer kıskançlıkta muhafazalar ve benzer yürekler olabilir ama özdeşlik asla!" (75) **[K]**

Özek: Bir şeyin çevreden aynı uzaklıkta olan yeri.

"Bildiğimi biliyorum çemberimi,
Yarıçapları oturtsam bir kez özeğe-" (13) **[DÇŞ]**

"Sonra kendi yaratımız saydam ormanlarda
gizleniyorduk
Dönüyorduk şiddetle az zaman geçince
Odağın acımasızlığı, özeğe, aşağı,
hızla oradan olana çekiyordu." (24) **[DÇŞ]**

Özgül: Bir türle ilgili, bir türe ilişkin.

"Daha yetkin oluşlar özgül ayrımlar
bekler seni uğraşında" (10) **[DÇŞ]**

"Anlaşılmaktadır ki, insan güneşle arasına bir kitap koymalıdır, Kuzey Afrika'da, dinin bu özgül yorumunda!" (71) **[K]**

"Tarihi, kendimizi, insanları, oluşları içinde oluşturulduğumuz bu özgül zamanı..." (52) **[D]**

Özkıyım: İntihar.

"Ah! Sonra, yanılgının anlaşılmasıyla, özkıyım dilendi bir şenlik yerine." (33) **[M]**

Özsu: Bitki ve hayvan dokularında bulunan sıvı; usare, salgı ile oluşan ve içinde enzimler bulunan organik sıvı.

"Yeşillerin özsu hüzünlerinde yaşıyorduk." (24) **[DÇŞ]**

"Endişe...
Zakkumun acı yapışkan özsuyu
ve cesedi bakışın." (26) **[DÇŞ]**

"...özsuyunu damlatacaktı dev sevgilerinin..." (34) **[DÇŞ]**

Özümlenmek: Özümleme işine konu olmak, özümsenmek.

"Zamansal içildi,
Ufuk özümlendi." (37) **[DÇŞ]**

Öz yaratı: Kişinin ürettikleri; kendi oluşturdukları.

"... kur öz yaratısını saflığının." (9) **[DÇŞ]**

P

Pansumanlanmak: Yara bakımı ve temizliğinin yapılması.

"Hastane bahçelerinde
yaptığımız piknikler
ve sevinçle açılan yaralar.
Geri dönüp binalara pansumanlanırlar," (11) **[K]**

Paranoya: (<Fr.) Abartılı gurur, kuşku, sanrı, güvensizlik ve bencillikle belli olan bir ruh hastalığı.

"... yazarken ve postalarken bir paranoya yaşanmıyorsa zaten o yazılanlar değerlerinden yitirirler gibi geliyor bana." (165) **[D]**

Pekgözlü: Korkusuz.

"Bu nasıl böylesine pekgözlü, ürkek ve umutlu bir girişim bilinemiyor." (17) **[M]**

Pericik: Peri hastalığı, bir nevi sara.

"Dil kilit pericik
Kilitleniyor
Açılmasa iyi
Dışarıda tel örgüyü görenler
Kuyrukta açmak için." (11) **[K]**

Petra Von Kant'ın Acı Gözyaşları: 1972 yapımı Rainer Werner Fassbinder filmi.

Başlık. (88) **[DÇŞ]**

"Sen Petra, gözyaşının acısı ve
dökük saçların, kıvırcık saçların, değişken saçların." (88) **[DÇŞ]**

"Gölge yüzlerine ve mor farbelalarına Petra
İzleyenler vardı her zaman, katılmadan ağlatına." (88) **[DÇŞ]**

"Korktum Petra, her iniş çıkışında sesinin
Benzerliğinden korktum herkesin bir hayvana.
(...)
Sevgi Petra'ya aşk ona verin dostluk..." (88) **[DÇŞ]**

Peydahlanmak: Oluşmak, ortaya çıkmak.

"Sağ yanımda göğsümün üzerinde bir ağrı peydahlandı. (Solakların kalbi sağdadır.)" (91) **[D]**

Phoneix: Anka kuşu.

"Çünkü özün soğuması çok tehlikeli, başkalarıyla olan ilişkiyi yalıma veriyor, unutulan ben başkayı yakarak yeniden doğacakmış gibi... Tersine devinimi Phoneix'in" (67) **[K]**

Pina: (<Lat.) Yüzgeç, kanat.

"Gün boyu pinası bir bir kırıldı zamanın, mavi pembeye karıştı, sonra yine ay camına tırmandığında terlikler, üzüntüsü zamana vardı." (388) **[D]**

Poplin: Pamuk, keten veya ipekten sık dokunmuş ince bir kumaş türü.

"Belki ona gideriz yarın,
Belleksiz sevgiliye,
Poplin elli korkak çocuğa," (42) **[DÇŞ]**

Pörsümek: Canlılığını, diriliğini yitirmek; yaşlanmak, kocamak.

"Cinler rütbesiz melekler
Pörsümüş cennette." (57) **[K]**

Porte olmak: Müzikte notaların yazıldığı beş paralel çizgi olmak.

"Soğukkanlı bir çaba! Ben, kusursuz bir porte olmayı yeğlerdim, oysa." (53) **[M]**

R

Radikal: (<Fr.) Yüzeyde kalmayan; derine, temele inen; köklü.

"(...) yaşanan ya da yaşanacak süre maddi ya da manevi açıdan radikal bir değişime yol açmadı." (140) **[D]**

Rembetiko: 1983 yapımı Kostas Ferris yapımı film.

Başlık. (114) **[DÇŞ]**

"Söyler ve çalar
Rembetiko
Taşkın imparatorluğunu ayrılığın." (114) **[DÇŞ]**

Reprodüksiyon: Bir sanat eserinin kopyası veya taklidi.

"Tahta duvarlara iki reprodüksiyon (bir Picasso, bir Minervino) ve İstanbul'dan getirdiğim bir-iki dost fotoğrafı yapıştırıldı." (27) **[D]**

Revereans: (<Fr.) Selam veya teşekkür için eğilerek veya dizleri kırarak yapılan hareket.

"Banyo da banyo ha, evlere şenlik, akrobat fareler elektrik kordonlarının üzerinde reveranslar yaparak bize 'ne iyi ettiniz de geldiniz' dediler." (19) **[D]**

Ruhlanmak: Canlanmak.

"Bir dönüştü tekrarlanan,
Ruhlanan bardaklarda şarap tadardık,
Unutanlardan değil hatırlayanlardandık." (30) **[DÇŞ]**

S

Sacayağı: Her zaman dayanışma içinde olan kimseler; sacayak.

"Bilirim bir sacağı değilim, özgür bir
alan vardır," (39) **[DÇŞ]**

Safiyet: (<Ar.) Saflık.

"... gittiğim zamansa bir çocuk safiyetini yitirdiğim için her şeyi akışa bırakıp çayda çıkacak nevaleyi beklemek de hiç oyalayıcı görünmüyor." (120) **[D]**

Sağaltmak: İyileştirmek.

"Sunduğun sağaltımı kaçkın bir geçmiş," (11) **[DÇŞ]**

"Gün acısından güç bularak, uzak semtlerin ak saçlı
sağıltıcıları, sevecen kavruklarını,
göz ardına itmeden, onları da sevdik, böcekleri de!" (76) **[DÇŞ]**

"'İnsan hasta hayvandır' ama bence insan can çekişme durumundan kendini kurtarmaya çalıştıkça, sağaltabildiği ölçüde insan (ve belki de gerçek hayvan!) olabilir..." (39) **[K]**

"Bir bahçeye konmuş sağaltılmaya çalışılmış, birkaç gün içinde ölmüş." (108) **[D]**

"Nietzsche'ye göre 'insan hasta hayvandır' ama bence insan can çekişme durumundan kendini kurtarmaya çalıştıkça sağaltabildiği ölçüde insan..." (108) **[D]**

Sağrı: Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm. Arka kısım.

"Kırbaç, duvarlarındaki gölgelere
vurmak ister, cinnetler mağarasında
ve kurmayı düşlediği yine bu yeşil
alandır; bu'nun geçmişini saklayan
sağrısıdır." (47) **[DÇŞ]**

Sakınım: Tedbir.

"Kaygı uçuk bir renkte duraklayacak,
dolaysız güneş sakınımı silecek oyuklarıma,
gizlerini dizerken." (17) **[DÇŞ]**

Sakınımlı: İhtiyatlı, tedbirli.

"Geceleri sakınımlı adımlar sıralayan bir deniz gecesi." (7) **[M]**

"Günün ilk saatlerinde kırılganlığı-yeğni rüzgârlarla sakınımının varoluşunu gizlemekte zorlanan küçük gündüz." (13) **[M]**

"...Sakınımlı kızlar çarklı gülüşmekle
Ve yaşam kendi için adımlamaklar?" (36) **[DÇŞ]**

"Sarıydı, öylesine sakınımlı ve güzel, görümünün cama yansısında anlamı gördüm." (23) **[K]**

Sakınımsız: Tedbirsiz.

"Gerçek provası! Sakınımsızca yaklaşılan," (25) **[DÇŞ]**

Salt: Yalnızca, sadece; sırf.

"Bir uçuş diliyorum salt kanat
Gökyüzünün üçgen bir köşesinde." (13) **[DÇŞ]**

Sanrı: Uyanık bir kimsenin kendi dışında var sandığı fakat gerçekte olmayan olayları algılaması; halüsinasyon.

"Geçmişi mi böyle giz sanrıdan," (55) **[DÇŞ]**

"Neyi söylemek sözden geride
Geçmişi mi böyle giz sanrıdan
böyle bilinir kargışı büyümenin
Her böyle anlatılmaz..." (75) **[D]**

Saptamak: Belirgin kılmak.

"Kaçıyor elma, düşüyor yanlarına, yörelerine, avuçlar kapanmıyor üzerine, kapanamıyor; kayıyor ellerden, gözlerin üzerinden; yönsüz hedefini kendi saptıyor ve sonsuzca uzatıyor çift katlı devinimini, denizin ve insanın..." (51) **[M]**

Sarmal: Dolana dolana oluşmuş, birbirini izleyen.

"Mezbahalarda
Masa sandalye boyu sarmallarda
Gözlere mil-hu çeken söylevler" (115) **[K]**

Sarsak: 1. Değişken, sağlam olmayan. 2. (Kişi için) Sersem, ahmak; dağınık.

"Küflü, leş adımlarıyla töresini canlandırır
tekrar tutabilmenin sarsak kıvancını," (102) **[DÇŞ]**

"Acımızın cümbüşünde sarsak bir kukla," (118) **[DÇŞ]**

"...
tükenmeye başlayan kıvılcımın peşinde,
acı sarsağı bir kızıllıkta ve yoksul mavilikte
bir akışı dürttüler boşuna," (41) **[K]**

Sarsaklaşmak: Denge bozulmasına uğramak.

"Bir de senin kayranla bana ulaşan dergiler göreceli ayakta tutuyor ve bu arada oyun savsaklanıyor, sarsaklaşıyor..." (169) **[D]**

Savaşım: Mücadele.

"Artık, çirkef ilişkilerden, utku ve yenilgi ikileminden, her hamlede mat hevesinden, ele geçirme savaşımından vazgeçmek gerekir." (149) **[K]**

"Bu karşı söylem için oluşturulması gereken savaşım birliğini ise, Deleuze şöyle betimliyor..." (52) **[D]**

Savsaklanmak: İhmal edilmek.

"Bir de senin kayranla bana ulaşan dergiler göreceli ayakta tutuyor ve bu arada oyun savsaklanıyor, sarsaklaşıyor..." (169) **[D]**

Sayrı: Hasta.

"Hayır, monoloğu unutmuyorum, ancak, taşıdığı sayrı öznellik açısından söz konusu edilemez şimdilik." (17) **[M]**

"Büzüldükçe içkinlik kabuğumda, aşıyordum kötücül yakınlıkların niyetlerini, dolaylı elde edişleri, süreye yayılmış saklı yol izlemeleri, sayrı tarihine tutsak hınzır önerilerini." (33) **[M]**

"Sayrılık tutsağı bir gelecek duyumu bulanık," (11) **[DÇŞ]**

"O bir gece geçilmezi geçtiğinde
sayrılığın kapısına" (34) **[DÇŞ]**

"Görmek-görebilmek-bilmek aşamaları böylece gerçekleştirilir; sayrılıktan, bu genel geçer, bu ezici, bu kalık tuhaf çoğunluğun sürücül toprağından bir mavi kan yaratacak ve onunla beslenecek, besleyerek." (39) **[K]**

"Görmek-görebilmek-bilmek aşamaları böylece gerçekleştirilir; sayrılıktan, bu genel geçer bu ezici bu kalık, tuhaf çoğunluğun sürücül toprağından bir mavi kan yaratarak ve onunla beslenerek, besleyerek -çok mu baş edilir olumlanır bir karmaşadır bu mavi kanın yaratılma süreci." **(108) [D]**

"Paniğini kukla yapmış hasta bir çocuğum ben. Oyuncağı panik olan sayrı yalnızlık kendi kendine nasıl da eğlenir." (271) **[D]**

Seçik: Belirgin.

"Gölgelerin yitmesi, varlıkların çizgilerinin belirlenmesi, artan seslerin vurgun etkisi bu oluşumun seçik göstergeleri." (13) **[M]**

Sedimentasyon: (<Fr.) Tortulaşma.

"Neyse maksat sedimentasyon ya da kontrendikasyon olsun!" (489) **[D]**

Selüloz: Bitkilerde hücre yapısının büyük bir bölümünü oluşturan kâğıt, yapay ipek ve patlayıcı maddelerin yapımında kullanılan bir karbonhidrat.

"Kürdan kılıçlarımla, fikrimin selüloza
düşman ordusuyla karşılayacağım..." (40) **[DÇŞ]**

Sema: (<Ar.) Gök.

"Ey gözyaşı ey kan ey yürü
Buzlu alâim sema.
Ebemkuşakları donmuş, niçin?" (105) **[K]**

Sembolik: Simgesel.

"Birkaç hurma ağacının dışında çorak bir parçası üzerindeyiz yeryüzünün (güzelim koyu, denizi saymazsak.) Pek sayılamıyor çünkü tel örgüler (şantiyenin çevrili olduğu) sembolik de olsa inanılmaz bir uzaklık koyuyor." (32) **[D]**

Ser: Baş.

"Fazladan gözleri gereksiniyor örtülü ser; camı görebilmek!" (37) **[M]**

Serimlemek: Sermek.

"*Knight*[15]'ı anlatan belki de kendisiydi, üvey kardeş yerine, ya da anlatıcı kendisine öyle serimleyemeyeceği için *Knight* adında bir kimlik yarattı; ya da Nabokov'un bitirişiyle; her ikisi de birbirlerini tanımayan bir başkasıydılar..!" (393) **[D]**

Sevi: Aşk.

"Geniş sonbaharlarla çoğalan veda sonra,
Sevi yapraklarında odak bularak
Uçuk bir tonde renklenen." (24) **[DÇŞ]**

"Bulurum yeni güneşler yeni dağlar yeni dehlizler yeni sevi titreşimleri." (7) **[M]**

"Öylesine yoksulluk bir sevi düşünün bu kadar yayılması günlere, hiç karşılıksız..." (41) **[M]**

"Onu sürükleyeceğim. Sürükleyeceğim ki, açığa çıkarılmayacak, tanımlanabilir gün ve gecelere mal edilemeyecek bir sevi karabasanından aldığım pay, saygısını bulsun içkin dünyasında belirsiz 'Ben'in." (43) **[M]**

---

[15] Nabokov'un *Sebastian Knight'ın Gerçek Yaşamı* adıyla 1941'de yayımlanan romanı.

"Tutuyorum sevi çanını ellerimde,
Vurgusu ben'e dönük, yankısı çocukluğa." (59) **[DÇŞ]**

"Şimdi hayır derken
sevişiyorum seviyle ben." (59) **[DÇŞ]**

"... bulmaz sınırını sevinin..." (61) **[DÇŞ]**

"... buyurgan kanatları altında, zor sevi hep." (23) **[K]**

"Ben görmüştüm, sevi yüzü tarlanın ardı
Sınırsızmış yurttaşlığı, belirsizmiş dili
Seni de görmüştüm... ne önceydi" (55) **[K]**

"Bütün yazılanlar, yaşananlar deli gözüyle bakan ölü bir balık olacak, ölü bir denizin sayılabilir, sayılamaz kumları içinde, bir sevi/ölüm denizinin yaşama yanılsamasının dibinde!" (273) **[D]**

Sevişmeci: İşi sevişmek olan.

"Kapı çaldı. Açan, dışarda duranı görünce evin içlerinde arka odadaki tutsağın konuğu olduğunu anlamıştı. Geriye karanlık koridorun ucuna doğru yöneldi geleni girişte bekletirken. Şöyle seslendi:
'Bir sevişmeciniz var!'
'Sevişmecin gelmiş!'" (133) **[K]**

Sezinlemek: Sezer gibi olmak.

"... bir farklanma sezinliyorum ama bu küçük değişimi açıklayamıyorum." (100) **[D]**

"Hep sezinlediğim..." (298) **[D}**

Sıkı elli: Eli sıkı; cimri.

"Zamanın eli ne de sıkıdır! Sıkı elli zaman! Cimri vakit! Sözcüklerle donanırken sözcük bütünlüğünden eksiltiyoruz, sevgiyle donanırken sevgi tamlığından ve bu böyle böyle, böyle." (204) **[D]**

Sırça: Camdan yapılmış.

"Korkarız ortak sayılmaktan bir an'a, herkesin unutmaya yaşadığı, ayırdında olmadan içinden geçtiği sonsuz gün sırçası bakışından, korkarız!" (37) **[M]**

"Kabullendi sırça konutu soylu sevincin bizleri de." (37) **[M]**

Sıvışmak: Haber vermeden sessizce gidivermek; tüymek.

"Bak üstümüzdeymiş okul önlükleri
Sınıfa onlar girsin, biz sıvışalım, hadi." (55) **[K]**

Sicim: Keten, kenevir vb. bitkilerin liflerinden yapılan, kaba şeyleri dikmeye, bağlamaya yarayan ince ip.

"Bütün küreler ince sicimlerle yukarıdan döndürülmektedir." (145) **[K]**

Slogan: (<Fr.) Bir düşünceyi kolay hatırlanıp tekrarlanabilir bir biçimde ifade eden kısa, çarpıcı söz.

"'Herkesin vicdanı kendi polisidir.' Yüce sloganı süpergonun, ortak patronun." (141) **[K]**

Soğurmak: Bir madde, bir sıvıyı içine çekmek.

"Yoksa vaktini soğuruyorlar saatinin
ya suyla ya karayla,
bütün sevgililer." (63) **[DÇŞ]**

"Yalnızlık tarafından soğurulmanın güzel kuruntusundan uzakta!" (244) **[D]**

Sonrasızlık: Sonsuzluk.

"Gereksiniyorum kollarını doğmazdan önceden
ve ölüm sonrasızlığında." (20) **[DÇŞ]**

"Titrerdik, korkardık,
Sırçaların içinde küçük hayali köpekler
ölecekler diye," (30) **[DÇŞ]**

Soydışı: Tür dışında kalan; bir türe ait olmayan.

"Bu soydışı gizli ayinlerde
aştık istemeden
Dışa karışma-yayılma-yokolma tehdidini." (30) **[DÇŞ]**

Söylem: Bir düşünceyi ortaya koymadaki yaklaşım tarzı.

"Bu karşı söylem için oluşturulması gereken savaşım birliğini ise, Deleuze şöyle betimliyor..." (52) **[D]**

Söylence: Efsane.

"Ölüm dansı söylencesi soruları ışıklandırır," (22) **[DÇŞ]**

Söylev: Bir topluluğa düşünceler, duygular aşılamak amacıyla söylenen, uzunca, coşkulu ve güzel söz; nutuk.

"Mezbahalarda
Masa sandalye boyu sarmallarda
Gözlere mil-hu çeken söylevler" (115) **[K]**

"Mezbahalarda bağırsak düğümü söylevler." (115) **[K]**

Spiral: Döl yatağı içine konan, gebeliği önleyici sarmal biçiminde araç.

"Neleri yazmalıyım sana donmuş parmaklarımla, midemin kanıyla, içime oturtulmuş bir spiralle?" (31) **[K]**

Sunak: Tapınaklarda, üzerinde kurban kesilen, günlük yakılan, dinî tören yapılan taş masa.

"Neyi söylemek sözden geride?
Sevinçleri böyle yarım sunaktan
böyle söylenir doğuşu güzel
akçıl böyle, sesi aşkın!" (55) **[DÇŞ]**

"... ve karşı kıyı tehdit okunu kırdıkça sunağım orasıdır pek sık çiçeklerle ve cesetlerle giderim iyice daha sunmaya..." (59) **[DÇŞ]**

Susku: Az konuşma, sükût.

"Susku karanlığında yazdı hep giz sözünü, çekinmeden." (21) **[M]**

"Sonra neden tedirgin suskunun buyruğunu duyuyor süregiden?" (29) **[M]**

"Ben o zaman dutlarımı yiyordum,
susku ve güzellik için," (63) **[DÇŞ]**

Susmaklı: Sessiz, suskun.

"... ve hep konuşamadığımızı hep susmaklı yanıtlarımızı..." (22) **[DÇŞ]**

Sülfür: Kükürdün başka bir elementle yaptığı bileşik.

"Barış seninle olsun sülfür'" (52) **[DÇŞ]**

Süperego: Bireyin törel yönü; iyi ve kötü algısının oluştuğu çerçeve.

"'Herkesin vicdanı kendi polisidir.' Yüce sloganı süpergonun, ortak patronun." (141) **[K]**

Süregiden: Aynı biçimde devam eden.

"Sonra neden tedirgin suskunun buyruğunu duyuyor süregiden?" (29) **[M]**

Sürreel: Sürreal; gerçeküstü.

"... ev taklidi bu tuhaf, sürreel konutta, koltuğumda hafif dalga ve rüzgâr seslerine açılmış kulaklarımla, küçük zavallı ellerim ayaklarımla ben buradayım." (67) **[K]**

Sürücül: Sürüye özgü.

"Duyuyorum onların yalın, sürücül ve yapılanmış
gülüşlerini." (88) **[DÇŞ]**

"Görmek-görebilmek-bilmek aşamaları böylece gerçekleştirilir; sayrılıktan, bu genel geçer, bu ezici, bu kalık tuhaf çoğunluğun sürücül toprağından bir mavi kan yaratacak ve onunla beslenecek, besleyerek." (39) **[K]**

Ş

Şakra: Çakra; Hindu geleneklerine ve bazı inanç sistemlerine göre insan bedeninde bulunan enerjiyi tüm vücuda dağıtan enerji noktaları.

"Bu yanlış halkada kendine kapanan şakra
geri dönmeyecek şerareyi arıyor;
kara bir ölüm bilyasını ölçerek gelen su ve avcıotlarında."
(127) **[DÇŞ]**

Şerare: (<Ar.) Kıvılcım.

"Bu yanlış halkada kendine kapanan şakra
geri dönmeyecek şerareyi arıyor;
kara bir ölüm bilyasını ölçerek gelen su ve avcıotlarında."
(127) **[DÇŞ]**

Şeytancıklı: Şeytanî. Şeytana ait olan.

"Boğuk şeytancıklı bir ses siyahi..." (19) **[DÇŞ]**

Şiircik: Şiire benzer; şiir gibi.

"Bunun dışında hemen her gün oturup duruyorum bazen şiircikler (cik cik şiirler) yazıyorum. Biliyorsun şiir kuştur öterek uçar." (208) **[D]**

Şiirimsi: Şiire benzer; şiir gibi.

"Bir de bazı şiirler, şiirimsiler." (124) **[D]**

Şimdilenme: Bir şeyin yaşanan an içinde gerçekleşmesinin sağlanması.

"Şaşkınlık yalnızca bu geriye dönük şimdilenmede; Ah! Onların olmayan mavilere sığınmış delikanlıların dökük saçlarından taşan haz kırıntıları..." (49) **[M]**

"(...) yalın bir şimdilenmesidir üşümenin." (92) **[DÇŞ]**

"... şimdilenmesi, şimdi'nin yapışkanlığı." (61) **[K]**

T

Tabutumsu: Tabut gibi; tabutu andıran.

"Dekor tabutumsu..." (28) **[D]**

Tan: Fecir, güneş doğmadan önceki alacakaranlık.

"Kutup tanının kendisi olmaya ant içerek..." (41) **[DÇŞ]**

"Tanın bezeksiz kendi olmaya
and içerek
dilerse erisin dilerse kar olsun
ve yunsun gök taşında!" (77) **[K]**

Tanıtlamak: İspat etmek.

"Bir kez yörüngeleri silerek tanıtla varlığı!" (52) **[DÇŞ]**

Tansık: Mucize.

"Zorba bir tansıktı bu, nasıl da açığa çıkışı karşıtlığın." (33) **[M]**

"Bir bütün yastığımız bile yoktu,
Birliktelik yüzünün görünmez tansığını
iliştirebileceğimiz." (63) **[DÇŞ]**

"Dinliyoruz iletilmeyen vücutlarımızı:
yorgun bir tansıktan artakalan
kıvılcımlar sanki..." (88) **[DÇŞ]**

"Ben de tanırım o bir Aralıktır
hemi de mavi bir tansıktır." (15) **[K]**

"Ne bu ertelenen, bir tansık olma dileğiyle -tansığın olmasını beklemek değil, özün tansığa dönüşmesini ummak -ben'i ve biz'i bir tansık yapmak arzusu?" (283) **[D]**

Tansıksı: Mucize gibi, mucizeyi andıran.

"Bilinebilir olanı, size, tansıksı, büyüleyici kokulu, düşsel saydamlıktaki yeşil elmanın eriyişine tanıklık duyumunu, yanısıra, dostluğumuzun (oluşmuş muydu hiç, yoksa böyle bir kavramı benimsemekle yanılgıya mı düşüyorum?) tükenişini yeğinlikle algıladığımı ulaştırmak arzusundan başka ne olabilir? (17) **[M]**

Tansökümü: Şafak vakti.

"... gizlenmiş kahverengi masalların,
suskun bir tansökümünde." (127) **[DÇŞ]**

Tantalus: Zeus'un çocuklarından biri olan Tantalus, Tanrıları test etmek amacıyla oğlu Pelops'u öldürerek onlara yedirtmeye yeltenmiştir. Tanrılar tarafından anlaşılan durum Pelosps'un diriltilmesi, Tantalus'un ise sonsuz bir işkenceye çarptırılmasıyla sonuçlanmıştır.

"Karanlık iğrenköyde her sabah
açıkça basardı bahçeyi ve Tantalus'un
evi güneş pıhtısında, yaklaştıkça
uzaklaşan kemik kireciydi." (129) **[DÇŞ]**

Tarh: Bahçelerde çiçek dikmeye ayrılmış yer.

"Görümünü kusan aslan başlarının
Bakışımlı çiçek tarhlarının
etkiye açık yaşımda-" (7) **[DÇŞ]**

Taşkı: Taşmış olan.

"Duy,
Taşkının onun için nicedir kımıltısız,
Donmuştur kimliği
bil!" (35) **[K]**

Tayf: (<Ar.) Görüntü.

"...
bir tayf içinden oklarını
boyarlar z'yi atmak için
zakkumdan ve zamandan
..." (355) **[D]**

Tebelleş: (<Ar.) İstenmediği hâlde, birinden veya bir yerden ayrılmayan, gitmeyen, musallat olan.

"Sonra, o tebelleş kahkahasıydı Odradek'in
kulaklarımızı zorlayan ve yakalanamayan,
Küçük ölümcül bir şakaydı
bir avazım yerde bir avazım gökte
gülüyordum örümcek minesine." (134) **[DÇŞ]**

Tebessüm: (<Ar.) Gülümseme.

"... pencerenin önünden gözlerinde gaddar bir tebessümle içeriye bize bakarak, kanatlarını müthiş bir dengede tutarak süzülen bir kartal geçti." (153) **[D]**

Teğel: Teyel; Seyrek ve eğreti dikiş, ilinti.

"... teğellerle donanıyorum yeni bir gece yeni bir gün için." (89) **[K]**

Teğellenmek: Teyellenmek; iki parçanın eğreti olarak seyrek dikişle elde dikilmesi; ilintilenmek.

"... her gün ince ince teğelleniyor bir yerlerime yaşam iğnesiyle..." (89) **[K]**

"... böyle işte Emelciğim teğelleniyoruz." (169) **[D]**

Temaşa: (<Far.) Seyredilecek görüntü; görülmeye değer şey.

"... kime hangi temaşayı sunacağını bilmeden kapana kısılmış bir hayvan..." (111) **[K]**

"Gözlerindeki kan, gözlerini... Ve bir gerçek intikamcı dinledi, dinledi ki, temaşa sürsün, içler acısı can çekişme ve salyangoz birleşmesi." (119) **[K]**

Temenna: (<Ar.) Öne doğru eğildikten sonra doğrulurken eli başa götürerek verilen selam.

"Ben kitap okuyup mektup yazıyorum, akşamüstü çıkıp şantiye alanında dolanıyoruz o olağanüstü görkemli makinelerle, çekici beton havuzlara temennalar!" (12) **[D]**

"İlk gece ve ertesi sabah banyo bir fare sirki, renk renk boy boy tip tip fareler, her kapıyı açışta birinde bin temenna." (19) **[D]**

"Arada göğe bir temenna." **(44) [D]**

Tepe ütülemek: Kafa ütülemek; çok ve gereksiz konuşup karşısındakini rahatsız etmek.

"... her gün tepemi ütülüyordu abuk sabuk dedikodularıyla." (144) **[D]**

Terane: Çok tekrarlandığından usanç verici bir hâl alma durumu.

"Ne teranedir o oralarındır
buralarda kar bir türlü yağmazdır." (15) **[K]**

"Ve her gün 'gitmek mi zor kalmak mı zor' teranesini yinelemek tüm tinsel ve maddi dengemi bozuyor." (178) **[D]**

Teşhirci: Göstermeci.

"Kayalıklarda teşhirci dalgalar çarpar başlarına..." (51) **[M]**

Tıkılmışlık: Sıkışmışlık hissi.

"Dostlar, mektuplar, kitaplar, fotoğraflar bu tıkılmışlıkta açıklıklar, genişlikler..." (144) **[D]**

Tını: Söyleniş biçimi, vurgusu.

"Sözün tınılarını dönendiren de bir duvar, duvarlar kümesi..." (21) **[M]**

"Yinelenen bırakılmalarda ararken serin tınısını el, bir sınırı hatırlıyor, sonsuz!" (27) **[M]**

"Uzaklaşan kim oluyor, çözülüş tınısının ertelenmesi?" (31) **[M]**

"Kuş sus'una
yağ damlar
tını sıçrar," (37) **[DÇŞ]**

"... her doku alabildiğince içeriyor yumuşaklığını kaygan tınısından." (23) **[K]**

Tikel: Kısmi.

"İşte, salgısı tikellik ve değişmezlik olan bu bütüncül arzu yaydığı cömert tiniyle kuşatıyor bizleri, bir tekrar noktasında yer edinmiş tanıklığımızı gereksinerek." (29) **[M]**

"Bu yazı tanıdığım hiçbir dile benzemiyor, inanılmaz bir biçimde yabancı ve o denli tikel ki!" (45) **[K]**

"Çünkü çarpıntı tikeldir ve bir kübün duvarları kıskançtır, sesi hep içleştirir." (75) **[K]**

Tiksinç: Tiksindirici.

"Ey tiksinç Aydınlık! Kusuluyor senin için bil." (13) **[M]**

"Tüm anlar köpeksi bir zamana, düşkün bir kımıltısızlığa, aynılığa dönüşüyor, geride kalmanın tiksinç yalnızlığına!" (29) **[M]**

"Bu an; bu baskıcı bu tiksinç bu anlamsız ..." (7) **[M]**

"Doğramalıyım bu tiksinç vücudu beynimle!" (80) **[DÇŞ]**

"Aya uymayanın ağzında dil tiksinç," (103) **[DÇŞ]**

"Kaçınılmaz, tiksinç ve gülünç... Ve yine de döngü dönerken döndürüyor..." (85) **[K]**

"Kapatıp parmaklarımızı bu tiksinç kuraklıkta
bir zilin sel sonsuzluğuna..." (131) **[K]**

"Tiksinçliği herhangi başka bir yerinkinden farklı değil buranın. Ne ki alıştığımız tiksinçlikler değil, kuşkusuz." (84) **[D]**

"... biriciklik özlemini nasıl tiksinç buluyorlar," (107) **[D]**

"Sevmiyorum kuş seslerini ve seslerin açıklandığı, açığa çıktığı sabaha karşıları. Kuşlar, sabahlar, gün ağacına tırmanmalar ve her rengin böylesine özdeşlik bulması tiksinç." (273) **[D]**

Tin: Ruh.

"Şu an ses çıkarmak istemiyorum, ayinsi bir yazma eylemini yaşamak tini tümüyle doyurabilir, nasıl ki bu doyumu, çoğu kişi için müzik gerçekleştiriyor." (17) **[M]**

"İşte, salgısı tikellik ve değişmezlik olan bu bütüncül arzu yaydığı cömert tiniyle kuşatıyor bizleri, bir tekrar noktasında yer edinmiş tanıklığımızı gereksinerek." (29) **[M]**

"Duymuyordum denize ulaşmaya yalvardığını tinimin, öte kıyılara, tuttuğun ve yok ettiğin oluyordu, sen oluyordun." (33) **[M]**

"Kov karaduygulu olaslığı bilincinin
gücüyle
biçimleri kesikler yaratmadan tininde-" (9) **[DÇŞ]**

"İsimler karışmış biraz, yakın tinleri birbirine ve bize ama." (30) **[DÇŞ]**

"Nerede kırılır dokusu tinin?" (99) **[K]**

Tinsel: Ruhsal.

"Ve her gün 'gitmek mi zor kalmak mı zor' teranesini yinelemek tüm tinsel ve maddi dengemi bozuyor." (178) **[D]**

Tirit: (<Far.) Çok zayıf, güçsüz.

"Sol yanımdaki tirit tahta duvar resimler ve fotoğraflarla dolu." (150) **[D]**

Toptan: Toplu bir biçimde.

"Kasım'da kontratı tamamlayıp 'sevgili ülkemize' toptan döneceğiz." (192) **[D]**

Tortu: Çökelti.

"Bütün bu sıcak patlamayı en soğuk duvarımla karşıladım. Zaman içinde oluşmuş olan tortu, herkese sıçratılan bir tortuydu o gece, yalnızca bir kin, nesnesiz ve kimsesiz." (113) **[K]**

Tozan: İncecik toz tanesi.

"Şu kadar karanlık ve uçucu görümü tozanların diziyor ürkünç renksizliğini, canlılara yalım veriyor." (25) **[M]**

"Titresiyordu 'Ben',
beden ve bellek
tutsak tozanlarınca bu ürkünç yalın boyutta." (15) **[DÇŞ]**

"Kış vakti tin sızımın
bile değil burnumdan
dağılan sır uykusu." (54) **[DÇŞ]**

"O gün tozanların her bir yana dağılıp, toprağın, suyun ölümsüzlüğüne eklenecekler ve ben özgürleşeceğiz." (27) **[K]**

Töz: Varlıklarda değişikliğe uğrayan taraf dışında değişmeden kalan şey; cevher.

"Kendi ışıltısı deviniyor kendinde
katlanarak doyumu
töze doğru yayılıyor
başkayla aramızdaki
kimsesizliğe" (59) **[DÇŞ]**

Tuş: Tuş olmak; yenilmek.

"Durur gece güne göndereceği acı ışıklarını,
Kaçırırız işte, uykularımız tuş!" (98) **[DÇŞ]**

Tutsaklanmak: Tutsak edilmek.

"İçkin alana tutsaklanmış,
Korkularsa ilerinin şimdi!" (73) **[DÇŞ]**

"... ve orada tutsaklandığı bölge; kendini ancak bizim imgelememizde var kılan..." (109) **[K]**

Tümcecik: Cümlecik.

"3-5 milyon için bu çöl, bu çoraklık nasıl kabul edilir anlamıyorum. Çöl bize, biz çöle yakışmadık diye bir kapanış tümceciğiyle bellekte bir anıya dönüştürmek gerekiyor bu bölümünü hayatımızın (bence)." (135) **[D]**

U

Ulu: Çok büyük, çok yüksek.

"Geceleri de ulu artıtma tesislerinin yayıldığı geniş şantiye sahasında makinelerin, su havuzlarının garip varlıklarını izleyerek Godard'sı bir atmosferde, ay ışığında gezintiler." (27) **[D]**

Ultra-elipsoidal: Elipse benzemenin ötesinde.

"... ayın karanlık yüzündeki tepede doğan ve orada yazan ultra-elipsoidal çakırdoğanlardan; göğün aydınlık ve loş alanlarından, kara delikler, akdeliliklerden..." **(137) [K]**

Umarsız: Çaresiz.

"Görevin tutmamak arzuyu senin olmayan
dokunmalar ve umarsız bakışınla,
çünkü zaman ben'im, yaralıyım." (74) **[DÇŞ]**

Umarsızlık: Çaresizlik.

"Şu tuhaf başkaldırırlığım, suskunluğum ve umarsızlığımın gözler önüne en uç noktada serildiği..." (17) **[M]**

"Kör ki kapamalıdır sevgisini umarsızlıktan
giz sığınaklarına." (46) **[DÇŞ]**

Ummak: Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek.

"İnce üsteleme gelincikle
rastlantıdan sıyrılan
döndü ırmağa
karanın umulmaz ışığına!" (25) **[M]**

Unutmaklı: Hatırlamama hâli.

"Bekliyor hep onu unutmaklı olanı," (47) **[DÇŞ]**

Ur: Tümör.

"Evrenin yetkin uru dünya." (149) **[K]**

Us: Akıl.

"Şimdi pembe umutlu bir ihtimal: usum yazar için," (22) **[DÇŞ]**

Uslamlama: Akıl yürütme.

"Sonsuza katlanan uslamlamalar, içsel haykırışlar yürek daralmalarına neden olduğunuz bildirilse, inanışınızın ve düşündükten sonra katılımınızın içtenlik kanıtı ne olabilir?" (19) **[M]**

Usyarılımlı: Akıl karıştıran; bilinç parçalanması.

"Yazım tümüyle usyarılımlı, yorum delilikli söz oyunları olarak algılayıp belleğinize, sözcüklerimin kabul onayını verdirtmeyebilirsiniz." (19) **[M]**

"Usyarılımlı bulutların engellemediği Cupis üçgeni," (25) **[DÇŞ]**

Utku: Yengi, birçok emek ve tehlikeli uğraşma pahasına erişilen mutlu sonuç, galibiyet, galebe, zafer.

"Tutmaya çalışanın ellerinden kurtulan ve kendini yeniden dalgalara bırakan elmanın utku!" (51) **[M]**

"... oylumu sonsuz denize açılan
mermer alanla bütünlenen utku tahtının..." (7) **[DÇŞ]**

"Öylece büyütür yüz dikenini, düşler
saf utkusunu sevgisinin" (46) **[DÇŞ]**

"Hız vakti oluş'umun
bile değil yüreğimden
savrulan kır utkusu." (54) **[DÇŞ]**

"Aşk, bağ ve hiçbir utkuyu düşünmeden,
Kalıvermeliyim öylece kaskatı!" (80) **[DÇŞ]**

"Düşünmemiş kısacık erimini alınlık utkuların," (130) **[DÇŞ]**

"İşte! Dudağınızdan sızan incecik kan
utkusu onların." (137) **[DÇŞ]**

"Korunaksız bit utku, varış, koya
yaslanma, çöle sırt verme, çevrenin
uzaklığını tek uzaklık bilme. Böyle
yaşanacak bir uzun süre, denge!?" (63) **[K]**

"Artık, çirkef ilişkilerden, utku ve yenilgi ikileminden, her hamlede mat hevesinden, ele geçirme savaşımından vazgeçmek gerekir." (149) **[K]**

"Coğrafyayla iklimin elbirliğinin utkusu,
sızar hoyratça deliklerden bedenime." (58) **[D]**

"Utku ıstakası kabukları kırıyor." (382) **[D]**

Utkusuz: Başarısız.

"... uzun bir gece ışığında yitebilir pervanenin utkusuz uçuşu bir cam ağacına yapıştı." (388) **[D]**

Uyarlamak: Birbirine herhangi bir bakımdan uyar duruma getirmek.

"Güneşe uyarlanamıyor dilek." (27) **[M]**

Uysal: Başkalarına kolayca uyabilen, sözlerini dinleyip karşı gelmeyen; yumuşak başlı, munis.

"Eli uysal
-tutuluyor-
bir çocuk." (84) **[DÇŞ]**

"Durma artık burada uysal âşık!" (50) **[DÇŞ]**

Uz: iyi, güzel, becerikli.

"Akıyor su uz saydamlıklar katında,
Dirimi deliyor, zamanını ılımın..." (58) **[DÇŞ]**

Uzam: Bir nesnenin uzayda kapladığı yer, vüsat.

"Bir safir alana doğrulan çocuksu dilegelişte; karanlık dinletiden uzak şiirin açılabileceği öte uzam!" (27) **[M]**

"Hiçbir gergefe sığmayan uzam," (58) **[DÇŞ]**

"... düşselliği zorlayan uzamın kendi kendini açığa çıkarışıyla..." (49) **[K]**

"Dilsizliğimi, uzam ve insanın eksikliğinin genliğinde öğrendim." (529) **[D]**

Uzantı: Bir olay, durum veya akımın, içinde bulunulan zamana kadar gelen etkisi.

"Durum diyor bu üstelemenin sarı uzantısı, yaratının ürkünç arılığı ve donuk izleği yaşamanın..." (27) **[M]**

Uzlaşmasız: Anlaşmaya varılmayan.

"Evet dikey ve uzlaşmasız hırçınlıklarımız." (46) **[DÇŞ]**

Ü

Ünlemli: Vurgulu.

"Çok ünlemli yaşamalar o
geçmiş sesini unutturuyor" (87) **[DÇŞ]**

Ürkü: Panik.

"Kimi sabah uyandığımda Kağan'ı erkek kardeşim-oğlum, kendimi onun ablası-annesi, buralardaki bir doktoreyi (Adalet Hanım) ablam, kendimi onun erkek-kız kardeşi ve bazen de kendimi ablam olarak duyumsuyorum ve yeğin bir ürküye kapılıyorum." (100) **[D]**

Ürkünç: Ürkme, çekinme duygusu veren.

"Öğle sonlarından ürkünç odaların." (11) **[DÇŞ]**

"Titresiyordu 'Ben',
beden ve bellek
tutsak tozanlarınca bu ürkünç yalın boyutta." (15) **[DÇŞ]**

"Ürkünç tavrıyla başlamanın hiçliğini yineliyor, alıkoyuyor en küçük kımıltıdan." (21) **[M]**

"Su kadar karanlık ve uçucu görümü tozanların diziyor ürkünç renksizliğini, canlılara yalım veriyor." (25) **[M]**

"Ürkünç devinimine zincirlenme korkusu; o esriten
kızıl değişimin" (18) **[DÇŞ]**

"Orada yosunlar ürkünç büyüdü birden," (43) **[DÇŞ]**

"Korkuyorsun göğün ürkünç yırtıklarından." (48) **[DÇŞ]**

"Ürkünç başıboşluğu yayılıyor sonsuz yüzeye," **(23) [K]**

"Kırılgan ruhun susan çığlığı? Zamanın anlamsızlığının ürkünçlüğü?" (49) **[K]**

"Yoksa cinayetler, cinayetler ürkünç bir kan devinimi." (71) **[K]**

"Şimdi bir dönüş korkusu da başladı aslında ve sanırım alıştığımız ve hep yaşadığımız yerden ayrılınca bir süre sonra, dönme düşüncesi ve duygusunun böyle bir ürkünçlüğü var herkes için." (199) **[D]**

"... bu ürkünç bitkilerden aşırı derecede korkup kaçmak istiyorum." (525) **[D]**

Üsteleme: Bir düşünce veya istek üzerinde tekrar tekrar durmak; tekit etmek.

"İnce üsteleme gelincikle
rastlantıdan sıyrılan
döndü ırmağa
karanın umulmaz ışığına!" (25) **[M]**

"Durum diyor bu üstelemenin sarı uzantısı, yaratının ürkünç arılığı ve donuk izleği yaşamanın..." (27) **[M]**

Üstüsteleniş: Üst üste gelme durumu.

"ve eğretilikten arınmış parçacıkların
uyumsuz hiçbir üstüstelenişi düşünülemez." (13) **[DÇŞ]**

Üzre: Üzere.

"Toprakla kapanmış bir deniz cesedi üzre
oturmuşum o ak melek tenli tahtın
gülünç taslağında..." (7) **[DÇŞ]**

Üzünç: Üzüntü.

"Üzüncün senin hangi çağrışımlara uzandı
benim eskil saatlerimde?" (11) **[DÇŞ]**

"sisi varlığının üzünç kanıtı bir vaktin
şimd'i-" (11) **[DÇŞ]**

"Yine de, o, zaman kedisi
pençesi ensemde, üzünç kemiğimden
çekerken beni kendi göğüne," (133) **[DÇŞ]**

"Artık, çirkef ilişkilerden, utku ve yenilgi ikileminden, her hamlede mat hevesinden, ele geçirme savaşımından vazgeçmek gerekir. Geçilemiyorsa Üzünç Teyze[16] gelir hep oturur içimizde." (149) **[K]**

Üzünçsüz: Üzüntüsüz.

"(...) ölümle yaşam arasındaki o geçiş yerine nasıl duygusuzca atıverdiğini ve sonra hiç üzünçsüz bir bakan'ı yapıladığını..." (17) **[M]**

"Bilinceye dek bilemeyi ta en uçlarına mavinin
Mıknatısın çöküp de bir kutuptan öbürüne
Sonra karşılıklı hiç üzünçsüz" (147) **[K]**

Üzüntüdaş: Aynı üzüntüyü paylaşma durumu.

"Gizlendiğini sende Candaş Üzüntüdaş
Arkadaş Yıldız biliyorum." (20) **[DÇŞ]**

[16] Ece Ayhan'ın "Bakışsız Bir Kedi Kara" şiirinden.

V

Vakar: (<Ar.) Ağırbaşlılık.

"... daha önce kesilenler gümüş kaydıraktan kayıyorlar birer birer, tepede kalan onların kum havuzuna gömülüşlerini izliyor bir tür vakar, bir tür iç burukluğuyla..." (87-89) **[K]**

Varsıl: Zengin.

"Yoksulluk her tarihte karşılaşılabilecek bir konum: varsıllık kadar rastlantısal ve olası, ancak varsıl olanların bunu bir şans, diğerlerin[in]se bunu bir kin, olanaksızlık ve acı olarak yaşamaları; ve ne yazık ki bunu savunmaları." (123) **[K]**

Vaveylâ: (<Ar.) Vâveylâ. Çığlık.

"Şimdi bitirmek zorundayım bu garip vaveylâyı," (182) **[D]**

Verevlenmek: Bir köşeden karşı köşeye doğru kesme, katlama ya da konumlanma.

"Verevlenen denize karşı bir kuruş çizgisi
ay ve çevrim içre-" (28) **[DÇŞ]**

Vesveseli: Kuruntulu.

"Yoksa herkes herkese koyabilir (kitap konmazsa, şeyinde.)[17] Ko, koma, ko, koma, ko, koma, vsvsvs vesveseli kuşlar böyle ötüyorlar!" (71) **[K]**

Vuku bulmak: (<Ar.) Olmak, meydana gelmek.

"... hâttâ bir gün şöyle bir şey vuku bulmuştu o giysiyle ilgili olaraktan..." (17) **[K]**

[17] Ece Ayhan'ın konuşurken çok sık kullandığı bir sözcük. (*Kâğıtlar*, 2017:71)

Y

Yabanıl: İlkel yaşayan.

"Gök-gül yabanıl kumu gereksiyor," (62) **[DÇŞ]**

"Rüzgâr ne katar varlığa
Yabanıl dönüşlerle?" (90) **[DÇŞ]**

Yadsımak: İnkâr etmek.

"Üzgünüm aşağıladınız demekten, hüznümü silebilecek birkaç sözcüğü nasıl da esirgediniz diye sormaktan, bu bilinçli ya da bilinçsiz seçiminizin suskunluğu hızlandırıcı ve bütünleyiciliğinin bana umulmaz rahatsızlıklar verdiğini yadsıyamamaktan üzgünüm!" (19) **[M]**

"Büyük çan düşünü yadsımada
böyle sayıklarken günlerini
ve bezdirici yankılarını." (27) **[DÇŞ]**

"Gün, güçlü soluğu duyduğunu yadsımadı." (34) **[DÇŞ]**

"Una... una... é una çığlığıyla o olanın o olmayanı yadsımasından dağılan yaş bağışıyla..." (92) **[DÇŞ]**

Yakarı: Yakarış, dua.

"Ufuğun bitimsizliğine yakarı;" (35) **[DÇŞ]**

Yalım: Alev.

"Su kadar karanlık ve uçucu görümü tozanların diziyor ürkünç renksizliğini, canlılara yalım veriyor." (25) **[M]**

"Ey, olmayan bir yalımı bekleyen devinim, susuyor öteye var olurken kıydığı çığlıklarını" (27) **[M]**

"Sonsuz tiksintin her yalımın canavarlığına güç ekliyordu; benim yanarak özgürleşecek sınırlarıma ise meleksilik." (33) **[M]**

"Biten arzu, büyük yalımın gücünü yok etti, varlığın yansıtılabilir gizemli kimliğini..." (45) **[M]**

"Yalım avcısıdır gece." (51) **[M]**

"Çatallı bahçeler, melek değnekleriyle
gümüş yalımlarla bezendiğinde..." (12) **[DÇŞ]**

"Yalımı kaçkın hem de küçük canavarlar tüketmiştir
ve buyurur buzulun çağrısına." (56) **[DÇŞ]**

"Yalımı küçük ağacın dudağım," (73) **[DÇŞ]**

"Çünkü özün soğuması çok tehlikeli, başkalarıyla olan ilişkiyi yalıma veriyor, unutulan ben başkayı yakarak yeniden doğacakmış gibi..." (69) **[K]**

Yanadurmak: Süren bir hâl içerisindeki yanma hâli.

"Kısık göz kapakların yeterince örtmüyordu parıltısını gözlerinin, az aralığından hazzını izliyordum yanadurarak." (33) **[M]**

Yansı: Isı ve ışık dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi; akis.

"... görümünün cama yansısında anlamı gördüm." (23) **[K]**

Yansılamak: Yansıtmak.

"Çoğul güneşin çeperi,
hüzün, coşku ve hüner yansılayandır." (29) **[DÇŞ]**

Yalaz: Alev.

"Yalnız yalaz hep,
çeker gider." (37) **[DÇŞ]**

Yalınkat: Yalın kat. Derinliği olmayan.

"İris Murdoch'ın *The Sacred and Profane Love Machine* adlı bir romanı. Bu okuduğum en matrak ve yalınkat İrisarım romanı." (169) **[D]**

Yalpalamak: Kararsızlık içinde kalarak ne yapacağını bilmemek.

"Yalpalayan hayatımın kara çarşaflı
bekçi gizleri." (81) **[DÇŞ]**

"-Dilenirken kül rengi eşiklerde
hangi kök anladı dileğini
böyle ay gelgitinde yalpalayacaksın dediler-" (135) **[DÇŞ]**

"... ışığın huzmesini kesecek, soylu bir yalpalanmayla parçalara ayıracak kendini." (129) **[K]**

Yalvarmaklı: Yalvarır gibi.

"Can tanrının avucunda, onun gözleri benim yüzümde, yalvarmaklı." (57) **[K]**

Yapılamak: Kurmak.

"Geldiğince yüreğinden geçtiğince
yapıla benzerini." (10) **[DÇŞ]**

Yaratı: Yaratım, özel yetenekle ortaya konulan eser veya nesne, kreasyon.

"... yaratının ürkünç arılığı ve donuk izleği yaşamanın..." (27) **[M]**

Yaşamcıl: Yaşamın içerisinde, yaşamla devam eden.

"Elfriede Jelinek'in (Alman oyun yazarı) tuhaf! oyununda kadınlar üzerine yazdıklarını anmamak elde de ayakta da değil. Artık diyor, kadınlar dişlerini uzatsalar, kendi çocuklarının kanını emseler, lezbiyen olsalar, her tarafa o uzun yaşamcıl ve ölümcül düşleriyle saldırsalar da bu oyun baştan yitiktir çünkü erkek

toplumu insanlığı bozuşturdu ve felaket her yanı sarmış bir kez." (123) **[K]**

Yaşamışlı: Hayatın geçtiği yer.

"Birden buralı doğumlu, buralı yaşamışlı nasıl duyabildiysem tin-imi." (7) **[M]**

Yaşarlık: Yaşıyor durumda olmak; hayatiyet.

"Ponpona ve bilirliğe, yaşarlığa ve gizli kibire karşı!" (125) **[K]**

Yatık zaman: Dayanıklılığını yitirmiş; devrik zaman.

"... ipek ağın ardından kıpırdayan dudakları
çıkrıkçı kızın ses vermiyor yatık zamanda." (95) **[DÇŞ]**

Yaygaracı: Gerekli gereksiz çok bağırıp çağıran; vayvaycı.

"Bazen bana çaya geliyorlar yaygaracı çocuklarıyla canımı sıkıp gidiyorlar sonra." (132) **[D]**

Yazgı: Kader.

"Bilinemezdi asla, yazgısı buzulun,
Kör gözüyle bakan dünyada." (83) **[DÇŞ]**

"Yazgısı değişsin bir kezcik çatlağın, hani şiddetiyle
Evleri bölen insanları ve henüz doğmamışları bile." (88) **[DÇŞ]**

"Yedi tül ardında yazgı uşağı,
görüldüğünde tek boyutlu düzlüktür o
ve bağlanmıştır körler
örümcek salyası kablolarla birbirine
sevişirken," (133) **[DÇŞ]**

"Gecece, hem de ölümce konuşurlar;
'Yazgı budur, yazgı bu' sürüklerken" (59) **[K]**

"'Suyun canavarlaştırılması' tablosu[18], belleğin ve yüzün akvaryumunu, bu akvaryumun suyu ve onu içinde yaşayanlarıyla birlikte yeryüzünün yazgısı olduğunu bilene gösteriyor." (485) **[D]**

Yazı takımı: Yazı yazmakta kullanılan bütün araç gereç.

"Sevgili Ece Ayhan,
Burada yine ve hep 'yürek bir yazıtakımı olup çıkıyor'" (61) **[D]**

Yazıt: Bir kimse veya bir olayın anısını yaşatmak için bir şey üzerine kazılan yazı; kitabe.

"Biri kalabilir binlerce törenden sonra,
Sondan bir önceki mezar yazıtını yaratmaya," (32) **[DÇŞ]**

"Yazıt, kederli çiçeklerin çiyiyle,
Sona eren toprağın eski suyuyla yazılır." (32) **[DÇŞ]**

Yeğ: Üstün görülen.

---

[18] Guiseppe Arcimboldo

"... yeğdir kapanması çiçeğin." (63) **[DÇŞ]**

Yeğin: Üstün.

"... gizilgücün yeğin karmaşasından..." (22) **[DÇŞ]**

"Masum dileğini izler
yeğin bir kasırganın:
Yas olmasın!
Yas olmasın!" (86) **[DÇŞ]**

"Kimi sabah uyandığımda Kağan'ı erkek kardeşim-oğlum, kendimi onun ablası-annesi, buralardaki bir doktoreyi (Adalet Hanım) ablam, kendimi onun erkek-kız kardeşi ve bazen de kendimi ablam olarak duyumsuyorum ve yeğin bir ürküye kapılıyorum." (100) **[D]**

"İçte duran dışa çekilen çizgilerle daha çok bağlansın diye öteye, yeğinlikle!" (382) **[D]**

Yeğlemek: 1. Tercih etmek 2. Üstün görmek.

"Buradan postalamayı yeğlemiyorum çünkü posta güvercinlerini iyi beslemiyorlar, mektuplar geç kalıyor." (31) **[D]**

"Buradaki Türk kolonisiyle karşılaştırınca, göreceli olarak yeğlenebilir kadınlar, her ne kadar onlar da kendi toplumlarının kıroları olsa da!" (143) **[D]**

"'Tanrı onlara ışığı da verdi ama onlar karanlığı yeğlediler.'" (232) **[D]**

Yeğni: Hafif.

"Yeğni rüzgârlarla sakınımının varoluşunu gizlemekte zorlanan küçük gündüz." (13) **[M]**

"Bilinebilir olanı, size, tansıksı, büyüleyici kokulu, düşsel saydamlıktaki yeşil elmanın eriyişine tanıklık doyumunu, yanısıra, dostluğumuzun tükenişini yeğnilikle algıladığımı ulaştırmak arzusundan başka ne olabilir?" (17) **[M]**

"Dilek bu disk seçkin ve yeğni özleri izlemesin," (39) **[DÇŞ]**

"Öylesine bağsız ve yeğniyim ki" (27) **[K]**

"Ne bir yürek ne bir yüz taşınabilecek denli yeğnidir." (143) **[K]**

"Yeğnilik duyumu değil bu, önce bir ağırlık duyumu olmalı yeğnilikle karıştırabilmek için." (157) **[D]**

"Yeğnilik duyumu değil bu," (232) **[D]**

Yengi: Birçok emek ve tehlikeli uğraşma pahasına erişilen mutlu sonuç; galibiyet, galebe, zafer.

"Neredesiniz siz ey bilinçsizliğin bilinçlere
varılamaz yengisinden sonra
ulaşılır esriklik alanları?" (13) **[DÇŞ]**

"Mesafemiz kuyruğumuzla başımız arasında gider gelir, dehşetli sevincimiz bulunca ayrılmazlığını yengimizle yenilgimizin." (21) **[DÇŞ]**

Yer edinmek: Görünür olmak.

"Aşağılık aynılık yeredinmiş de bir kez
Farklanmıyor hiçbir tekil boğuntuyla." (88) **[DÇŞ]**

Yergök sınırı: Ufuk.

"Bir arpa yüksekliğinden bakmış ve bakılmış
Kuş uçurtmaz dangalak bir yergök sınırında" (130) **[DÇŞ]**

Yerellik: Sınırlı bir yerle ilgili olan, mevzii, lokal

"İki göreli güç dövüşürken yerellik çıkmazında..." (7) **[DÇŞ]**

Yersel: Yerle ilgili.

"Orada motorları geçen işleyişiyle beynimin, yalanlar, gerçekler, düşsellik, geçmiş, olacaklar, tüm olasılıklar, göksellik, yersellik, erlik, dişilik, hünsalık, görülenler, görülmeyenler, yaşadıklarını sananlar, hiç yaşayamayacaklarını sananlar, hiç yaşayamayacaklarını sezenler..." (7) **[M]**

Yeti: İnsanda bulunan, bir şey yapabilme yeteneği.

"... *emprovizasyon*[19] yetilerini kullanacaklardır bu bölümde." (252) **[D]**

Yetke: Otorite.

---

[19] Doğaçlama.

"Küçük sürünün içkin yolculuğunda yetkeyi silmenin kıvancıyla, korunaklılığın ince güveninde konaklıyordum." (29) **[M]**

"Ötelerin el koyucu rüzgârın yetkesine,
başka coğrafyalara doğru" (9) **[DÇŞ]**

"Savaşırdım kovmaya çifte yetkeyi," (11) **[DÇŞ]**

Yetkin: Olgun.

"Daha yetkin oluşlar özgül ayrımlar
bekler seni uğraşında" (10) **[DÇŞ]**

"İçeriye gök sızmazdı,
Ya yetkin bulutsular?" (30) **[DÇŞ]**

"İşlerin emeklemesi; çok geçmeden
yetkin doğruluşu için." (65) **[DÇŞ]**

"Kafeslerinden birine onun oylumu pekâlâ sığıyor, diğerine ise duygular, duyumlar ve düşünceler yığılıyor; işte yetkin eşitlik..." (27) **[K]**

"Evrenin yetkin uru dünya." **(149) [K]**

Yıldızkopum: Yıldızdan kopan.

"Çünkü tek ve yıldızkopumdur
onların yazgısı yeryüzünde." (64) **[DÇŞ]**

Yıldızsal: Yıldızlara ait.

"Yıldızsal kalışı nedensiz çekimin..." (48) **[DÇŞ]**

Yıldızsı: Yıldız gibi.

"Yıldızsı kuraklığın kaç koyağında
durulduğunu sorgular." (61) **[DÇŞ]**

Yılgı: Fobi.

"Nasıl bu kapalı dünya
götürür gelinciği isteğiyle
uzak kalmaya yılgı tehdidinden." (29) **[K]**

Yılışık: Yapmacık davranışlarla hoş görünmeye çalışan.

"Fatma Şadeni Öğretmenler Evi Dinlenme Tesisi'nde bir gürültüdür başladı, azgın ve yılışık bir org sesiyle oyun havaları, çiftetelliler ve arabeskler." (513) **[D]**

Yinelemek: Tekrarlamak.

"İç karanlığımda yineliyorum
Görümünü; kusan aslan başlarının" (7) **[DÇŞ]**

"Yinelenen bırakılmalarda ararken serin tınısını el, bir sınırı hatırlıyor sonsuz!" (27) **[M]**

"Kısır suçlu eller özdendir, yazık ki yineler
izlendikçe hep kaçtığını.". (39) **[DÇŞ]**

"Herkes yineliyordu,
'Bu ne çok renk yüzünüzde," (63) **[DÇŞ]**

"... geçmişse yineletmiyor kendini..." (224) **[D]**

Yitik: Kayıp.

"Kaskatı bir devinimsizlikte, unutulmuş, yitik beden arzuları!" (45) **[M]**

"Bir yitik arka..." (31) **[DÇŞ]**

"Bir kaya yitik arkayı arzuladı." (31) **[DÇŞ]**

"Bir yarımın yitikliğidir,
ekseni açığa çıkaran." (53) **[DÇŞ]**

"Aynası yitik ve kaçmaz yansıtmaktan," (56) **[DÇŞ]**

"Herşey yitik değerde," (68) **[DÇŞ]**

"Şimdi'si yitik..." (136) **[DÇŞ]**

"Belki de sevememenin
Yitikliğini barındıran
Tuhaf arzuların köşelerinde." (73) **[K]**

"Yitik bir deniz (maviler de yiter) sisle çevrili her şey, sanki gerçek bir etkisi var gibi, yürek için." (85) **[K]**

"Elfriede Jelinek'in (Alman oyun yazarı) tuhaf! oyununda kadınlar üzerine yazdıklarını anmamak elde de ayakta da değil. Artık diyor, kadınlar dişlerini uzatsalar, kendi çocuklarının kanını emseler, lezbiyen olsalar, her tarafa o uzun yaşamcıl ve ölümcül düşleriyle saldırsalar da bu oyun baştan yitiktir çünkü erkek toplumu insanlığı bozuşturdu ve felaket her yanı sarmış bir kez." (123) **[K]**

Yitmek: Yok olmak. Kaybolmak.

"Korkarak sıyrılmasından saydam nesnelerin
parçacıkların yitiminden..." (9) **[DÇŞ]**

"... böyle ışıltı -Yitmek bakmak-" (63) **[DÇŞ]**

"...kapanması ve yitişi bir böcek gibi..." (23) **[K]**

"Gözlerimin önünde olan biten yiten her şey bir çevrimin içinde tutsaklandığım ben ve rastlantıyla aynı çevrim içre bulunan diğerleri, bize değen değmeyen her şeyi." (91) **[K]**

"'Her şey' yazılabilir olsa formlar yiter, içsel *cacophony*[20] düzenlenip hep bir biçime yoğruldukça de 'her şey' yazılamaz." (79) **[D]**

"... yazarken ve postalarken bir paranoya yaşanmıyorsa zaten o yazılanlar değerlerinden yitirirler gibi geliyor bana." (165) **[D]**

---

[20] Bir araya gelen ses, hece veya kelimelerin birbirleriyle uyuşamayarak kulağa hoş gelmeyen bir etki yapması hali, kakışma.

"Hayvan bir dem ışık duygusuna kapılsa erinci yok olur, yiter." (232) **[D]**

"Yitecek yitecek kumların dibinde." (273) **[D]**

"Göğünü yitiren yıldız
Kumsal falına bakar
gök kuma mı yazılmış" (275) **[D]**

"Göğünü yitirmiş." (286) **[D]**

"... göğünü yitirmiş bir yıldız diyor bana, kumda fal." (289) **[D]**

"... uzun bir gece ışığında yitebilir pervanenin utkusuz uçuşu bir cam ağacına yapıştı." (388) **[D]**

"Çocukluğun kendini saf bir biçimde akışa bırakması ne güzeldi. Yiten bu işte!" (533) **[D]**

Yok-ben: Olmayan ben.

"Kendimi tren yollarına atıyordum, tuhaf bir gövde, bir yok-yapı, bir yok-ben." (61) **[K]**

Yoksamak: Reddetmek.

"Yoksamak kurutan kısır umutları, geleneksel
tanrıları, sürülerin çorak gerçekliğini
ve kanatlanarak yaşamak kendi dağılımında..." (8) **[DÇŞ]**

"Bilseydim bile gerçeklenen bu arzu
sonrasında
zamanlardan kaç zaman
Yoksayacağını ucuz benimi," (20) **[DÇŞ]**

"Onlar
bir durumun yağışında
akarsuların korkusuna eş
bir telaşla sarılırlar bir sıfır parçasına;
kavisine göznurunu gererek-
yoksanabilir bir kâğıda karşın-" (38) **[DÇŞ]**

Yoksanmak: Yok sanmak; var olmadığını düşünmek.

"Yoksananın gözüne dalıyor kızıl değirmi." (43) **[DÇŞ]**

"İçimi yoksanıyorum kimi zaman. Yeğnilik duyumu değil bu, önce bir ağırlık duyumu olmalı yeğnilikle karıştırabilmek için. Yoksanmanın karşıtı, ölçütü yok." (157) **[D]**

"İçimi yoksanıyorum kimi zaman." **(232) [D]**

Yok-tartı: Olmayan tartı.

"... olmayan ellerimde bir yok-tartıyo+ı tutuyor..." (27) **[K]**

Yok-yapı: Olmayan yapı.

"Kendimi tren yollarına atıyordum, tuhaf bir gövde, bir yok-yapı, bir yok-ben." (61) **[K]**

Yomlu: İyi talihli.

"...göğün aydınlık ve loş alanlarından, kara delikler, ak deliliklerden; ozon tabakaları ve diğer katlardan; kaplardan; dingillerden ve büzüklerden ve yomlular ve yomsuzlardan; yıldızlardan ve yıldızcık kümelerinden, 'kıtlıklar'dan ve 'bollular'dan; varmışçasına belli sınırlarla ve sularla çevrili bu karalarda doğan ölen doğup ölebilir olan mert namert erlere ve erbaşlara sunulmuştur: ÖZELDE VE GENELDE!" (137) **[K]**

Yomsuz: Uğursuz.

"Sözcüklerse, başıboş, bir bahçede
Kimi zaman yomsuz zakkumu put bilir,
Trajik ölüseverlikle bu bakışa tapınarak
endişe aydınlığında
-A Ç I L I R L A R-" (26) **[DÇŞ]**

"...göğün aydınlık ve loş alanlarından, kara delikler, ak deliliklerden; ozon tabakaları ve diğer katlardan; kaplardan; dingillerden ve büzüklerden ve yomlular ve yomsuzlardan; yıldızlardan ve yıldızcık kümelerinden, 'kıtlıklar'dan ve 'bollular'dan; varmışçasına belli sınırlarla ve sularla çevrili bu karalarda doğan ölen doğup ölebilir olan mert namert erlere ve erbaşlara sunulmuştur: ÖZELDE VE GENELDE!" (137) **[K]**

Yonga: Kesilen, yontulan veya rendelenen bir şeyden çıkan parça; kamga.

"Dört mertek bir yonga altında
Altın bedel
bil!" (94) **[DÇŞ]**

Yontu: Heykel.

"Bir an sonra yokolacak yontuların
yanılsamalı gölgelerinde
sığınmıştık." (24) **[DÇŞ]**

"-daha çok yaşamak istemek gerek sanırım, daha yaşam, çok soluk, çok dirim, çok devinim vs. bu arzularla örtüşürse sözcükler müzik resimler yontular gerçeklik buluyorlar." (123) **[D]**

Yontusal: Heykel gibi, heykellere ait; dair.

"Yontusal bir dinginlikle sıralarım
Sözcüklerimi vasat bir yere," (13) **[DÇŞ]**

Yorum delilikli: Norm dışı yorum, uç anlam.

"Ya da hiç yok etme gereği duymadan, yazımı tümüyle usyarılımlı, yorum delilikli söz oyunları olarak algılayıp belleğinize, sözcüklerimi kabul onayı verdirtmeyebilirsiniz. Seçiminiz dolaysız unutuş yanlısı olabilir." (19) **[M]**

Yönetken: Yönlendiren; yönlendirici.

"Yere göğe zamana denize kayalara ve kuşlara da dokunan aynı tanrı değil mi? Bu kutlu tanrının yönetkenliğinde, olmayan

ellerimde bir yok-tartıyı tutuyor ve ölçüyorum yokluğun ağırlığını." (27) **[K]**

Yunmak: Yıkanmak.

"Şimdi durmak artık büyük ozanlar çağlayanında yunmak var." (19) **[M]**

"Bu karşıtı bürümcüğün sessiz sesine, yunma zamanları dışında." (25) **[M]**

"...efsunla yunarak hayatın
özsuyunu damlatacaktı dev sevgilerinin
gözkapaklarına
evrenin." (34) **[DÇŞ]**

"...dilerse eritsin bu vücudu kendi iç şafağında,
yunsun gök taşında!" (41) **[DÇŞ]**

"Karanlıktır ve güç orada
Bir kez daha bizi soymak,
Kızıl gölde yunmaya." (43) **[DÇŞ]**

"Tanın bezeksiz kendi olmaya
and içerek
dilerse erisin dilerse kar olsun
ve yunsun gök taşında!" (77) **[K]**

"Tüm tahta duvarlar arsızca çatırdıyor yağmur yağınca da ev içre bir gölümüz oluyor (içinde yunulabilir!)" (200) **[D]**

"Yunma ve dokunma korkusunu yenerse suya dalabilir, yüzebilir, dönüp canavara tırmanabilir." (290) **[D]**

Yurtluk: Malikâne.

"Gözleri dalgın ay, gizil yurtluğunda bu devingen dağılıma tanıktır." (25) **[M]**

Yutak: Ağız ve burun boşluklarıyla gırtlak ve yemek borusu arasındaki boşluk.

"Şimdi yutak n'işler?
Söz nice gider?" (37) **[DÇŞ]**

"Ağzımın içinde duydum, yutağımda, midemde. Sonra tanrı bir telaş içinde 'şimdi o orada sen burada duracaksınız çünkü zeki kuşlar uçmazlar' dedi." (57) **[K]**

"Zoka yutağımda; mavinin gök ve denizine yakın." (67) **[K]**

Yüce: Nicelik, nitelik, erdem vb. bakımlardan en üstün olan.

"'Herkesin vicdanı kendi polisidir.' Yüce sloganı süpergonun, ortak patronun." (141) **[K]**

Yüzeyel: Yüzeysel.

"Sevgileri böyle duruk ellerle
böyle görünür yüzeyel
tekrarlı böyle, gölü acının!" (55) **[DÇŞ]**

"Kalık, geleneksel, geçerli, çağa uygun yüzeyel amaçlar var ve tüm bunların alegorik temsilcileri gelip bu çölü yurt edinenler." (47) **[D]**

Z

Zamandaş: Aynı zamanda yapılanlardan veya gerçekleştirilenlerden her biri.

"Bu konutu aşağılık, saldırgan, karşı koyan, yaygaracı ve zamandaş bir bakışla yıkmak olanaksız." (49) **[M]**

Zamansal: Zamana ait olan.

"Zamansal içildi..." (37) **[DÇŞ]**

Zangoç: (<Erm.) Kilisede çan çalan kimse.

"...
bir tuhaf etobur yaratıkların
zangoçluğunu fısıldıyor duyan
kulaklara, 'AĞLAMAYIN!'" (513) **[D]**

Zat-ı şahane: (<Far.) Yüksek kişilikli kimse. Padişahlara hitap ederken veya padişahtan bahsedilirken kullanılır.

"Ömrü şahaneleri daim olsun?
Zat-ı şahanelerinin ömrü şahaneleri daim olsun!" (63) **[K]**

Zenne: (<Far.) Kadın işi; Orta oyununda veya Karagöz'de kadın rolüne çıkan erkek oyuncu.

"Altıgen bir yapı düşün, işte zenne öyle bir kadındır." (99) **[K]**

Zekât: (<Ar.) Zenginlerin sahip olduğu mal ve paranın kırkta birinin fakirler başta olmak üzere Kur'an'ın belirlemiş olduğu yerlere dağıtılmasını öngören, İslam'ın beş şartından biri.

"Zekâtını verdin mi?" (99) **[K]**

Zıpçıktı: Görgüsüz, fırsatçı kimse.

"Konuğumuz zıpçıktı gün..." (63) **[K]**

Zirzop: Şımarık ve delice tavırlı.

"Zirzop kıvılcımlar saçan yalnızlık
birimleri ağaçlar, suda boğulmuş
küçük aşklar" (63) **[K]**

"Ben, şimdi dilsiz şarkıları düşünüyor ve acı acı gülüyorum ve bunun yanısıra zirzop kıvılcımlar saçan yalnızlık birimleri ağaçlar, suda boğulmuş küçük aşkları..." (212) **[D]**

Zoka: Büyük balıkları tutmakta kullanılan, küçük balık biçiminde, ucu iğneli kurşun parçası.

"Zoka yutağımda; mavinin gök ve denizine yakın." (67) **[K]**

Zorba: Gücüne güvenerek hükmü altında bulunanlara söz hakkı ve davranış özgürlüğü tanımayan, müstebit, despot.

"Zorba bir tansıktı bu; nasıl da açığa çıkışı karşıtlığın!" (33) **[M]**

"Dünyamsın benim, zorbam, düzeni," (56) **[DÇŞ]**

"Uyanınca yanında yalnızlığın uyuduğunu görmek... Ne kutlu Acı! Yer değiştirsin, kalık rahatlıkla; nesnelerle, nesne olanlarla, kuşatılmışlığa gözaçmayla, birlikteliğin zorbalığıyla, varlığın, oluşun yalınlığını zedeleyen somut başka'nın sömüren soluğuyla." (115) **[K]**

TARANAN ESERLERİN KAYNAKÇASI

Daktiloya Çekilmiş Şiirler [DÇŞ], 2018, Everest Yayınları

Defterler [D], 2016, Everest Yayınları

Kağıtlar [K], 2017, Everest Yayınları

Metinler [M], 2017, Everest Yayınları

Nilgün Marmara *Sözlüğü*

80 kuşağı şairlerinden Nilgün Marmara, kendini dilde inşa etme çabasıyla bir varlık biçimi olarak ortaya koyduğu şiir ve denemelerinde, gerek söyledikleri gerek söylemeyip sezdirdikleriyle biricik bir varlık alanı oluşturmuştur.

29 yaşında hayata veda eden Nilgün Marmara, yaşam ve ölümü daha yakından görmemizi sağlayan edebî üretimleriyle yazın dünyamızda özgün bir yer almıştır.

Nilgün Marmara Sözlüğü, şairin/yazarın üslup açısından belirleyici bu durumu bütüncül bir biçimde ortaya koyabilmek ve Türkçenin çağdaş edebiyatının sözvarlığının deşifresine katkıda bulunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Sanat Kritik
YAYINLARI

ISBN 978-625-980-589-4